



KOP



**Uluslararası
Necmettin Erbakan
Bilim, Kültür ve Kalkınma Sempozyumu**

BİLDİRİ ÖZET KİTABI
ABSTRACTS BOOK

27-28 ŞUBAT 2025

Necmettin Erbakan Üniversitesi

neukongre.com.tr/nebkas





neupress.org



Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları: 410
ULUSLARARASI NECMETTİN ERBAKAN BİLİM, KÜLTÜR VE
KALKINMA SEMPOZYUMU BİLDİRİ ÖZET KİTABI

Genel Yayın Yönetmeni/General Manager
Dr. Öğr. Üyesi Fatih KALECİ

Editörler/Editors
Doç. Dr. Yakup KAYA

Tasarım/Design
Enes Malik YALÇIN
Bünyamin BİÇER

E-ISBN
978-625-5952-69-1

Baskı/Printing
Necmettin Erbakan University Press (NEU PRESS)
Yaka Mah. Yeni Meram Cad. Kasım Halife Sok. B Blok
No: 11 Meram / KONYA / TÜRKİYE
0332 221 0 575 - www.neupress.org

Sertifika No/Certificate No: 48888

NEU PRESS, Konya/TÜRKİYE
Mart 2025, xvi + 409 sf., 16x24 cm

Kategori/Category
Eğitim Bilimleri



Lisans Türü | OA License: CC BY 4.0
Erişim | Access: neupress.org
Copyright 2025

**This book is published under a CC BY license, which means that you can copy, redistribute, remix, transform, and build upon the content for any purpose, even commercially, as long as you give appropriate credit, provide a link to the license, indicate if changes were made, and do not impose additional terms or conditions on others that prohibit them from exercising the rights granted by that license, including any effective technological measures.*

GENEL BİLGİ

GENERAL INFORMATION

Türkiye'nin yetiştirdiği ender bilim insanı ve devlet adamlarından olan Prof. Dr. Necmettin Erbakan, kendisinden geriye hem Türkiye toplumunu hem de uluslararası toplumu kuşatan zengin bir miras bıraktı. Yaşamı boyunca mücadele ettiği "Yaşanabilir bir Türkiye, Yeniden Büyük Türkiye ve Yeni Bir Dünya" ideali, bu mirasın temel kaynağı oldu. Türkiye'den başlayıp Dünya'ya uzanan engin tasavvuru ile Erbakan, yaşamı boyunca hem bir bilim insanı hem de devlet adamı olarak çok yönlü çalışmalar ortaya koydu. Bu çalışmaların lokomotifi ise her zaman kalkınma oldu. Ağır sanayi projeleri ile Türkiye'de gerçekleştirdiği kalkınma hamleleri, Başbakanlığı döneminde sınırları aşarak D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'na dönüştü. Kalkınmayı çok yönlü bir perspektifle ele alan Erbakan, bu doğrultuda bilimi de çalışmalarının temelini yerleştirdi.

Bilim ve kültürün geliştiği toplumlarda sanayi odaklı kalkınma hamlesinin ilerlediği gerçeğinden hareketle, sempozyumda Necmettin Erbakan'ın Bilim, Kültür ve Kalkınma anlayışı ele alındı.

Bu minvalde Necmettin Erbakan niversitesi tarafından daha önce iki adet ulusal sempozyumla biyografisi, kişiliği, bilim adamlığı, eğitimciliği, siyaset ve devlet adamlığı gibi çeşitli yönleriyle incelenen Prof. Dr. Necmettin Erbakan, niversitemiz tarafından düzenlenen "Necmettin Erbakan Bilim, Kültür ve Kalkınma" başlıklı uluslararası sempozyumda, geriye bıraktığı mirasın en önemli parçalarından biri olan kalkınma ideali ekseninde değerlendirildi. Online ve yüz yüze olmak üzere hibrit olarak gerçekleştirilen sempozyum, 27-28 şubat 2025 tarihlerinde Necmettin Erbakan niversitesi'nde düzenlendi. Necmettin Erbakan'ın insanlığa sunmak istediği katkıları daha iyi anlama ve bu katkıları bugüne ile geleceğe taşıma noktasında önemli bir platform sunan sempozyumumuza, değerli bilim insanları katkılarıyla katıldı.

KURULLAR BOARDS

Onur Kurulu

Prof. Dr. Cem Zorlu
Dr. Murat Karakoyunlu

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Mehmet Birekul
Prof. Dr. Hidayet Oğuz
Prof. Dr. Mustafa Arslan
Doç. Dr. Yakup Kaya
Doç. Dr. İncinur Atik Gürbüz
Doç. Dr. Yusuf Sayın
Doç. Dr. Faruk Karaarslan
Doç. Dr. Ahmet Tarık Türkmenoğlu
Arş. Gör. Dr. Abdulvahap Alıcı
Arş. Gör. Semih Söğüt
Oktay Kanat

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Mahmut Bilen	Prof. Dr. Mustafa Çalışır
Prof. Dr. Bayram Ali Ersoy	Prof. Dr. Bekir Biçer
Prof. Dr. Adem Esen	Prof. Dr. Murat Çemrek
Prof. Dr. Hakan Aydın	Prof. Dr. Yılmaz Demirhan
Prof. Dr. Mustafa Atilla Arıcıoğlu	Prof. Dr. Mehmet Bulut
Prof. Dr. Vatan Karakaya	Prof. Dr. Gökhan Tuncel
Prof. Dr. Mehmet Refik Korkusuz	Prof. Dr. Sabri Tekir
Prof. Dr. Fatih Savaşan	Doç. Dr. Faruk Karaarslan
Prof. Dr. Arshi Khan	Doç. Dr. Faruk Temel
Prof. Dr. Monzer Kahf	Doç. Dr. Mustafa Cüneyt Özşahin
Prof. Dr. Mehmet Ali Beyhan	Doç. Dr. Mustafa AKKUŞ
Prof. Dr. Mabid Ali Mohamed Al-Jarhi	Doç. Dr. Hüseyin Hüsnü Koyunoğlu
Prof. Dr. Mahmut Akpınar	Doç. Dr. Yusuf Sayın
Prof. Dr. Bedri Gencer	Prof. Dr. Lütfi Sunar
Prof. Dr. Mohd Akhtar Siddiqui	Doç. Dr. Eldar Hasanoğlu
Prof. Dr. İbrahim Halil Sugözü	Doç. Dr. Abdülkadir Macit
Prof. Dr. Hüseyin Emre Bağce	Doç. Dr. Nurullah Altıntaş
Prof. Dr. Mahmut Hakkı Akın	Doç. Dr. Kamuran Gökdağ
Prof. Dr. Muhammad Nurul Amin	Doç. Dr. Abdulkadir Yıldız
Prof. Dr. Ömer Karaoğlu	Doç. Dr. Abdullah Aydın
Prof. Dr. Ali Murat Yel	Doç. Dr. Musa Öztürk
Prof. Dr. Ata Atun	Doç. Dr. Necmettin Çalışkan
Prof. Dr. Wakar Uddin	Doç. Dr. Nazım Kartal

Doç. Dr. Süleyman Akdemir
Doç. Dr. İzzetullah Zeki
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Demir
Doç. Dr. Üyesi Abdülgani Bozkurt
Doç. Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Tarık
Doç. Dr. Bekir Gündoğmuş
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Halit Korkusuz
Doç. Dr. Muhammed Maruf
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sinan Kılıçoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim Uzun
Doç. Dr. Turgut Akyüz
Dr. Öğr. Üyesi Işıl Arpacı
Doç. Dr. Murat Yıldız
Dr. Öğr. Üyesi Kürşat Öğülmüş
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Yiğit
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kırca
Dr. Abdulvahap Alıcı

Dr. Naaman Laouar
Dr. Ahmet Tanhan
Dr. Mustafa Burak Çelebi
Dr. Bayram Yalçın
Dr. M. Hikmat Walid
Dr. Nawaf Takruri
Dr. Kamaluddin Hamid
Dr. İlham Al-Talib
Dr. Sevilay karaman
Dr. Yusuf yalanız
Öğr. Gör. Merve Gnlhoş Elmas

SEKRETARYA

Arş. Gör. Dr. Büşra Kkcivil
Arş. Gör. Dr. Cem Uncu
Arş. Gör. Emine Nur Şen

BİLİMSEL PROGRAM
SCIENTIFIC PROGRAM

AÇILIŞ VE PROTOKOL KONUŞMALARI	
27 ŞUBAT 2025 PERŞEMBE - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
09.00 - 09.30	KAYIT
09.30 - 10.00	İstiklal Marşı ve Saygı Duruşu AÇILIŞ VE PROTOL KONUŞMALARI

AÇILIŞ OTURUMU	
27 ŞUBAT 2025 PERŞEMBE - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa ARSLAN	
10.00 - 11.00	Necmettin Erbakan ve Kalkınma Bağlamında İslam Birliği Prof. Dr. Adem Esen (İstanbul Üniversitesi)
	Kalkınmanın Sosyokültürel Bağlamı: Sosyolojik Bir Bakış Prof. Dr. Mustafa Arslan (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
	Millî Görüş Hareketinin Yerel Kalkınma Yaklaşımında Öne Çıkan Hususlar Prof. Dr. Gökhan Tuncel – Prof. Dr. Osman Ağır (İnönü Üniversitesi)
	İktisadi Düşünce de Faiz Kalkınma Nedeni mi, Sömürü Aracı mı? Necmettin Erbakan'ın Faiz Karşıtı Söylem ve Politika Uygulamalarından Örnekler Prof. Dr. İbrahim Halil Sugözü (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi)
	Müzakere
11.00-11.20	ARA

1. OTURUM	
27 ŞUBAT 2025 PERŞEMBE - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR	
11.20 - 12.20	D-8 Organizasyonunun Kuruluş Süreci ve Batı Dünyasında Oluşturduğu Stratejik ve Politik Etkiler Arif Şen (Avrupa Gençlik Derneği Genel Başkanı)
	Strategic Position of D-8 within the Vision of Millî Görüş Movement Dr. Aiman Mourad
	Prof. Dr. Necmettin Erbakan's Relationship with Islamic Movements and the D-8 Organization Dr. Ezzat Mohamed Mahmoud Awad (Viyana Tıp Üniversitesi)
	Necmettin Erbakan's Environment of Political Ethical Value Production Dr. Yousef Alqurashi (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
	Müzakere
12.30-13.45	ÖĞLE ARA

2. OTURUM	
27 ŞUBAT 2025 PERŞEMBE - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Gökhan TUNCEL	
14.00 - 15.00	Necmettin Erbakan's Development Model in the Pursuit of Economic Development in the Islamic World Dr. Adel Mohamed Ziada
	Erbakan's Idea of Development and Uzbekistan's Post-USSR Economic Transformation Dr. Cemşid Ali (Jamshed Ali)
	The Influence of Necmettin Erbakan on Indian Muslims: A Case Study of Kerala Dr. Noushad MK (Jamia Millia Islamia Devlet Üniversitesi)
	Bacharuddin Jusuf Habibî'nin İslam ve Bilim zerine Düşüncelerine Bir Bakış Doktora ğrencisi Arroyan Ramly - Prof. Dr. Adem ESEN (İstanbul Üniversitesi)
	Müzakere
15.00-15.15	ARA

3. OTURUM	
27 ŞUBAT 2025 PERŞEMBE - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Doç. Dr. Faruk KARAARSLAN	
15.15 - 16.15	Sanayi Üretiminin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Maddi Kalkınma Çerçevesinde Türkiye İçin Yeni Ampirik Kanıtlar Arş. Gör. Ali Doğdu (Doğu Akdeniz Üniversitesi) Doç. Dr. Murad Kayacan (Uluslararası Final Üniversitesi)
	Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın Bilim ve Kalkınma Vizyonu: Yerli Üretimle Bağımsız Türkiye Öğr. Gör. Dr. Mustafa Öncül (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi) Yusuf Öncül (Necmettin Erbakan Üniversitesi) Doç. Dr. Muhammet Hüseyin Çetin (Konya Teknik Üniversitesi)
	Necmettin Erbakan'ın Kalkınma Söyleminde Ufki Devletçilik Dr. Öğr. Üyesi İrfan Ersin (İstanbul Medipol Üniversitesi)
	Kültürel Kalkınma Açısından Erbakan ve Milli Görüş Hareketi Ömer Kantarcı (MEB)
	Müzakere
16.15-16.30	ARA

4. OTURUM	
27 ŞUBAT 2025 PERŞEMBE - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Adem ESEN	
16.30 - 17.30	Ne Liberalizm Ne Sosyalizm: Milli Görüş Hareketinde Korporatizmin Yol İzleri Doktora Öğrencisi Mehdi Pekedis (İnönü Üniversitesi)
	Gelir Dağılımında Kamu Harcamaları Kompozisyonunun Etkisi ve Adil Ekonomik Düzendeki Sosyal Güvenlik Doç. Dr. Sema Yaşar (Şırnak Üniversitesi)
	Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın Faizli Sisteme Alternatif Önerisi: Adil Ekonomik Düzen Doç. Dr. Mustafa Yıldız (Ordu Üniversitesi)
	Necmettin Erbakan'ın Adil Düzeni Bağlamında Gelir Vergisi ve Yoksulluk İlişkisi: Türkiye Örneği Arş. Gör. Mehmet Ali Tekkanat (Ondokuzmayıs Üniversitesi)
	Müzakere
17.30-17.45	ARA
18.00	AKŞAM YEMEĞİ

5. OTURUM	
28 ŞUBAT 2025 CUMA - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ahmet Tarık TÜRKMENÖĞLU	
09.00 - 10.00	Necmettin Erbakan'ın Eserlerinde Bir Dünya Görüşü Olarak Kültürel Muhafazakârlık Prof. Dr. Ömer Solak (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
	Milli Görüş'ün Yerel Seçim Stratejileri ve Yerel Seçimler Coğrafyasına Etkisi Öğr. Gör. Dr. Abdullah Elmas (Siirt Üniversitesi) Ömer Seven (Millî Eğitim Bakanlığı)
	Milli Görüş Fikriyatının İslam Siyaset Düşüncesinin Temel Kaynaklarıyla İlişkisi Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Turhan (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
	Kalkınmada Necmettin Erbakan'ın Ağır Sanayi Hamlesi ve Nurettin Topçu'nun Sanayileşmeye Getirdiği Eleştiriler Doç. Dr. Tahir Dağcı (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)
	Müzakere
10.00-10.10	ARA

6. OTURUM	
28 ŞUBAT 2025 CUMA - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Doç. Dr. Yusuf SAYIN	
10.10 - 11.10	Necmettin Erbakan ve Bölgesel Kalkınma Dr. Murat Karakoyunlu (KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı)
	D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ve Kalkınma Doç. Dr. Yusuf Sayın (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
	Enerji Odaklı Adil Ekonomik Bölgesel Kalkınma Yük. Müh. Ahmet Suad Toprak (KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı)
	Türkiye'nin Kalkınma Sürecinde Necmettin Erbakan'ın Yeri Dr. Fidan Ciciyık (KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı) Dr. Dilek Karat (KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı)
	Müzakere
11.10-11.20	ARA

7. OTURUM	
28 ŞUBAT 2025 CUMA - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet BİREKUL	
11.20 - 12.20	İki “Adil Düzen”: Erbakan ve Karagülle'nin Adil Düzen Teorileri Üzerine Bir İnceleme Doç. Dr. Burak Erkut (Doğu Akdeniz Üniversitesi) Prof. Dr. Mustafa Tümer (Kıbrıs Vakıflar İdaresi Genel Müdürü)
	Adil Dünya Düzeni ve Kültürel Diplomasi: 'Erbakan Modeli' Dr. Öğr. Üyesi Samet Ünlü (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)
	Necmettin Erbakan'ın “Adil Ekonomik Düzen” Söylemi ve Siyonizm Halil Çiftçi (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
	Müzakere
12.20-14.00	ARA

8. OTURUM	
28 ŞUBAT 2025 CUMA - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hidayet OĞUZ	
14.00 - 15.00	Necmettin Erbakan Koalisyon Hkmetleri Dne- minde Kalkınma Öğr. Gör. Dr. Abdullah ELMAS, Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer Karakaş (Siirt Üniversitesi)
	Necmettin Erbakan'a Göre Kalkınmanın Kültürel Temelleri Doç. Dr. Mehmet Mahfuz Ata (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
	Milli Görüş'n Yerel Yönetim Anlayışı Doç. Dr. Murat Sezik (İnönü Üniversitesi)
	Milli Görüş Ekonomi Modeli ve D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Dr. Hasan Sayılan (Milli Eğitim Bakanlığı)
	Müzakere
15.00-15.15	ARA

9. OTURUM	
28 ŞUBAT 2025 CUMA - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yakup KAYA	
15.15 - 16.15	Türk-İslam Medeniyetinde Necmettin Erbakan'ın Kültürel Kalkınma Katkısı Prof. Dr. Ahmed Sami Elaydy (Kahire Ayn Şems Üniversitesi)
	Milli Görüş'ün Türkiye'nin Demokrasi Kültürüne Katkısı Arş. Gör. Tolgahan Ceylan (Amasya Üniversitesi)
	Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın Türk Havacılığının Gelişimine Katkıları Doç. Dr. Halil İbrahim Çelik (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
	Müzakere
	ARA
16.15-16.30	

10. OTURUM	
28 ŞUBAT 2025 CUMA - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
Oturum Başkanı: Doç. Dr. İncinur ATİK GÜRBÜZ	
16.30 - 17.45	Prof. Dr. Necmettin Erbakan ve Medeniyet Düşüncesi Dr. Öğr. Üyesi Abdülaziz Kırınşal (Mardin Artuklu Üniversitesi)
	Günümüz Farsça Araştırmalarında Necmettin Erbakan Doç. Dr. İzzetullah Zeki (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
	Necmettin Erbakan İmgesi ve Türk Şiirindeki Edebi Yansımaları Prof. Dr. Merziyye Necefova (Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi)
	Necmettin Erbakan'ın Kültüre Bakışı Öğr. Gör. İsmail Hacıahmetoğlu (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
	Müzakere
16.15-16.30	ARA

KAPANIŞ VE DEĞERLENDİRME OTURUMU	
28 ŞUBAT 2025 CUMA - NEZAHAT KELEŞOĞLU KONFERANS SALONU	
17.45 - 18.15	OTURUM
18.30	AKŞAM YEMEĞİ

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

NECMETTİN ERBAKAN VE KALKINMA BAĞLAMINDA İSLAM BİRLİĞİ.....	1
NECMETTİN ERBAKAN AND ISLAMIC UNITY IN THE CONTEXT OF DEVELOPMENT	3
TÜRK-İSLAM MEDENİYETİNDE NECMETTİN ERBAKAN'IN KÜLTÜREL KALKINMAYA KATKISI	5
NECMETTİN ERBAKAN'S CONTRIBUTION TO CULTURAL DEVELOPMENT IN TURKISH-ISLAMIC CIVILIZATION	7
MİLLİ GÖRÜŞ HAREKETİ'NİN YEREL KALKINMA YAKLAŞIMINDA ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR	9
THE MAIN ISSUES IN THE LOCAL DEVELOPMENT APPROACH OF THE MİLLİ GÖRÜŞ MOVEMENT.....	11
İKTİSADİ DÜŞÜNCEDE FAİZ KALKINMA NEDENİ Mİ, SÖMÜRÜ ARACI MI? NECMETTİN ERBAKAN'IN FAİZ KARŞITI SÖYLEM VE POLİTİKA UYGULAMALARINDAN ÖRNEKLER.....	13
IS INTEREST A CAUSE OF DEVELOPMENT OR A TOOL OF EXPLOITATION IN ECONOMIC THOUGHT? EXAMPLES OF NECMETTİN ERBAKAN'S ANTI-INTEREST DISCOURSE AND POLICY APPLICATIONS.....	15
NECMETTİN ERBAKAN İMGESİ VE TÜRK ŞİİRİNDEKİ EDEBİ YANSIMALARI..	17
THE IMAGE OF NECMETTİN ERBAKAN AND ITS LITERARY REFLECTIONS IN TURKISH POETRY.....	18
KALKINMANIN SOSYOKÜLTÜREL BAĞLAMI: SOSYOLOJİK BİR BAKIŞ	19
THE SOCIOCULTURAL CONTEXT OF DEVELOPMENT: A SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE.....	20
NECMETTİN ERBAKAN'IN ESERLERİNDE BİR DÜNYA GÖRÜŞÜ OLARAK KÜLTÜREL MUHAFAZAKÂRLIK.....	21
CULTURAL CONSERVATISM AS A WORLDVIEW IN THE WORKS OF NECMETTİN ERBAKAN.....	22
İKİ ADİL DÜZEN: NECMETTİN ERBAKAN VE SÜLEYMAN KARAGÜLLE'NİN ADİL DÜZEN TEORİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	23
TWO JUST ORDERS: A STUDY ON THE JUST ORDER THEORIES OF NECMETTİN ERBAKAN AND SÜLEYMAN KARAGÜLLE.....	24
PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'IN TÜRK HAVACILIĞININ GELİŞİMİNE KATKILARI.....	25
PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'S CONTRIBUTIONS TO THE DEVELOPMENT OF TURKISH AVIATION.....	27
GÜNÜMÜZ FARŞÇA ARAŞTIRMALARINDA NECMETTİN ERBAKAN	29
NECMETTİN ERBAKAN IN CONTEMPORARY PERSIAN RESEARCH	31
NECMETTİN ERBAKAN'A GÖRE KALKINMANIN KÜLTÜREL TEMELLERİ VE KUR'AN AYETLERİNİ YORUMLAMA YÖNTEMİ.....	33

CULTURAL FOUNDATIONS OF DEVELOPMENT ACCORDING TO NECMETTİN ERBAKAN AND THE METHOD OF INTERPRETING QUR'AN VERSE.....	35
MİLLÎ GÖRÜŞ'ÜN YEREL YÖNETİM ANLAYIŞI	37
NATIONAL VISIONS APPROACH TO LOCAL GOVERNANCE	39
ADİL EKONOMİK DÜZEN: KURAM, KURUMLAR, KURULUŞLAR VE KURALLAR.....	41
JUST ECONOMIC ORDER: THEORY, INSTITUTIONS, ORGANIZATIONS, AND RULES	42
PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'IN FAİZLİ SİSTEMLER ALTERNATİF ÖNERİSİ: ADİL EKONOMİK DÜZEN.....	43
PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'S ALTERNATIVE PROPOSAL TO THE INTEREST-BASED SYSTEM: FAIR ECONOMIC ORDER.....	45
GELİR DAĞILIMINDA KAMU HARCAMALARI KOMPOZİSYONUNUN ETKİSİ VE ADİL EKONOMİK DÜZEN'DE SOSYAL GÜVENLİK POLİTİKALARI	47
THE IMPACT OF THE COMPOSITION OF PUBLIC EXPENDITURES ON INCOME DISTRIBUTION AND SOCIAL SECURITY POLICIES IN THE JUST ECONOMIC ORDER.....	49
KALKINMADA NECMETTİN ERBAKAN'IN AĞIR SANAYİ HAMLESİ VE NURETTİN TOPÇU'NUN SANAYİLEŞMEYE GETİRDİĞİ ELEŞTİRİLER.....	51
NECMETTİN ERBAKAN'S HEAVY INDUSTRY MOVEMENT IN DEVELOPMENT AND NURETTİN TOPÇU'S CRITICISMS OF INDUSTRIALISATION	53
D-8 EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI VE KALKINMA	55
D-8 ECONOMIC COOPERATION ORGANIZATION AND DEVELOPMENT	56
MİLLÎ GÖRÜŞ FİKRİYATININ İSLAM SİYASET DÜŞÜNCESİNİN TEMEL KAYNAKLARIYLA İLİŞKİSİ	57
THE RELATIONSHIP OF NATIONAL VISION IDEOLOGY WITH THE BASIC SOURCES OF ISLAMIC POLITICAL THOUGHT	58
PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN VE MEDENİYET DÜŞÜNCESİ.....	59
PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN AND THE IDEA OF CIVILISATION.....	61
NECMETTİN ERBAKAN'IN KALKINMA SÖYLEMİNDE UFKİ DEVLETÇİLİK	63
HORIZONTAL STATISM IN NECMETTİN ERBAKAN'S DEVELOPMENT DISCOURSE	65
ADİL DÜNYA DÜZENİ VE KÜLTÜREL DİPLOMASİ: "ERBAKAN MODELİ"	67
JUST WORLD ORDER AND CULTURAL DIPLOMACY: "THE ERBAKAN MODEL"	68
NECMETTİN ERBAKAN'IN TEKNOLOJİK VİZYONUNUN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA ETKİSİ.....	69
THE IMPACT OF NECMETTİN ERBAKAN'S TECHNOLOGICAL VISION ON OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PRACTICES	70
İSLAM DÜNYASININ EKONOMİK KALKINMA ARAYIŞINDA NECMETTİN ERBAKAN'IN KALKINMA MODELİ	71

NECMETTİN ERBAKAN'S DEVELOPMENT MODEL IN THE PURSUIT OF ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE ISLAMIC WORLD	73
ERBAKAN'IN KALKINMA FİKRİ VE ÖZBEKİSTAN'IN SSCB SONRASI EKONOMİK DÖNÜŞÜMÜ	75
ERBAKAN'S IDEA OF DEVELOPMENT AND UZBEKISTAN'S POST-USSR ECONOMIC TRANSFORMATION.....	77
TÜRKİYE'NİN KALKINMA SÜRECİNDE NECMETTİN ERBAKAN'IN YERİ.....	79
NECMETTİN ERBAKAN'S PLACE IN TURKEY'S DEVELOPMENT PROCESS	80
MİLLÎ GÖRÜŞ EKONOMİ MODELİ VE D-8 EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI.....	82
THE MİLLÎ GÖRÜŞ ECONOMIC MODEL AND THE D-8 ORGANIZATION FOR ECONOMIC COOPERATION.....	84
NECMETTİN ERBAKAN VE BÖLGESEL KALKINMA.....	86
NECMETTİN ERBAKAN AND REGIONAL DEVELOPMENT	87
NECMETTİN ERBAKAN'IN HİNT MÜSLÜMANLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KERALA EYALETİNİN BİR VAKA ÇALIŞMASI.....	88
THE INFLUENCE OF NECMETTİN ERBAKAN ON INDIAN MUSLIMS: A CASE STUDY OF KERALA.....	90
NECMETTİN ERBAKAN'IN SİYASİ-AHLAKİ DEĞER ÜRETİM ORANI.....	92
NECMETTİN ERBAKAN'S ENVIRONMENT OF POLITICAL-ETHICAL VALUE PRODUCTION.....	93
NECMETTİN ERBAKAN KOALİSYON HÜKÜMETLERİ DÖNEMİNDE KALKINMA.....	94
DEVELOPMENT DURING THE COALITION GOVERNMENTS ERA OF NECMETTİN ERBAKAN.....	96
MİLLÎ GÖRÜŞ'ÜN YEREL SEÇİM STRATEJİLERİ VE YEREL SEÇİMLER COĞRAFYASINA ETKİSİ	98
THE LOCAL ELECTION STRATEGIES OF MİLLÎ GÖRÜŞ AND THEIR IMPACT ON THE GEOGRAPHY OF LOCAL ELECTIONS	100
PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'IN BİLİM VE KALKINMA VİZYONU: YERLİ ÜRETİMLE BAĞIMSIZ TÜRKİYE	102
PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'S VISION OF SCIENCE AND DEVELOPMENT: AN INDEPENDENT TÜRKİYE THROUGH DOMESTIC PRODUCTION.....	104
NECMETTİN ERBAKAN'IN KÜLTÜRE BAKIŞI.....	106
NECMETTİN ERBAKAN'S VIEW OF CULTURE.....	108
SANAYİ ÜRETİMİNİN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: MADDİ KALKINMA ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE İÇİN YENİ AMPİRİK KANITLAR.....	110
THE IMPACT OF INDUSTRIAL PRODUCTION ON ECONOMIC GROWTH: NEW EMPIRICAL EVIDENCE FOR TÜRKİYE IN A MATERIAL DEVELOPMENT FRAMEWORK	112
NECMETTİN ERBAKAN'IN ADİL DÜZENİ BAĞLAMINDA GELİR VERGİSİ VE YOKSULLUK İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	114

THE RELATIONSHIP BETWEEN INCOME TAX AND POVERTY IN THE CONTEXT OF NECMETTİN ERBAKAN'S FAIR ORDER: THE CASE OF TURKEY	116
MİLLÎ GÖRÜŞ'ÜN TÜRKİYE'NİN DEMOKRASİ KÜLTÜRÜNE KATKISI	118
MİLLÎ GÖRÜŞ'S CONTRIBUTION TO TURKEY'S CULTURE OF DEMOCRACY	120
ENERJİ ODAKLI ADİL EKONOMİK BÖLGESEL KALKINMA	122
ENERGY-FOCUSED FAIR ECONOMIC REGIONAL DEVELOPMENT	123
BACHARUDDİN JUSUF HABİBİ'NİN İSLAM VE BİLİM ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİNE BİR BAKIŞ	124
AN OVERVIEW OF BACHARUDDİN JUSUF HABİBİ'S THOUGHTS ON ISLAM AND SCIENCE	126
NECMETTİN ERBAKAN'IN ADİL EKONOMİK DÜZEN SÖYLEMİ VE SİYONİZM	128
NECMETTİN ERBAKAN'S JUST ECONOMIC ORDER DISCOURSE AND ZİONİZM	130
NE LİBERALİZM NE SOSYALİZM!: MİLLÎ GÖRÜŞ HAREKETİ'NDE KORPORATİZMİN YOL İZLERİ	132
NEITHER LIBERALISM NOR SOCIALISM: TRACES OF CORPORATISM IN THE MİLLÎ GORUSH (NATIONAL VİSİON) MOVEMENT	134
KÜLTÜREL KALKINMA AÇISINDAN ERBAKAN VE MİLLÎ GÖRÜŞ HAREKETİ	136
ERBAKAN AND MİLLÎ GORUS MOVEMENT IN TERMS OF CULTURAL DEVELOPMENT	137

ÖZET

ABSTRACAT

NECMETTİN ERBAKAN VE KALKINMA BAĞLAMINDA İSLAM BİRLİĞİ

Prof. Dr. Adem ESEN

İstanbul Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-9720-6096

ÖZET

Bu çalışmada Necmettin Erbakan'ın düşünce adamı olmak yanında reel siyaset ve devlet yönetimindeki tecrübeleri ışığında kalkınma bağlamında İslam Birliği'nin esasları ele alınmaya çalışılmıştır.

Erbakan (1926-2011) savunma sanayi konusunda Almanya'da çalışmasının arkasından İstanbul Teknik Üniversitesi'nde motorlar konusunda kürsü sahibi olarak akademisyenliğe devam etmiş ve daha sonra Gümüş Motor ve yerli otomobil imalatı konusunda çalışmıştır. Daha sonra Millî Nizam Partisi, Millî Selamet Partisi ve Refah Partisi'ni kurarak *Millî Görüş* sloganı ile Türkiye'deki siyasete yön vermiştir. 12 Eylül 1980 öncesi CHP ile koalisyonu ve sonra AP-MHP ile Milliyetçi cephe koalisyonunda başbakan yardımcısı, 28 Haziran 1996 ile 30 Haziran 1997 tarihleri arasında ise DYP koalisyon hükümetinde başbakan olmuştur. Kurduğu partiler laiklik gerekçesi ile kapatılmış, 28 Şubat sürecinde ordu tarafından post-modern darbe yapılmıştır. Ancak Erbakan her zaman demokratik yolları tercih etmiştir.

Erbakan 12 Eylül 1980 askeri darbesi öncesindeki koalisyonunda ağır sanayi hamlesi ile Türkiye'nin sanayide gelişmesine ağırlık verirken dış politikada da sömürüye karşı bağımsızlık, Avrupa Birliği'ne karşı İslam Birliği, İslam dinarı ve Müslüman ülkeler arasında iktisadi işbirliğinin geliştirilmesi üzerinde durmuştur. 1974 yılında Kıbrıs Barış harekâtı Türk dış politikası ve sanayi politikasında dönüm noktası olmuştur. Yine 1990 yılında ABD öncülüğündeki Körfez bölgesi harekâtına karşı çıkmış ve yabancı askerlerin Türkiye topraklarında yerleşmesine karşı durmuştur. Başbakanlık yaptığı Refah Partisi, Doğru Yol Partisi hükümeti döneminde D-8 ülkeleri arasında iktisadi işbirliği için anlaşmalar imzalamış ve uygulamaya yönelik projeler yapmıştır.

Erbakan aynı zamanda İslam dünyasının resmi işbirliği teşkilatı olan İslam İşbirliği Teşkilatı ve bağlı kuruluşlarıyla işbirliğine önem vermiştir. Söylemlerinde siyonizm odaklı Haçlı zihniyeti üzerinde sıkça durmuştur.

İslam lkelerinde Erbakan'ın İslam Birliği görüşünün ne derece yaygın olduğu veya etkili olduğu konusunda literatür çalışması yapmak için İstanbul niversitesinde lisans üstü eğitim yapan Malezya, Pakistan, Mısır Afrika kökenli öğrencilerin lkelerindeki İslam birliği ile ilgili çalışmalar kapsamında Necmettin Erbakan hakkında kendi ülkelerinde literatür taraması yapmışlardır. Ancak bu konuda yeterli bilgi kaynağına ulaşılamamıştır. Bu alandaki Türkçe literatürün pek yeterli olduğu söylenemez.

Erbakan'ın ahlak ve maneviyat temeline dayanan kalkınma anlayışında ülke içinde birlik ve beraberliğin korunması ve güçlendirilmesi, ülke dışında da İslam devletleri ve toplulukları arasındaki maddi ve manevi dayanışma amaçlanmaktadır.

Yeniden Büyük Türkiye ve Yeni Dünya Düzeni temel iki sloganıdır.

Anahtar kelimeler: Necmettin Erbakan, İslam Birliği, Ağır Sanayi Hamlesi, Millî Görüş, Adil Düzen

NECMETTİN ERBAKAN AND ISLAMIC UNITY IN THE CONTEXT OF DEVELOPMENT

Prof. Dr. Adem ESEN

İstanbul Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-9720-6096

ABSTRACT

In this study, the principles of Islamic Union in the context of development in the light of Necmettin Erbakan's experiences in real politics and state administration as well as being a man of thought have been tried to be discussed.

Erbakan (1926-2011), after working in Germany in the defence industry, continued his academic career as a head of the chair on engines at Istanbul Technical University and then worked on the production of Gümüş Motor and domestic automobiles. Afterwards, he founded the National Nizam Party, the National (Muslims are meant here) Salvation Party and the Welfare Party, and steered politics in Turkey with the slogan of national opinion. Before 12 September 1980, he was the deputy prime minister in the coalition with CHP and then in the Nationalist Front coalition with AP-MHP, and between 28 June 1996 and 30 June 1997 he was the prime minister in the coalition government of DYP. The parties he founded were closed down on the grounds of secularism, and a post-modern coup was carried out by the military during the 28 February process. However, Erbakan always preferred democratic means.

In his coalition government before the military coup of 12 September 1980, Erbakan focused on Turkey's industrial development with the heavy industry move, while in foreign policy he emphasised independence against exploitation, the Islamic Union against the European Union, the Islamic dinar and the development of economic cooperation among Muslim countries. In 1974, the Cyprus Peace Operation was a turning point in Turkish foreign and industrial policies. He also opposed the US-led Gulf operation in 1990 and stood against the deployment of foreign troops on Turkish soil. During the Welfare Party True Path

Party government in which he served as Prime Minister, he signed agreements for economic co-operation among the D-8 countries and carried out projects for implementation.

Erbakan also attached importance to cooperation with the Organisation of Islamic Cooperation, the official cooperation organisation of the Islamic world, and its affiliated organisations. In his discourses, he frequently emphasised the Zionism-oriented Crusader mentality.

In order to conduct a literature study on how widespread or effective Erbakan's view of Islamic unity is in Islamic countries, students of Malaysian, Pakistani, Egyptian, African origin who are doing postgraduate education at Istanbul University have conducted a literature review on Necmettin Erbakan in their own countries within the scope of studies on Islamic unity in their countries. However, sufficient information sources could not be found on this subject. It cannot be said that the Turkish literature in this field is not sufficient.

In Erbakan's understanding of development based on morality and spirituality, it is aimed to protect and strengthen unity and solidarity within the country and material and spiritual solidarity between Islamic states and communities outside the country.

Re-Great Turkey and New World Order are its two main slogans.

Keywords: Necmettin Erbakan, Islamic Union, Heavy Industry Movement, National (Islamic) Vision, Fair Order

TÜRK-İSLAM MEDENİYETİNDE NECMETTİN ERBAKAN'IN KÜLTÜREL KALKINMAYA KATKISI

Prof. Dr. Ahmed Sami ELAYDY

Kahire Ayn Şems Üniversitesi

ÖZET

Necmettin Erbakan, Türk-İslam medeniyetinin modern dönemdeki önemli temsilcilerinden biri olarak, kültürel kalkınma alanında özgün bir vizyon ortaya koymuştur. Onun liderliği ve fikirleri, sadece ekonomik ve siyasi kalkınma değil, aynı zamanda kültürel değerlerin korunması ve yeniden ihyası açısından da büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, Erbakan'ın *Millî Görüş Hareketi*, kültürel kalkınmayı manevi değerler ile modernleşme arasında bir denge kurma çabasıyla şekillendirmiştir.

Erbakan, Türk-İslam dünyasında kültürel kalkınmanın temelini ahlaki, manevi ve geleneksel değerlere dayandırmıştır. Ona göre, kalkınma sadece maddi refahı artırmakla sınırlı olmamalı, aynı zamanda toplumsal değerlerin korunmasını ve güçlendirilmesini de kapsamalıdır. Erbakan, eğitim, sanat ve medeniyet anlayışını bu perspektifte ele alarak, hem geleneksel Türk-İslam kültürünü hem de modern bilim ve teknolojiyle uyumlu bir kalkınma modelini savunmuştur.

Erbakan'ın kültürel kalkınma anlayışı, Türk-İslam medeniyetinin köklü tarihsel mirasını birleştirerek, genç nesillere bu mirası aktarmayı ve aynı zamanda İslam dünyasında ortak bir kültürel bilinç oluşturmaya hedeflemiştir. Konferanslar, yayınlar ve uluslararası platformlarda yaptığı çalışmalarla, Türk-İslam dünyasında birlik ve dayanışmayı güçlendirmek adına önemli adımlar atmıştır.

Bu çalışmada, Necmettin Erbakan'ın kültürel kalkınma vizyonunun temel unsurları ve bu vizyonun Türk-İslam medeniyetine olan katkıları incelenecektir. Aynı zamanda, onun liderliği altında şekillenen politikaların ve düşüncelerin, kültürel kalkınmaya sağladığı somut etkiler analiz edilecektir. Bu bağlamda, Erbakan'ın eğitim sistemine, sanat ve edebiyata yönelik yaklaşımları, kültürel diplomasi çalışmaları ve İslam

dünyasıyla ilişkileri ele alınarak, onun Türk-İslam medeniyetindeki kültürel kalkınma mirası detaylandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan- Türk-İslam medeniyeti- *Millî Görüş*.

NECMETTİN ERBAKAN’S CONTRIBUTION TO CULTURAL DEVELOPMENT IN TURKISH-ISLAMIC CIVILIZATION

Prof. Dr. Ahmed Sami ELAYDY

Kahire Ayn Şems Üniversitesi

ABSTRACT

Necmettin Erbakan, as one of the prominent representatives of Turkish-Islamic civilization in the modern era, has put forward an original vision in the field of cultural development. His leadership and ideas hold great importance not only in terms of economic and political development but also in the preservation and revival of cultural values. In this context, Erbakan’s *Millî Görüş Movement* was shaped by an effort to balance cultural development with spiritual values and modernization.

Erbakan established the foundation of cultural development in the Turkish-Islamic world on moral, spiritual, and traditional values. According to him, development should not be limited to enhancing material prosperity but should also encompass the preservation and strengthening of social values. By addressing education, art, and the concept of civilization from this perspective, Erbakan advocated for both the traditional Turkish-Islamic culture and a development model that aligns with modern science and technology.

His vision for cultural development aimed to transmit the deep-rooted historical heritage of Turkish-Islamic civilization to younger generations while also fostering a shared cultural consciousness within the Islamic world. Through his work in conferences, publications, and international platforms, he took significant steps to strengthen unity and solidarity within the Turkish-Islamic community.

This study examines the fundamental elements of Necmettin Erbakan’s cultural development vision and its contributions to Turkish-Islamic civilization. It also analyzes the tangible impacts that the policies and ideas shaped under his leadership have had on cultural development. In this context, Erbakan’s approaches to the education

system, art and literature, cultural diplomacy, and relations with the Islamic world are discussed, thereby detailing his legacy in cultural development within Turkish-Islamic civilization.

Keywords: Necmettin Erbakan, Turkish-Islamic civilization, Millî Görş.

MİLLÎ GÖRÜŞ HAREKETİ'NİN YEREL KALKINMA YAKLAŞIMINDA ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR

Prof. Dr. Gökhan TUNCEL

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2313-2300

Prof. Dr. Osman AĞIR

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1087-0478

ÖZET

Türkiye’de siyasi ve ekonomik yapı merkezî yönetim üzerinden şekillenmiştir. Ülkenin siyasi ve ekonomik ilişkilerinin işleyişinde de merkezî yönetimin belirleyiciliğinde söz konusu olmuştur. Merkezî yönetimin ideolojik yönelimi, uyguladığı politikalar ve yönetim tarzı ülkede yöneten yönetilen arasında hemen her alanda gerilimli bir süreç yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Ülkede bir taraftan devletin güç ve imkânını kullanarak zenginleşen yönetici elitlerle devletin imkânlarından yoksun bırakılan yoksul halk arasında adaletsiz bir gelir dağılımı, diğer tarafta ise uygulanan ekonomi politikaları bölgeler arasında dengesiz bir gelişmişlik durumu ortaya çıkmıştır. *Millî Görüş Hareketi* Anadolu insanının kendi inanç, kültür ve değerleriyle kendi yaşadığı yerde insan onuruna yaraşır bir hayat sürmesini amaçlayarak ülkede var olan bu adaletsiz yapı ve ilişkilere itiraz ve tepkinin bir yansıması olarak doğmuştur.

Millî Görüş Hareketi kuruluşundan itibaren ülkenin tüm bölgelerinde ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesini amaçlamıştır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için ağır sanayi hamlesinin tüm ülke sathına yayılarak gerçekleşmesini planlamıştır. Bu plan çerçevesinde Anadolu’nun birçok şehrinde gerek özel sektör ve gerekse kamu eliyle fabrika kurulması için yoğun bir çaba sarf etmiştir. Sermaye birikimi zayıf Anadolu insanının birikimlerini birleştireceği çok ortaklı işletmeler kurulmasına

yönelik politika ve uygulamalara da öncülük etmiştir. Bu kapsamda Anadolu'nun birçok şehrinde organize sanayi bölgeleri oluşturulmuş, bu bölgelerde farklı alanlarda faaliyet gösterecek çok sayıda fabrika temeli atılmıştır. Siyasal iktidarda kaldığı kısa süre zarfında bu fabrikalardan çok azı üretime geçmiş, birçoğu ise iktidardaki partilerin ilgisizliği, önemsememesi, desteğini çekmesi ve baskısı nedeniyle inşaa aşamasında kalmıştır.

Millî Görüş Hareketi'nin yerel kalkınma alanındaki ikinci önemli katkısı 1989'da başlayan 1994 sonrasında ise yükselen belediyeçilik uygulamalarında ortaya çıkmıştır. Refah Partisi'nin büyük şehirler başta olmak üzere birçok şehir ve ilçede belediye başkanlıklarını kazanması ve bu belediyelerde halkı esas alan politika ve uygulamaları Türkiye'deki belediyeçilik anlayışında köklü bir paradigma değişikliği yaşanmasını beraberinde getirmiştir. Refah Partili başkanların yönettiği Anadolu'daki birçok şehir yapılan hizmetlerle daha yaşanılabilir yerlere dönüşmüştür. *Millî Görüş*'ün gerek merkezî yönetimde ve gerekse yerel yönetimlerde görev alması yerelin merkez karşısında güçlenmesine kaynaklık ve aracılık etmiştir. Bütünsel bir yerel kalkınma düşüncesine sahip *Millî Görüş* partileri yerel kalkınma konusunda içinde bulunan şartlara göre birbiriyle uyumsuzluk içeren parçalı politikalar geliştiren diğer partilerden ayrılmaktadır. Tarihsel betimleme yönetiminin kullanılacağı bu çalışmada *Millî Görüş* partilerinin ülkede dengeli bir yerel kalkınmanın sağlanabilmesine yönelik politika ve uygulamalarının ortaya çıkarılması, bu politika ve uygulamaların farklı yönleriyle analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimler: Siyaset, Yerel Kalkınma, *Millî Görüş*, *Adil Düzen*.

THE MAIN ISSUES IN THE LOCAL DEVELOPMENT APPROACH OF THE *MİLLÎ GÖRÜŞ* MOVEMENT

Prof. Dr. Gökhan TUNCEL

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2313-2300

Prof. Dr. Osman AĞIR

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1087-0478

ABSTACT

In Turkey, the political and economic structure has historically been shaped by a strong central administration. This central authority has also been decisive in the functioning of the country's political and economic relations. The ideological orientation of the central administration, its implemented policies, and its governance style have often created tension between the rulers and the ruled across nearly all regions of the country. This has resulted in, on the one hand, an unjust income distribution between the ruling elites, who have enriched themselves by leveraging state power and resources, and the impoverished populace, who have been deprived of state support. On the other hand, implemented economic policies have fostered an unbalanced development pattern among regions. The *Millî Görüş* Movement.

Emergred as a direct response to these unjust structures and relationships, aiming to enable the Anatolian people to live a life of human dignity within their own communities, upholding their own beliefs, culture, and values.

Since its inception, the *Millî Görüş* Movement has striven for economic development across all regions of Turkey. To achieve this, it planned a heavy industry initiative intended to spread throughout the country. Under this plan, intense efforts were made to establish factories in numerous Anatolian cities, utilizing both private sector and public resources. It also pioneered policies and practices aimed

at establishing multi-partner businesses, encouraging the Anatolian people, who generally had limited capital, to pool their savings. Within this framework, organized industrial zones were established in many Anatolian cities, and the foundations of numerous factories, operating in various sectors, were laid in these regions. However, during the movement's short tenure in political power, very few of these factories became operational, with many remaining in the construction phase due to the indifference, neglect, withdrawal of support, and pressure from subsequent ruling parties.

The second significant contribution of the *Millî Grş* Movement to local development came through its municipal practices, which began in 1989 and expanded after 1994. The Welfare Party's success in winning mayoral elections in many cities and districts, particularly in large metropolitan areas, coupled with its people-centered policies and practices, led to a radical paradigm shift in the understanding of municipal governance in Turkey. Many Anatolian cities governed by Welfare Party mayors were transformed into more livable spaces through the services provided.

Millî Grş Movement's participation in both central and local governments served as a catalyst for strengthening local autonomy vis-à-vis the central government. The *Millî Grş* Movement's parties, with their holistic approach to local development, stand apart from other parties that have tended to develop fragmented and inconsistent local development policies based on prevailing circumstances. This study, employing a historical descriptive method, aims to reveal and analyze, from multiple perspectives, the policies and practices implemented by the *Millî Grş* Movement's parties to ensure balanced local development throughout the country.

Keywords: Politics, Local Development, *Millî Grş* Movement, *Just Order*.

İKTİSADİ DÜŞÜNCEDE FAİZ KALKINMA NEDENİ Mİ, SÖMÜRÜ ARACI MI? NECMETTİN ERBAKAN'IN FAİZ KARŞITI SÖYLEM VE POLİTİKA UYGULAMALARINDAN ÖRNEKLER

Prof. Dr. İbrahim Halil SUGÖZÜ

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1861-3118

ÖZET

Faiz veya tefeciliğin ahlaki ve iktisadi bir sorun olduğuyla ilgili olarak İlk ve Orta çağda filozoflar ve diğer düşünürler önemli düşünceler öne sürmüş, dinler tarafından yasaklayıcı hükümler getirilmiş ve yöneticiler tarafından yasaklar konulmuştur. Aristoteles, paranın kısırlığı teorisini ortaya koymuş ve faizi adaletsiz bir gelir olarak nitelendirmiştir. Semavi din mensuplarından Yahudiler, kardeşler arasında faizli borç verilmesini yasaklamakla birlikte yabancılarla olan işlemlerinde faizle ilişkisini hiç koparmamıştır. Hristiyanlar ise daha çok hayırseverliğe engel olması dolayısıyla faize mesafeli olmuş bunun yanında Eski Ahit kaynaklı olarak erken Orta çağda radikal olarak faize karşı bir duruş sergilemişlerdir. Ancak Orta çağ sonlarında Skolastiklerin tetiklemesiyle ve sonrasında Protestan Reformistler liderliğinde faiz ve tefeciliği birbirinden ayırarak, karşıtlık söylemini yeni tefecilik tanımını yani fahiş oranlı faiz ile sınırlandırmışlardır. Yahudi ve Hristiyan teologların alt yapısını oluşturduğu kapitalist doktrine karşı bin dört yüz yıldır İslam dinindeki faiz yasağını düşünce olarak muhafaza eden Müslümanlar, “modern dönemde” faizsiz bir iktisadi sistem kurmada çeşitli girişimlere rağmen başarılı olamamışlardır. İslam dünyasında bireysel çabaların dışında arkadaşlarıyla birlikte organize bir çalışma yürüten Prof. Dr. Necmettin Erbakan (1926-2011), *Adil Ekonomik Düzen*’i tasarlamış ve kısa süren başbakanlık döneminde sınırlı da olsa bu sistemi uygulama imkanı bulmuştur. Erbakan, söylemlerinin büyük bir bölümünü faiz konusuna ayırmış ve faiz sömürüsüne dair düşüncelerini kanıtlarıyla birlikte ısrarla dile getirmiştir. Prof. Dr. Necmettin Erbakan, başbakanlık yaptığı dönem uygulamalarında ise

bu düşüncelerinin bir kısmını pratikte gerçekleştirme imkânı bulmuş ve Türkiye ekonomisinin faiz yükünden kurtulması için önemli iktisadi ve mali kararlar almıştır. Bu dönemde bütçedeki faiz harcamalarında düşüşler yaşanmış, faizsiz veya çok düşük faizlerle yapılan devlet desteklemeleriyle birlikte Türkiye'nin toplam çıktısında önemli bir artış ve dolayısıyla refah seviyesinde ciddi bir yükselme meydana gelmiştir. Bu çalışmada, faiz hakkındaki düşüncelerin kronolojik olarak gelişiminin oldukça kısa bir zeti yapılmakta ve Erbakan'ın kalkınmayı teşvik eden faiz karşıtı söylem ve politika uygulamalarıyla bu kapsamda literatüre yaptığı katkı incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Faiz, Kalkınma, Necmettin Erbakan, *Adil Ekonomik Düzen*

IS INTEREST A CAUSE OF DEVELOPMENT OR A TOOL OF EXPLOITATION IN ECONOMIC THOUGHT? EXAMPLES OF NECMETTIN ERBAKAN'S ANTI-INTEREST DISCOURSE AND POLICY APPLICATIONS

Prof. Dr. İbrahim Halil SUGÖZÜ

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1861-3118

ABSTRACT

Philosophers and other thinkers in the Ancient and Middle Ages put forward important ideas about interest or usury as a moral and economic problem, prohibitive provisions were made by religions, and restrictions were imposed by administrators. Aristotle put forward the theory of the infertility of money and described interest as an unfair income. Jews, members of the Abrahamic religions, prohibited interest-based loans between brothers but never severed their ties with interest in their transactions with strangers. Christians, on the other hand, kept their distance from interest because it prevented charity, and in addition, they exhibited a radically anti-interest stance in the early Middle Ages, originating from the Old Testament. However, in the late Middle Ages, with the encouragement of the Scholastics and later under the leadership of the Protestant Reformers, they separated interest and usury from each other and limited the opposition discourse to the new definition of usury, that is, exorbitant interest. Muslims, who have preserved the prohibition of interest in Islam as a thought for fourteen hundred years against the capitalist doctrine that was formed by Jewish and Christian theologians, have not been successful in establishing an interest-free economic system in the “modern period” despite various attempts. Professor Necmettin Erbakan (1926-2011), who carried out an organized study with his friends in addition to individual efforts in the Islamic world, designed the *Fair Economic Order* and had the opportunity to implement this system, although limited, during his short term as prime minister. Erbakan devoted a large part of his discourses to the subject of interest and persistently expressed

his thoughts on interest exploitation with evidence. Professor Erbakan found the opportunity to put some of these thoughts into practice during his time as prime minister and made important economic and financial decisions to free the Turkish economy from the burden of interest. During this period, there were decreases in interest expenditures in the budget, and with the state support provided without interest or with very low interest, there was a significant increase in Turkey's total output and therefore a serious increase in the level of welfare. In this study, a very brief summary of the chronological development of ideas about interest is made, and Erbakan's contribution to the literature with his anti-interest discourse and policy practices that encourage development is examined.

Keywords: Interest, Development, Necmettin Erbakan, *Fair Economic Order*

NECMETTİN ERBAKAN İMGESİ VE TÜRK ŞİİRİNDEKİ EDEBİ YANSIMALARI

Prof. Dr. Merziyye NECEFOVA

Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi

ORCID: 0000-0001-9502-3392

ÖZET

Vatansever ve kahraman halk evlatlarının tasvirleri, Türk şiirinin merkezî ve kalıcı imgelerinden biri olarak edebiyat tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Türk dünyası tarihindeki halk mücadelesi ve özgürlük arayışında etkin bir rol üstlenen kahraman figürleri, özellikle şiirsel metinlerde, toplumsal hafızada kalıcı bir yer edinmiş ve kuşaklar arası aktarım yoluyla süreklilik kazanmıştır. Türk şiirinde, bilim insanı, siyasetçi ve halkının özgürlüğü ve refahı için rehberlik eden bir şahsiyet olarak Necmettin Erbakan imgesi, özgül bir konumda ve çok boyutlu bir anlam yüklemesiyle ele alınmaktadır. Erbakan, yalnızca bir siyasal ve bilimsel şahsiyet olarak değil, aynı zamanda toplumsal değişim süreçlerine etkisi ve halkla kurduğu güçlü bağlarla da şiirsel metinlerde yüceltilmiştir. Şairler, Erbakan'ın kişisel ve ideolojik mücadelesini, onun toplumsal düzeydeki dönüşüm katkılarını ve halk nezdindeki yüksek itibarını vurgulayan bir anlatı diliyle işlemişlerdir. Erbakan imgesinin şiirsel temsili, yalnızca bireysel bir figür olarak değil, aynı zamanda bir tarihsel ve kültürel figür olarak da derinleştirilmiş, çok katmanlı bir anlam yapısı oluşturulmuştur. Bu şiirleri şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

Necmettin Erbakan'ın sosyo-politik etkinliğini konu alan şiirler: Bu grup, Erbakan'ın siyasal kariyerini, toplumsal değişim ve kalkınma doğrultusunda gerçekleştirdiği çabaları ele alır.

Necmettin Erbakan'ın dini ve siyasi düşüncelerini yansıtan şiirler: Bu kategori, Erbakan'ın İslamcı düşüncelerini ve bu düşüncelerin siyasal söylemle nasıl iç içe geçtiğini işleyen şiirleri kapsar.

Necmettin Erbakan'a olan halk sevgisini ve saygısını dile getiren şiirler.

Anahtar Kelimeler: Erbakan, siyasetçi, bilim insanı, şiir.

THE IMAGE OF NECMETTİN ERBAKAN AND ITS LITERARY REFLECTIONS IN TURKISH POETRY

Prof. Dr. Merziyye NECEFOVA

Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi

ORCID: 0000-0001-9502-3392

ABSTRACT

Depictions of patriotic and heroic people hold an important place in the history of literature as one of the central and permanent images of Turkish poetry. Heroic figures, who played an active role in the people's struggle and search for freedom in the history of the Turkish world, have gained a permanent place in social memory, especially in poetic texts, and have gained continuity through intergenerational transmission. In Turkish poetry, the image of Erbakan as a scientist, politician and a figure who guides the freedom and welfare of his people is handled in a specific position and with a multidimensional meaning. Erbakan has been glorified in poetic texts not only as a political and scientific figure, but also for his influence on social change processes and the strong ties he established with the public. Poets have depicted Erbakan's personal and ideological struggle in a narrative language that emphasizes his contributions to social transformation and his high reputation among the public.

It is possible to classify these poems as follows:

Poems about Erbakan's socio-political activities: This group deals with Erbakan's political career and his efforts towards social change and development.

Poems reflecting Erbakan's religious and political thoughts: This category includes poems that deal with Erbakan's Islamist thoughts and how these ideas are intertwined with political discourse.

Poems expressing the people's love and respect for Erbakan.

Keywords: Erbakan, warrior, politics, poetry.

KALKINMANIN SOSYOKÜLTÜREL BAĞLAMI: SOSYOLOJİK BİR BAKIŞ

Prof. Dr. Mustafa ARSLAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1274-7908

ÖZET

Kalkınma, yalnızca ekonomik büyüme ve sermaye birikimiyle sınırlı olmayan, aynı zamanda toplumsal yapı, normlar ve kültürel değerlerle şekillenen çok boyutlu bir süreçtir. Sanayileşme ve iş bölümü, geleneksel dayanışma biçimlerini dönüştürerek bireyler arası bağımlılığı artırırken, toplumsal uyumun sağlanamaması durumunda normların belirsizleşmesi ve sosyal düzenin zayıflaması gibi riskler ortaya çıkabilir. Bu nedenle, sağlıklı bir kalkınma sürecinde, ekonomik gelişmenin yanı sıra toplumsal dayanışmanın korunması ve bireylerin değişime uyum sağlaması önemlidir. Toplumsal sistemin işleyişi açısından, kalkınma sürecinde belirli işlevlerin yerine getirilmesi gereklidir. Ekonomik sistemin çevresel değişimlere uyum sağlayabilmesi, siyasi kurumların toplumsal hedefleri belirleyerek yönlendirmesi, farklı sosyal gruplar arasında bütünleşmenin sağlanması ve kültürel normların korunarak gelecek nesillere aktarılması, bu sürecin sürdürülebilirliği açısından kritik unsurlardır. Modernleşmeyle birlikte bireysel başarıya dayalı statü sistemlerinin güçlenmesi ve rasyonelleşme süreçlerinin yaygınlaşması, kalkınmanın sosyal boyutunu belirleyen temel dinamikler arasındadır. Ancak bu süreç, toplumsal yapının tamamen dönüşmesi anlamına gelmez; geleneksel norm ve değerlerin korunarak modern sistemle bütünleşmesi, toplumsal istikrar açısından önemli bir denge unsuru olabilir. Kalkınma yalnızca ekonomik büyüme ile değil, aynı zamanda kültürel değerler, toplumsal bütünleşme ve normların sürekliliği ile birlikte ele alındığında anlam kazanır. Bu bağlamda, toplumsal sistemlerin dengesi, kültürel değişim süreçleri ve bireylerin topluma entegrasyonu, geleneksel yapı ile uyumlulukları kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından temel unsurlar olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma, sosyokültürel yapı, dayanışma, normlar, kültürel dinamikler, toplumsal bütünleşme.

THE SOCIOCULTURAL CONTEXT OF DEVELOPMENT: A SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE

Prof. Dr. Mustafa ARSLAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1274-7908

ABSTRACT

Development has been combined in a multidimensional way that is not only limited to economic growth and capital amount, but also shaped by social structure, norms and cultural values. While industrialization and division of labor transform traditional solidarity forms and increase resistance between individuals, if social harmony cannot be achieved, risks such as norms becoming unclear and social order weakening may arise. Therefore, it is important for a healthy development process to protect social solidarity as well as economic development and to ensure adaptation to change. The equality of the order of the social system and the fulfillment of the development process in a certain way are necessary. The adaptation of the changes in the economic system, the political individual determining and directing his/her social goal, the continuation of integration between different social groups and the preservation of cultural norms and their transfer to future generations are critical elements in terms of the sustainability of this process. The strengthening of the status based on individual success and the spread of expansion with modernization are among the basic dynamics of development and social explosion. However, this process does not mean a complete transformation of social equality; The preservation of traditional norms and values and their integration with the modern system can be an important balancing factor in terms of social stability. Development becomes meaningful when it is considered not only with economic growth but also with cultural values, social integration and continuity of norms. In this context, the rates of social systems, the dimensions of cultural changes and the distribution of countries, their compatibility with the traditional structure should be evaluated as basic elements in terms of the sustainability of development.

Keywords: Development, sociocultural structure, solidarity, norms, cultural dynamics, social integration.

NECMETTİN ERBAKAN'IN ESERLERİNDE BİR DÜNYA GÖRÜŞÜ OLARAK KÜLTÜREL MUHAFAZAKÂRLIK

Prof. Dr. Ömer SOLAK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5816-4241

ÖZET

Muhafazakârlık (conservatism) geleneksel kurumları, gelenekleri, değerleri teşvik etmeyi, korumayı amaçlayan kültürel, sosyal, politik bir felsefe ve ideolojidir. Temel ilkeleri ortaya çıktığı kültür ve medeniyete göre değişse de muhafazakârlık, belirli bir millete bağlı olarak çekirdek aile, örgütlü din ve devlete dair kurumları korumaya çalışır; aristokrasi ve monarşiyi teşvik eder. Bunun sebebi, ani/ radikal değişimlere karşı toplumsal düzeni ve tarihsel sürekliliği tercih etme eğilimidir. Öte yandan muhafazakârlık ideolojisi, kendi içinde farklı alt düşünsel branşlara ayrılır. Statükodan yana olma ve geleneği yüceltme bakımından *geleneksel muhafazakârlık* (traditionalist conservatism) ya da *gelenekselcilik* (traditionalism), *kültürel muhafazakârlık* (cultural conservatism), *sosyal muhafazakârlık* (social conservatism), *tarımcılık* (agrarianism) gibi türevlere bölünür. Farklı ideolojilerle ilişkisi bakımından ise *millî muhafazakârlık* (national conservatism), *dindar muhafazakârlık* (religious conservatism), *monarşizm* (monarchism), *yeni muhafazakârlık* (neo-conservatism) gibi melez bazı formları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada yazdığı kitaplara yansıyan yönleriyle Necmettin Erbakan'ın bir dünya görüşü olarak muhafazakârlığa veya onun türevlerinden hangisine yakın durduğu ele alınmış; bu konunun politik kimliği üzerindeki etkileri farklı başlıklar altında tartışılmıştır. Sonuç olarak Erbakan'ın kitaplarına yansıyan semantik evren bakımından bir *kültürel muhafazakâr* olduğunu sonucuna varılmıştır. Zira o, kesintisiz bir çizgi halinde bugünlere ulaşan Türk-İslam medeniyetinin modern zamanların getirdiği yozlaşma ve çözülmeye karşı tekrar canlandırılması ve tazelenmesini kitaplarında yoğun bir şekilde dile getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan, *Kültürel muhafazakarlık*, İdeoloji, Siyaset bilimi, İçerik analizi.

CULTURAL CONSERVATISM AS A WORLDVIEW IN THE WORKS OF NECMETTİN ERBAKAN

Prof. Dr. Ömer SOLAK

anakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5816-4241

ABSTRACT

Conservatism is a cultural, social and political philosophy and ideology that aims to promote and protect traditional institutions, traditions and values. Although its basic principles vary according to the culture and civilization in which it emerged, Conservatism tries to protect the nuclear family, organized religion and state institutions depending on a particular nation; it encourages aristocracy and monarchy. The reason for this is the tendency to prefer social order and historical continuity over sudden and radical changes. On the other hand, the ideology of conservatism is divided into different sub-ideological branches within itself. In terms of being in favor of the status quo and exalting tradition, it is divided into derivatives such as *traditionalist conservatism* or *traditionalism*, *cultural conservatism*, *social conservatism* and *agrarianism*. In terms of its relationship with different ideologies, some hybrid forms such as *national conservatism*, *religious conservatism*, *monarchism*, *neo-conservatism* have emerged. In this study, it is discussed which of Necmettin Erbakan's worldview is closer to conservatism or its derivatives, as reflected in the books he wrote; the effects of this position on his political identity are discussed under different headings. As a result, it is concluded that Erbakan is a *cultural conservative* in terms of the semantic universe reflected in his books. Because he has intensively expressed in his books the revival and renewal of the Turkish-Islamic civilization, which has reached the present day in an uninterrupted line, against the degeneration and disintegration brought by modern times.

Key Words: Necmettin Erbakan, *Cultural conservatism*, Ideology, Political science, Content analysis.

İKİ ADİL DZEN: NECMETTİN ERBAKAN VE SÜLEYMAN KARAGÜLLE’NİN ADİL DZEN TEORİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Do. Dr. Burak ERKUT

Doğu Akdeniz Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7746-782X

Prof. Dr. Mustafa TMER

Kıbrıs Vakıflar İdaresi

ORCID: 0000-0001-5563-7090

ÖZET

Necmettin Erbakan’ın 1994 seçimlerinde Refah Partisi’nin dekle-rasyonu olarak oluşturduğu *Adil Düzen* teorisi, Süleyman Karagülle’nin aynı isimdeki teorisinin ekonomik bir boyutu olarak ön plana çıkmıştır. Ancak bugüne kadar iki *Adil Düzen* yorumunu doğrudan kıyaslayan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Erbakan ve Karagülle’nin fikirleri, Türki-ye’nin siyasi ve iktisadi düşünce tarihi içinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmanın temel amacı, Erbakan’ın Karagülle’den hangi noktalarda etkilendiğini ve hangi yönlerden ayrıştığını teorik bir kıyaslama yn-temiyle tespit etmektir.

Çalışma, sadece bu iki düşünürün ekonomi yaklaşımlarını değil, aynı zamanda *Adil Düzen* kavramının ideolojik ve metodolojik temel-lerini de ele alarak, bu teorilerin benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, çalışmanın sonuçları, hem Türkiye’deki İslami iktisadi düşüncenin geleişim sürecine ışık tutacak hem de Erbakan’ın teorik yaklaşımının kökenlerini daha iyi anlamaya katkı sağlayacaktır. İktisadi fikirler tarihi literatürü açısından önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlayan bu araştırma, aynı zamanda siyaset ve ekonomi ilişkisini ele alan disiplinler arası bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Necmettin Erbakan, Süleyman Karagülle, *Adil Düzen*, İktisadi fikirler tarihi.

TWO JUST ORDERS: A STUDY ON THE JUST ORDER THEORIES OF NECMETTİN ERBAKAN AND SÜLEYMAN KARAGÜLLE

Doç. Dr. Burak ERKUT

Doğu Akdeniz Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7746-782X

Prof. Dr. Mustafa TMER

Kıbrıs Vakıflar İdaresi

ORCID: 0000-0001-5563-7090

ABSTRACT

The *Just Order* (*Adil Dzen*) theory, formulated by Necmettin Erbakan as the declaration of the Welfare Party (Refah Partisi) in the 1994 elections, emerged as the economic dimension of Sleyman Karaglle's theory of the same name. However, to date, no study has directly compared the two interpretations of *Just Order*. The ideas of Erbakan and Karaglle hold a significant place in Turkey's political and economic intellectual history. The primary aim of this study is to determine the points at which Erbakan was influenced by Karaglle and the aspects in which he diverged, using a theoretical comparison approach.

This study seeks not only to analyze the economic perspectives of these two thinkers but also to examine the ideological and methodological foundations of the *Just Order* concept, thereby revealing the similarities and differences between these theories. In this context, the study's findings will shed light on the development of Islamic economic thought in Turkey and contribute to a deeper understanding of the origins of Erbakan's theoretical approach. Aiming to fill a significant gap in the literature on the history of economic thought, this research also offers an interdisciplinary perspective that explores the relationship between politics and economics.

Keywords: Necmettin Erbakan, Süleyman Karagülle, *Just Order*, History of economic thought.

PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'IN TÜRK HAVACILIĞININ GELİŞİMİNE KATKILARI

Doç. Dr. Halil İbrahim ÇELİK

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5500-4226

ÖZET

İnsanlığın kuşlar gibi uçuş ve gökyüzünü keşfetme isteği insanlık tarihi kadar eskidir. Bilinen ilk medeniyetlerden günümüze insanlar kuşlar gibi uçmak ve özgür olmak hayallerini gerçekleştirmeye çalışmışlardır. XIX. yüzyılda atmosferi oluşturan gazlardan daha ağır araçların motor gücü ile uçurulması insanlığın bu hayaline yeni boyutlar kazandırmıştır. Batı Avrupa ülkelerinde insan tarafından yönlendirilebilen havadan ağır araçların icadı, dünya havacılık tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu süreç Osmanlı Devleti tarafından da yakından takip edilmiş ve XX. yüzyılın başlarından itibaren Türkiye’de havacılık Batı Avrupa’daki çalışmalar ekseninde gelişmeye başlamıştır. Cumhuriyet döneminde Türkiye’de havacılık alanında dönem dönem yoğunlaşan, dönem dönem zayıflayan ilgiyle havacılık faaliyetleri sürdürülmüştür.

Türk siyasi hayatının önemli yüzlerinden birisi olan Prof. Dr. Necmettin Erbakan mühendislik eğitiminin de etkisiyle Türk savunma sanayisinin gelişiminde hem mühendis hem de siyasetçi olarak önemli bir misyon üstlenmiştir. Onun Türkiye’de sanayi hamlesi girişimleri Türkiye’de uçak sanayisinin kurulması vizyonunun önemli parçalarından birisidir. Prof. Dr. Necmettin Erbakan Türkiye’nin millî sanayi altyapısını kurması ve dışa bağımlılığı azaltması hakkında yaptığı çalışmalarıyla Türkiye’de teknolojik gelişmelere katkı sağlamıştır.

Gümüş Motor Fabrikasını kurması (1956), iktidar ortağı olduğu dönemde “Ağır Sanayi Hamlesi” çalışmaları, Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. (TUSAŞ/TAI) kuruluşuna öncülük yapması (1973-1974), 1990’lı yıllarda insansız hava aracı (İHA) projelerine mühendislik ve siyasi destekleri, Türkiye’de teknoloji gelişimi için insan yetiştirilmesine ilişkin düşünceleri Prof. Dr. Necmettin Erbakan’ı Türk havacılık

tarihinin önemli aktörlerinden birisi haline getirmektedir. Erbakan Türkiye'nin yerli uçak ve jet motorunu üretmesi gerektiğini konuşmalarında sıklıkla vurgulayarak Türk bilim ve sanayi çevrelerine vizyon kazandırmaya çalışmıştır. Necmettin Erbakan'ın başbakanlık yaptığı 1996-1997 yılları arasında Türkiye savunma ve havacılık teknolojileri konusunda yerli üretimi artırmaya yönelik yatırımlarına hız vermiş, yerli uçak ve helikopter üretilmesine yönelik hedefler geliştirmeye çalışmıştır. Günümüzde Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş. tarafından üretilmeye başlanan HÜRJET, ANKA ve AKINCI gibi hava araçlarının platformlarının temellerinin oluşturulmasında Erbakan vizyonu ve yerli sanayi düşüncesinin etkisi bulunmaktadır. Onun bu vizyonu Türk havacılığının gelişiminde referans noktalarından birisidir. Çalışmada Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın havacılık çalışmalarına katkısı ve bu katkının günümüze yansımaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan, Havacılık Tarihi, TUSAŞ.

PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'S CONTRIBUTIONS TO THE DEVELOPMENT OF TURKISH AVIATION

Doç. Dr. Halil İbrahim ÇELİK

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5500-4226

ABSTRACT

The human desire to fly like birds and explore the sky is as old as human history. From the first known civilizations to the present day, people have tried to realize their dreams of flying like birds and being free. In the XIXth century, the flight of vehicles heavier than the gases that make up the atmosphere with motor power has brought new dimensions to this dream of humanity. The invention of heavier-than-air vehicles that could be steered by humans in Western European countries was an important turning point in the history of world aviation. This process was closely followed by the Ottoman Empire, and from the beginning of the twentieth century, aviation in Turkey began to develop on the axis of studies in Western Europe. During the Republican period, aviation activities in Turkey continued with a periodically intensifying and periodically weakening interest in the field of aviation.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan, one of the important faces of Turkish political life, undertook an important mission in the development of the Turkish defense industry as both an engineer and a politician with the influence of his engineering education. His initiatives for an industrial move in Turkey are one of the important parts of his vision for the establishment of an aircraft industry in Turkey. Prof. Dr. Necmettin Erbakan contributed to technological developments in Turkey with his work on establishing Turkey's national industrial infrastructure and reducing foreign dependence.

His establishment of the Gümüş Motor Factory (1956), his "Heavy Industry Movement" efforts when he was a partner in government, his pioneering work in the establishment of Turkish Aerospace Industries

(TAI) (1973-1974), his engineering and political support for unmanned aerial vehicle (UAV) projects in the 1990s, and his ideas on training people for the development of technology in Turkey make Prof. Dr. Necmettin Erbakan one of the important actors in the history of Turkish aviation. Erbakan frequently emphasized the need for Turkey to produce indigenous aircraft and jet engines in his speeches and tried to give vision to Turkish science and industry circles. Between 1996 and 1997, when Necmettin Erbakan was prime minister, Turkey accelerated its investments to increase domestic production in defense and aerospace technologies and tried to develop targets for the production of domestic aircraft and helicopters. Erbakan's vision and the idea of domestic industry were instrumental in laying the foundations for the platforms of aircraft such as HRJET, ANKA and AKINCI, which are now being produced by Turkish Aerospace Industries Inc. His vision is one of the reference points in the development of Turkish aviation. In this study, Prof. Dr. Necmettin Erbakan's contribution to aviation studies and the reflections of this contribution to the present day are examined.

Keywords: Necmettin Erbakan, Aviation History, TAI.

GÜNÜMÜZ FARŞÇA ARAŞTIRMALARINDA NECMETTİN ERBAKAN

Doç. Dr. İzzetullah ZEKİ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-6571-7377

ÖZET

Necmettin Erbakan, takip ettiği İslam mefkûresi, millî değerlere bağlılığı, geliştirmiş olduğu kalkınma projeleriyle Türkiye Cumhuriyeti'nin son yarım asır siyasetine damgasını vuran, İslam âleminin siyasi ve iktisadi açıdan kalkınması için somut adımlar atan bir lider olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla onun dinî hassasiyeti ve itidalli politikası İslam ülkelerince takip edilir hale gelmiş, birçok dilde hakkında kitap, makale, tez ve projeler yapılmıştır. Onun hakkında en çok yazılan çizilen dillerden biri de şüphesiz Farsça olmuştur. İranlı araştırmacıların Necmettin Erbakan'ın hayatı, faaliyeti ve mefkûrelerini barındıran birçok kitap ve makale kaleme aldıkları görülmüştür. Tespit edilen çalışmalarda Erbakan'ın hayatı, faaliyetleri, dinî ve siyasi düşünceleri üzerine durulduğu, genelde İslam ve İslam âlemine bakışı açısının tartışıldığı, özelde Türkiye Cumhuriyeti'nde sağ görüşün Erbakan'la ihya edildiği ve onun özellikle Filistin hassasiyetinin kaleme alındığı müşahade edilmiştir.

Seyit Muhammed Rıza Ahmedi Tabatabai 2015 yılında “İslam-ı Siyasi Modern der Türkiye: Mütalaa-ı Mevrud-i Endişe ve Âmuzehay-i Siyasi-i Necmettin Erbakan” konulu makalesini kaleme alarak Necmettin Erbakan'ın siyasi düşüncesini değerlendirmiştir. Muhammed Civanmert ve Mehdi Perviz 2017 yılında “Berresi-i Ehdafe ve Endişehay-i Rehberan-ı İslamgera Der Türkiye-i Nevin” başlıklı makalelerinde yeni Türkiye'nin muhafazakâr liderini kaleme alarak Necmettin Erbakan'ın fikirlerine vurgu yapmışlardır. Meysem Badamçi “Nigah-i Mutedil-i İslamgeryan-ı Türkiye be Mesele-i Filistin: Numune-i Necmettin Erbakan” başlıklı çalışmasını yapmıştır. Mesut Sedir Muhammedi “Seyr-i Der Endişe ve Amel-i Siyasi-i Necmettin Erbakan” başlıklı çalışmasını yaparak Necmettin Erbakan'ın mefkûre ve siyasi uygulamalarını ele almıştır.

Abdulmuttalib Abdullah, Ramin Velizade Meydanî ve Mehdi Firuzfur 2018 yılında “Engarehay-i Hüviyeti ve Tebin-i Siyaset-i Hâricî Hizb-i Adelet ve Tevsia Der Kıbal-ı Cumhur-i İslami İran” başlıklı çalışmalarına yaparak Adalet ve Kalkınma Partisi’nin geçmişi üzerine durmuşlardır. Ayrıca Necmettin Erbakan’ın *Benim Kavgam* adlı eseri “Neberd-i Men” başlığı Farsçaya çevrilmiş, “Mücahit Erbakan” ve “Zindeginâmey-i Erbakan” başlıkları altında kitap ve makaleler kaleme alınmış, Necmettin Erbakan’ın dinî ve siyasi kişiliği değerlendirilmiştir. “Günümüz Farsça Araştırmalarında Necmettin Erbakan” adlı bildiride günümüz İranlı araştırmacıların Necmettin Erbakan’a bakışları, değerlendirmeleri tercüme edilerek tahlil edilecektir.

Anahtar kelimler: Necmettin Erbakan, Günümüz, Farsça, Araştırma, İslam.

NECMETTİN ERBAKAN IN CONTEMPORARY PERSIAN RESEARCH

Doç. Dr. İzzetullah ZEKİ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-6571-7377

ABSTRACT

Necmettin Erbakan appears as a leader who left his mark on the politics of the Republic of Turkey in the last half century with the Islamic ideal he followed, his commitment to national values, and the development projects he developed, and who took concrete steps for the political and economic development of the Islamic world. Therefore, his religious sensitivity and moderate policy became followed by Islamic countries, and books, articles, theses and projects were written about him in many languages. One of the languages most written about him was undoubtedly Persian. It has been seen that Iranian researchers have written many books and articles covering Necmettin Erbakan's life, activities and ideals. It was observed that in the identified studies, Erbakan's life, activities, religious and political thoughts were emphasized, his perspective on Islam and the Islamic world in general was discussed, in particular, the right-wing view in the Republic of Turkey was revived with Erbakan, and his sensitivity to Palestine was especially written down.

Seyit Muhammed Rıza Ahmedi Tabatabai evaluated Necmettin Erbakan's political thought in 2015 by writing his article titled "İslam-ı Political Modern Der Türkiye: Mütalaa-ı Mevrud-i Worry and Âmuze-hay-ipolitik-i Necmettin Erbakan". In 2017, Muhammed Civanmert and Mehdi Perviz emphasized the ideas of Necmettin Erbakan by writing about the conservative leader of the new Turkey in their article titled "Berresi-i Ehdaf ve Girişay-i Rehberan-ı İslamgera Der Türkiye-i Nevin". Meysem Badamçı wrote her work titled "Nigah-i Mutedil-i İslamgeryan-ı Türkiye be Mesele-i Palestine: Numune-i Necmettin Erbakan". Mesut Sedir Muhammedi studied Necmettin Erbakan's ideals and political practices in his study titled "Seyr-i Der Anger ve Amel-ipolitik-i Nec-

mettin Erbakan". Abdulmuttalib Abdullah, Ramin Velizade Meydanî and Mehdi Firuzfur focused on the history of the Justice and Development Party in their study titled "Engarehay-i Hüviyeti ve Tebin-i Siyaset-i Hâricî Hizb-i Adelet ve Tevsia Der Kıbal-ı Cumhur-i İslami İran" in 2018. . In addition, Necmettin Erbakan's book Benim Kavgam, titled "Neberd-i Men", was translated into Persian, books and articles were written under the titles "Mücahit Erbakan" and "Zindeginâmey-i Erbakan", and Necmettin Erbakan's religious and political personality was evaluated. In the paper titled "Necmettin Erbakan in Contemporary Persian Studies", today's Iranian researchers' views and evaluations of Necmettin Erbakan will be translated and analyzed.

Keywords: Necmettin Erbakan, Today, Persian, Research, Islam.

NECMETTİN ERBAKAN'A GÖRE KALKINMANIN KÜLTÜREL TEMELLERİ VE KUR'AN AYETLERİNİ YORUMLAMA YÖNTEMİ

Doç. Dr. Mehmet Mahfuz ATA

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7151-9377

ÖZET

Necmettin Erbakan, siyasal ve sosyal alanda olduğu gibi kültürel ve ekonomik alanda da savunmuş olduğu millî ve manevi değerlere ait görüşleriyle Türkiye'nin son elli yıllık siyasi tarihine damgasını vurmuş bir devlet adamıdır. Erbakan, kültürel kalkınmaya dair görüşlerini İslam'ın temel prensiplerinden ilham alarak Batı kapitalizminin ürettiği toplumsal, kültürel ve ahlâki sorunlara İslamiyet'in çözüm bulabileceğini savunmuştur. Erbakan, kalkınmanın hem bilimsel hem de millî ve manevi değerler temelinde inşa edilmesini öne sürmüştür. Dolayısıyla Erbakan, kalkınmanın sadece ekonomik değil, ahlâkî, manevi, bilimsel ve kültürel boyutları da olması gerektiğini belirtmiştir. Erbakan, bu hedefleri dile getirirken kimi zaman İslâmî referanslara başvurmuştur. O, atıfta bulunduğu bu naslarla topluma yönelik kültürel kalkınma ile Batılı ve Hıristiyan değerlerinden arındırılarak millî, yerel ve İslâmî bir düzlemde yeniden ihya edilmesini hedeflemiştir. Millî ekonomi ve İslam birliğini önemseyen Erbakan, tüm Müslüman ülkelerin birlikte hareket etmesi gerektiğini söylemiştir. Erbakan, sosyal ve kültürel mirasa vurgu yapmış; Hakk'ın egemenliğini sağlamak için gayret etmenin önemine değinmiş, İslami değerlerin toplumsal ve kültürel hayatta canlı tutulmasına büyük ehemmiyet vermiştir.

Dokümantasyon, tarama metodu ve analiz yöntemiyle yapılan araştırmada Erbakan'ın kalkınmanın kültürel temellerine dair değindiği âyetlerin içerdiği yorumlar, tefsir geleneği bakımından incelenmiştir. Erbakan'ın nasların ana mesajlarına odaklandığı, bunların yorumlarını detaylandırmadan manalarını net bir şekilde aktardığı; İslam'ın genellikle kültürel, manevî ve sosyal öğretilerine dayanan ayetlere değindiği tespit edilmiştir. Tefsir anlayışını kalkınmanın kültürel süreciyle bütünleştiren Erbakan, Kur'an'ın evrensel mesajlarını, toplumun

meselelerine çözüm olarak sunmuştur. Erbakan'ın kültürel kalkınma anlayışı bilimsel gelişmeler ışığında Kur'an'ın rehberliğinde şekillenmiş olup; bu anlayış, sosyal adalet, iman, cihat, eğitim-ğretim, medeniyet, sosyal dayanışma, ilim ve ahlâkî değerler gibi temeller üzerine bina edilmiştir. Erbakan'ın aktardığı ayetlerin ihtiva ettiği mesaj ve yorumlarının toplumun manevî, kültürel ve ahlâkî değerlerine dayalı bir kalkınma sürecini hedeflediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kur'ân, Kalkınma, Kültürel, Necmettin Erbakan.

CULTURAL FOUNDATIONS OF DEVELOPMENT ACCORDING TO NECMETTİN ERBAKAN AND THE METHOD OF INTERPRETING QUR'AN VERSE

Doç. Dr. Mehmet Mahfuz ATA

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7151-9377

ABSTRACT

Necmettin Erbakan is a statesman who has left his mark on the political history of Turkey in the last fifty years with his views on national and spiritual values, which he defended in the cultural and economic fields as well as in the political and social fields. Erbakan inspired his views on cultural development by the basic principles of Islam and argued that Islam could find solutions to the social, cultural and moral problems produced by Western capitalism. Erbakan put forward that development should be built on the basis of both scientific and national and spiritual values. Therefore, Erbakan stated that development should not only have economic but also moral, spiritual, scientific and cultural dimensions. Erbakan sometimes resorted to Islamic references when expressing these goals. With these texts he referred to, he aimed for cultural development for society and for its revival on a national, local and Islamic level by purifying it from Western and Christian values. Erbakan, who attached importance to the national economy and Islamic unity, said that all Muslim countries should act together. Erbakan emphasized the social and cultural heritage; he touched on the importance of striving to ensure the sovereignty of the Truth, and he attached great importance to keeping Islamic values alive in social and cultural life.

In the research conducted with documentation, scanning method and analysis method, the interpretations of the verses that Erbakan mentioned about the cultural foundations of development were examined in terms of the tradition of interpretation. It has been determined that Erbakan focuses on the main messages of the texts, conveys their meanings clearly without detailing their interpretations, and touches

upon verses that are generally based on the cultural, spiritual and social teachings of Islam. Integrating the understanding of interpretation with the cultural process of development, Erbakan presented the universal messages of the Quran as a solution to the problems of society. Erbakan's understanding of cultural development was shaped under the guidance of the Quran in the light of scientific developments; this understanding was built on foundations such as social justice, faith, jihad, education, civilization, social solidarity, science and moral values. It has been concluded that the messages and interpretations contained in the verses quoted by Erbakan aim for a development process based on the spiritual, cultural and moral values of the society.

Keywords: Tafsir, Quran, Development, Cultural, Necmettin Erbakan.

MİLLÎ GÖRÜŞ'ÜN YEREL YÖNETİM ANLAYIŞI

Doç. Dr. Murat SEZİK

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-4512-2346

ÖZET

Siyasal hayata Millî Nizam Partisi ile giriş yapan *Millî Görüş* felsefesi ve onun değerleri, Türk siyasal tarihinde Millî Selamet Partisi (MSP), Refah Partisi (RF) ve Fazilet Partisi (FP)'nde hayat bulmuştur. *Millî Görüş* felsefesi ve bu felsefeden türeyen hareketin öncüleri; "Ahlak ve maneviyat temellerine dayandırarak güçlü bir Türkiye" oluşturmayı hedeflemişlerdi. Bu büyüme idealini savunan Necmettin Erbakan ve çalışma arkadaşları *Millî Görüş*'ü "Batının kapitalist, sömürgeci ve faiz temelli ekonomi politikalarını ve dolayısı ile Batıcılığın reddedilmesi ve Türkiye'yi hem maddi hem de manevi alanda kalkındıracak Millî bir şuurun oluşturulmasını merkeze alan bir yaklaşım" olarak tanımlamışlardır.

Millî Selamet Partisi'nin 1973 yılında hazırladığı program ve tüzüğünde kalkınma, manevi kalkınma ve maddi kalkınma olarak iki başlık altında ele alınmıştır. Maddi kalkınmanın unsurları olarak; israfın kaldırılması, her türlü istismarın terki, tefeciliğin terki, devletin faiz yükünün kaldırılması, yaygın kalkınmanın hızla sanayileşerek gerçekleşmesi, ülkedeki toplumsal ve coğrafi dengesizliklerin giderilmesi, kalkınma çabalarının millî bir şuur ve aşkla yapılması gibi alanları içermektedir.

Millî Görüş'ü diğer kalkınma yaklaşımlarından ayıran en önemli unsurun manevi kalkınma ilkeleri olduğu ifade edilebilir. Bunlar "*millî tarih ile iftihar eden, fıtrata aykırı materyalizmden uzak, iman temelli bir zihniyet dünyasına sahip, bütün Müslümanları kardeş bilen bir anlayış*" olarak belirlenmişti. "*Yeniden Büyük Türkiye*" sloganı ile siyasette kendisine yer edinmeye çalışan *Millî Görüş*, yerel yönetimler alanındaki en önemli sıçramasını Refah Partisi döneminde gerçekleştirmiştir. Yerel yönetimlerde ilk kazanımını 1970 yılında yapılan ara seçimlerde Nev-

şehir ilinde Acıgöl Belediye başkanlığını kazanması olmuştur. Bundan sonraki kazanımları için 1989 yılını beklemek durumunda kalan *Millî Görüş* Konya, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Sivas ve Van gibi beş büyük ilde belediye başkanlığını kazanarak asıl atılımını gerçekleştirmiştir.

Fazilet Partisi'nin "18 Nisan 1999 Seçim Beyannamesi" olarak hazırlamış olduğu "Günüşiğinde Türkiye" başlıklı çalışmasına kadar, *Millî Görüş* partileri parti programları veya seçim beyannamelerinde yerel yönetimlere ilişkin ifadelerle yer vermezken FP'nde yerel yönetimlere ilişkin başlıklar yer almıştır. Bunlardan en öne çıkanı siyasal katılıma ilişkin olanlardır. Halkın yerel yönetim birimlerinin kararlarına katılabilmesi ve bu kararları denetleyebilmesi için tüm katılım kanallarının açılacağı ve bunların yasal olarak güvence altına alınacağı ifade edilmiştir. Ayrıca bu çerçevede öncelikle seçimlerle oluşturulan il genel meclisi, belediye meclisi ve köy yönetimlerine sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere örgütlü halk katılımının sağlanmasının yasal olarak güvence altına alınacağı belirtilmiştir. Buna ek olarak halk toplantıları, mahalle yönetimleri, köy ve kent meclisleri aktif yurttaş girişimleri olarak siyasal yaşam içine yasal yöntemler şeklinde dâhil edileceği de vurgulanmıştır.

Temel amacı *Millî Görüş*'ün yerel yönetim anlayışının analiz edilmesi olan bu çalışmada, *Millî Görüş Hareketi*'nin belediyeçilik uygulamalarında katılımcılığı ve sosyal belediyeçiliği hangi uygulamalarla hayata geçirdiği değerlendirilmiştir. Çalışmada başarılı belediyeçilik uygulamalarının Refah Partisi'ni iktidara taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Millî Görüş*, Yerel yönetimler, Sosyal belediyeçilik.

NATIONAL VISIONS APPROACH TO LOCAL GOVERNANCE

Doç. Dr. Murat SEZİK

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-4512-2346

ABSTRACT

*The National Vision (Millî Görüş) philosophy and its values, which entered political life with the National Order Party (Millî Nizam Partisi), found expression in Turkish political history through the National Salvation Party (MSP), the Welfare Party (RP), and the Virtue Party (FP). The pioneers of the *National Vision* philosophy and the movement derived from it aimed to establish “a strong Turkey based on moral and spiritual foundations”. Necmettin Erbakan and his colleagues, who advocated this ideal of growth, defined *National Vision* as “an approach centered on rejecting the West’s capitalist, colonialist, and interest-based economic policies and, consequently, Westernization, while fostering a national consciousness that would contribute to Turkey’s development both materially and spiritually.”*

In the Program and Bylaws prepared by the National Salvation Party in 1973, development was addressed under two main headings: spiritual development and material development. The elements of material development included eliminating waste, abandoning all forms of exploitation, rejecting usury, removing the state’s interest burden, achieving widespread development through rapid industrialization, addressing social and geographical imbalances within the country, and ensuring that development efforts were carried out with national consciousness and enthusiasm.

It can be said that the most distinguishing feature of *National Vision* compared to other development approaches is its emphasis on spiritual development. These principles were defined as “a mindset that takes pride in national history, stays away from materialism contrary to human nature, is rooted in faith, and embraces all Muslims as brothers.” Seeking a place in politics with the slogan “A Great

Turkey Once Again” *National Vision* made its most significant leap in local governance during the Welfare Party era. Its first local electoral success was winning the Acıgl Municipality in Nevehir in the 1970 by-elections. However, it had to wait until 1989 for further significant achievements, when it made a major breakthrough by winning the mayoral offices in five major cities: Konya, Kahramanmara, anlıurfa, Sivas, and Van.

The Virtue Party (Fazilet Partisi), one of the political parties of *National Vision*, proposed significant reforms regarding local governance in its April 18, 1999, election manifesto titled *Turkey in the Daylight* (*Gnıığında Türkiye*). The most prominent of these proposals concerned political participation. It was stated that all channels of participation would be opened and legally guaranteed to enable the public to contribute to local government decisions and oversee them. Additionally, it was emphasized that, within this framework, legal guarantees would be established to ensure organized public participation—particularly from civil society organizations—in provincial general assemblies, municipal councils, and village administrations, which are formed through elections. Furthermore, public meetings, neighborhood administrations, village and city councils were also to be incorporated into political life as legal mechanisms of active citizenship initiatives.

This study evaluates how the *National Vision* movement, with Necmettin Erbakan as its ideological architect, implemented participatory and social municipalism in its governance practices. Ultimately, it concludes that successful municipal policies played a crucial role in bringing the Welfare Party to power.

Keywords: *National Vision*, Local governments, Social municipalism

ADİL EKONOMİK DÜZEN: KURAM, KURUMLAR, KURULUŞLAR VE KURALLAR

Doç. Dr. Musa ÖZTÜRK

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0902-5787

ÖZET

Türkiye’de ve İslam Dünyası’ndaki siyasi hayatın gelişiminde öne çıkan aktörlerden inanç, düşünce, söylem ve eylem bakımından farklılaşan Prof. Dr. Necmettin Erbakan Hocamız, Milli Görüş ve Adil Düzen yaklaşımıyla hem kendi dönemini hem de sonraki hareketleri doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen önemli bir paradigma ortaya koymuştur. Milli Görüş dünya görüşlerinden hak anlayışına kadar bu paradigmanın fikri temellerini oluştururken Adil Düzen Teorisi yapısal çözümlemeleri kapsamaktadır. Temelde Ortaklık Ekonomisi düşüncesine dayanan Adil Ekonomik Düzen de ekonomik açıdan yaklaşımı ele almaktadır. Diğer iktisadi sistemlerden kavram, kuram, kurum ve kurallar bakımından farklılık gösteren Adil Ekonomik Düzen teorisi temelde Hakkı Üstün Tutan Dünya Görüşüne dayanmaktadır ve İnsan’ın yaratılışından gelen özellikleri üzerinden kurumsallaşmaktadır. Bu yönüyle fitri bir düzen olduğu ve insan doğasına yatkın yegane sistem önerisi olduğu iddiasındadır. Çalışma kapsamında Adil Ekonomik Düzen’de iktisadi kurumlar, kuruluşlar, üretim faktörleri ve işleyiş ele alınmakta, karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Milli Görüş, Adil Düzen, Prof. Dr. Necmettin Erbakan

JUST ECONOMIC ORDER: THEORY, INSTITUTIONS, ORGANIZATIONS, AND RULES

Doç. Dr. Musa ÖZTÜRK

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0902-5787

ÖZET

One of the prominent actors in the development of political life in Turkey and the Islamic World, Prof. Dr. Necmettin Erbakan, differentiated in terms of belief, thought, discourse, and action. Through the National Vision (Milli Grş) and Just Order (Adil Dzen) approach, he introduced a significant paradigm that directly and indirectly influenced both his era and subsequent movements. While the National Vision forms the intellectual foundations of this paradigm, ranging from worldviews to the concept of justice, the Just Order Theory encompasses structural analyses.

The Just Economic Order, which is fundamentally based on the idea of Partnership Economy, presents the economic perspective of this approach. The Just Economic Order Theory differs from other economic systems in terms of concepts, theories, institutions, and rules. It is fundamentally based on a Worldview that Upholds Justice and institutionalizes itself through the inherent characteristics of human creation. In this regard, it claims to be a natural order and the only system proposal truly compatible with human nature.

This study examines the economic institutions, organizations, production factors, and operational mechanisms within the Just Economic Order, offering a comparative analysis.

Keywords: National Vision, Just Order, Prof. Dr. Necmettin Erbakan

PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'IN FAİZLİ SİSTEME ALTERNATİF ÖNERİSİ: ADİL EKONOMİK DÜZEN

Doç. Dr. Mustafa YILDIZ

Ordu Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-3990-6275

ÖZET

Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Türkiye Cumhuriyeti siyasi hayatına damga vurmuş önemli şahsiyetlerden biridir. Siyasi düşüncesi, fikirleri ve vizyonu alışlagelmişin dışına çıkma cesaretinin göstergesidir. Başarılı bir bilim adamı iken siyaseti tercih etmesinin önemli sebepleri vardır. Bir kere dünyada cari olan kapitalist sistemin insanlığı içine çektiği sıkıntıların sadece küçük bir azınlığın refahını tesis etme hedefini kabul edilebilir görmez. Ona göre, Türkiye'nin uluslararası sistemin bir parçası olmak hasebiyle cari sisteme entegrasi, aynı sıkıntıların Türkiye'de de çekilmesini beraberinde getirmektedir. Kapitalist sistemin sebep olduğu faiz, kambiyo, günümüz bankacılık sistemi, haksız vergi ve bunların sebep olduğu yüksek enflasyon gibi kavramları, küresel sistemin memlekete bulaştırdığı birer mikrop olarak kabul etmektedir. Sadece ülke insanını değil, bütün insanlığı sömüren bu sistem ancak bir "köle düzenidir" ve bundan kurtulmak gerekir.

Erbakan, yaşanabilir bir Türkiye'nin mümkün olduğunu ve insanımızın çekmek zorunda bırakıldığı bütün bu sorunlardan kurtarılması gerektiğini düşünmektedir. Bunu da sadece düşünce olarak ifade etmemekte, alternatif bir sistemi de ortaya koymaktadır. *Adil Düzen* diye isimlendirdiği bu düzende genel düzen, siyasi-idari düzen, ekonomik düzen, ilmî düzen ve son olarak dinî ve ahlaki düzen olmak üzere birbirine karışmayan ama kendi görevlerini yerine getiren beş düzen vardır. Kurulacak bu düzen sayesinde öncelikle Türkiye, akabinde de bütün insanlığın yaşanabilir bir dünyaya kavuşabileceğini ifade etmektedir.

Bu düzenin temel esaslarını üçü genel, yedisi faizle ilgili, yedisi kredi konusunu açıklayan, yedi maddede vergiyi düzenleyen ve yedi madde halinde de sosyal güvenlik konularının ele alındığı otuz bir

madde özetlemektedir. Bu çalışmada Necmettin Erbakan'ın ÷lke kalkınmasına mâni olduğuna inandığı faizli sisteme karşı ortaya koyduğu bu *Adil Ekonomik Düzenin* alternatifliği/uygulanabilirliği üzerinde değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Adil Ekonomik Düzen*, Erbakan, Faiz, Haksız vergi, Alternatif sistem.

**PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'S ALTERNATIVE
PROPOSAL TO THE INTEREST-BASED SYSTEM:
FAIR ECONOMIC ORDER**

Doç. Dr. Mustafa YILDIZ

Ordu Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-3990-6275

ABSTRACT

Prof. Dr Necmettin Erbakan is one of the most important personalities who left his mark on the political life of the Republic of Turkey. His political thoughts, ideas and vision are indicative of his courage to go beyond the conventional. While he was a successful scientist, there are important reasons why he went into politics. First of all, he does not consider the current capitalist system's goal of ensuring the welfare of only a small minority to be acceptable. According to him, Turkey's integration into the current system due to being a part of the international system brings along the same problems in Turkey. He considers concepts such as interest, foreign exchange, the current banking system, unfair taxation and the high inflation caused by the capitalist system as germs that the global system has infected the country with. This system, which exploits not only the people of the country but also the whole of humanity, is a 'system of slavery' and it is necessary to dismantle it.

Erbakan thinks that a livable Turkey is possible and that our people should be saved from all these problems they are forced to suffer. He not only expresses this as an idea but also puts forward an alternative system. In this system, which he calls the *Just Order*, there are five systems that do not interfere with each other but fulfil their own duties: general order, political-administrative order, economic order, scientific order and finally religious and moral order. He states that through establishing this order, first Turkey and then the whole humanity can reach a livable world.

The basic principles of this order are summarised in thirty-one articles, three of which are general, seven are related to interest, seven explain the issue of credit, seven regulate taxation and seven deal with social security issues. In this study, evaluations will be made on the alternativeness/applicability of this *Fair Economic Order*, which Necmettin Erbakan put forward against the interest-bearing system that he believed to be an obstacle to the development of the country.

Keywords: *Just Economic Order*, Erbakan, Interest, Unjust Taxation, Alternative System

GELİR DAĞILIMINDA KAMU HARCAMALARI KOMPOZİSYONUNUN ETKİSİ VE ADİL EKONOMİK DÜZEN’DE SOSYAL GÜVENLİK POLİTİKALARI

Doç. Dr. Sema YAŞAR

Şırnak Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-7056-9265

ÖZET

Bugün ekonomilerin en temel sorunlarının başında gelirin adaletsiz dağılımı gelmektedir. Gelir dağılımında adaletin sağlanması iktisat politikalarının en temel amaçları içerisinde yer almaktadır. Yaşam standartlarının artırılması ve refah düzeylerini etkilemesi açısından gelir dağılımı adaletinin sağlanması önem arz etmektedir. Gelir dağılımını etkileyen faktörler arasında kamu harcamaları dikkat çekmektedir. Literatürdeki yaygın görüşe göre kamu harcamalarının cari harcamalar ile faiz harcamalarına yönelik olması gelir dağılımı adaletsizliğini artırmakta iken bu harcamaların düşük gelir grubunun gelir düzeyini iyileştirmek amacıyla sosyal transfer harcamalarına yönelik olması ise gelir dağılımında adaleti artırmaktadır. Kamu harcamalarının cari harcamalar, transfer harcamaları içerisinde yer alan faiz harcamaları ya da sosyal harcamalardan hangisine yönelik olduğu bir başka ifadeyle kamu harcamalarının kompozisyonu gelir dağılımının üzerinde etkili faktörlerden biri olarak dikkat çekmektedir. Gelir dağılımı adaletsizliğini giderebilmek için gerçekleştirilecek olan sosyal transfer harcamalarının nitelik ve niceliği de ayrıca önemlidir. Bu anlamda dikkat çeken yaklaşımlardan biri Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından ileri sürülen, alternatif bir iktisadi sistem olan *Adil Ekonomik Düzen*’in sosyal güvenlik yaklaşımlarıdır. Kapitalist ve sosyalist sistemle ekonomik açıdan benzerlikleri olmasına rağmen her iki sistemden de farklı kurallara sahip olan ve faizin yer almadığı bu iktisadi sistem herkese fırsat eşitliği sunmakta ve genel anlamda serbest piyasa koşullarını savunmasına rağmen gelir dağılımı adaletsizliğini gidermeye yönelik gerektiğinde devlet müdahalesini de kabul etmektedir. *Adil Ekonomik Düzen*’in sosyal güvenlik yaklaşımına göre sigorta

primi ödemeksizin herkes devletin sosyal güvencesi altındadır, işsizler işsizlik sigortasına sahip emeklilik maaşı ve işsizlik sigortası btçeden karşılanmaktadır, kişiler istediği zaman emeklilik hakkına sahiptir ancak çalışma teşvik edilmekte bu ise üretim artışına yol açmaktadır. Böylece gelirin adaletli dağılımı sağlanabilecek toplumun refah düzeyi ile yaşam standardı olumlu yönde seyir izleyecektir. Bu çalışmada öncelikle kamu harcamaları kompozisyonunun gelir dağılımı üzerindeki etkisi değerlendirilip, kamu harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkisine yönelik uygulamalı örnekler ve Türkiye ekonomisinde sosyal transfer harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki seyri incelendikten sonra gelir dağılımı sorununa alternatif çözüm getiren *Adil Ekonomik Düzen*'in sosyal güvenlik yaklaşımları teorik açıdan incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Gelir dağılımı, Kamu harcamaları, *Adil Ekonomik Dzen*, Sosyal güvenlik yaklaşımı.

THE IMPACT OF THE COMPOSITION OF PUBLIC EXPENDITURES ON INCOME DISTRIBUTION AND SOCIAL SECURITY POLICIES IN THE JUST ECONOMIC ORDER

Doç. Dr. Sema YAŞAR

Şırnak Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-7056-9265

ABSTRACT

One of the most fundamental problems of economies today is the inequitable distribution of income. Ensuring fairness in income distribution is among the most fundamental objectives of economic policies. Among the factors affecting income distribution, public expenditures stand out. According to the widespread view in the literature, the fact that public expenditures are directed towards current expenditures and interest expenditures increases inequality in income distribution, while the fact that these expenditures are directed towards social transfer expenditures to improve the income level of low-income groups increases fairness in income distribution. Whether public expenditures are directed towards current expenditures, interest expenditures within transfer expenditures, or social expenditures, in other words, the composition of public expenditures draws attention as one of the factors affecting income distribution. The quality and quantity of social transfer expenditures to be realized in order to eliminate income inequality are also important. One of the noteworthy approaches in this sense is the social security approach of the *Just Economic Order*, an alternative economic system put forward by Prof. Dr. Necmettin Erbakan. Although it has economic similarities with the capitalist and socialist systems, this economic system, which has different rules from both systems and does not include interest, offers equality of opportunity to everyone, and although it advocates free market conditions in general, it also accepts state intervention when necessary to eliminate income inequality. According to the social security approach of the *Just Economic Order*, everyone is under the social security of

the state without paying insurance premiums, the unemployed have unemployment insurance, pensions and unemployment insurance are covered by the budget, people have the right to retire at any time, but work is encouraged, which leads to increased production. Thus, a fair distribution of income will be ensured, and the welfare level and standard of living of the society will follow a positive course. In this study, firstly, the effect of the composition of public expenditures on income distribution will be evaluated, applied examples of the effect of public expenditures on income distribution and the course of social transfer expenditures on income distribution in the Turkish economy will be analyzed, and then the social security approaches of the *Just Economic Order*, which provide alternative solutions to the income distribution problem, will be analyzed theoretically.

Keywords: Income distribution, Public expenditures, *Just Economic Order*, Social security approach.

KALKINMADA NECMETTİN ERBAKAN'IN AĞIR SANAYİ HAMLESİ VE NURETTİN TOPÇU'NUN SANAYİLEŞMEYE GETİRDİĞİ ELEŞTİRİLER

Doç. Dr. Tahir DAĞCI

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-5520-5164

ÖZET

Nurettin Topçu son yüzyılın en önemli mütefekkirlerinden birisidir. O ahlak, maneviyat, teknoloji, kültür, medeniyet, Anadolu gibi kavramları kendi düşünce evreninde etraflıca işlemiştir. Topçu'nun çağdaşı ve siyasal alanda söz sahibi bir lider olan Necmettin Erbakan benzer kavramları kendi düşüncesine göre ele almıştır. Biri aydın ve diğeri siyasi önder olan bu kişilerin düşünce dünyalarında ayrı düştüğü noktalar da bulunmaktadır. Memleketin gelişmesi ve ilerlemesi için Batı'nın sanayi ve teknolojisi nasıl alınmalı veya ne kadar alınmalıdır? Topçu ve Erbakan'ın bu değişim süreçlerine yükledikleri içerikler farklılaşmaktadır. Çalışmanın konusunu Topçu ve Erbakan'ın kavramlar yükledikleri bu ayrımlar oluşturmaktadır. Erbakan Müslümanların kalkınmasının ve Batı medeniyeti ile yarışabilmesinin ancak sanayileşerek mümkün olacağını öne sürmektedir. Erbakan kendi manifestosunu "ağır sanayi hamlesi" ile kavramsallaştırmıştır. Siyasi iktidar ortağı olduğu 1973 hükümetinde bunu eyleme dökmüş ve Türkiye'deki birçok sanayi işletmesine öncelik etmiştir. Topçu ise sanayileşme fikrinin batı kökenli olduğunu ve batının ortaya koyduğu tekniğin bunalım, bozulma ve gelenekleri zayıflatacağını dile getirmiştir. Topçu'ya göre Batı medeniyeti ürettiği teknoloji ile insanlığı uçuruma sürükleyecek, Türkiye'de uygulanan sanayileşme hareketleri Türk insanını batıda olduğu gibi dejenerasyona götürecektir. Topçu, maddi ve manevi alanda yarattığı olumsuz etki nedeniyle teknoloji karşı durulması gereken bir canavar olarak görmektedir. Topçu, Batı teknolojisinin transferiyle onu çevreleyen bakış açısının da insanımıza geldiğini belirtmektedir. Çalışmada ağır

sanayi hamlesinin dönemsel koşullardaki işlevselliği ve Topçu'nun bakış açısına göre sanayi ve teknolojinin durumu ele alınmıştır. Çalışmanın verileri Nurettin Topçu ve Necmettin Erbakan'ın fikirlerini ortaya koyduğu yazılı kaynaklardan toplanmıştır. Çalışmada doküman analizi ve betimsel analizler yapılmıştır. Konu ağdaş yazarların görüşleri ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan, Nurettin Topçu, Kalkınma, Sanayileşme

NECMETTİN ERBAKAN'S HEAVY INDUSTRY MOVEMENT IN DEVELOPMENT AND NURETTİN TOPÇU'S CRITICISMS OF INDUSTRIALISATION

Doç. Dr. Tahir DAĞCI

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-5520-5164

ABSTRACT

Nurettin Topçu is one of the most important thinkers of the last century. He elaborated concepts such as morality, spirituality, technology, culture, civilisation and Anatolia in his own universe of thought. Necmettin Erbakan, Topçu's contemporary and a leader in the political sphere, dealt with similar concepts according to his own thought. There are also points where these intellectuals, one of whom is an intellectual and the other a political leader, differ in their world of thought. How or to what extent should Western industry and technology be acquired for the development and progress of the country? The contents that Topçu and Erbakan attribute to these change processes differ. The subject of this study is the distinctions that Topçu and Erbakan attribute to these concepts. Erbakan argues that Muslims can only develop and compete with Western civilisation through industrialisation. Erbakan conceptualised his manifesto with the 'heavy industry move'. He put this into action in the 1973 government in which he was a political power partner and prioritised many industrial enterprises in Turkey. Topçu, on the other hand, stated that the idea of industrialisation was of western origin and that the techniques introduced by the west would lead to depression, corruption and weaken traditions. According to Topçu, Western civilisation will drag humanity into the abyss with the technology it produces, and the industrialisation movements implemented in Turkey will lead Turkish people to degeneration as in the West. Topçu sees technology as a monster that must be opposed because of its negative impact on material and spiritual spheres. Topçu states that with the transfer of Western technology, the perspective surrounding it has also come to our people. In the study, the functio-

nality of the heavy industry move in the periodic conditions and the situation of industry and technology according to Topçu's point of view are discussed. The data of the study were collected from written sources in which Nurettin Topçu and Necmettin Erbakan put forward their ideas. Document analysis and analyses were conducted in the study. The subject is supported by the views of contemporary authors.

Keywords: Necmettin Erbakan, Nurettin Topçu, Development, Industrialisation.

D-8 EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI VE KALKINMA

Doç. Dr. Yusuf SAYIN

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-4246-9416

ÖZET

D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, İngilizce ismiyle “D-8 Organization for Economic Cooperation”, sekiz üye ülkeden oluşan bir uluslararası kuruluştur. Üye ülkeler arasında Azerbaycan, Bangladeş, Endonezya, İran, Malezya, Mısır, Nijerya, Pakistan ve Türkiye’nin olduğu kuruluş, 54. Türkiye Hükûmeti Başbakanı Prof. Dr. Necmettin Erbakan önderliğinde kurulmuş olup; kırsal kalkınma, yoksullukla mücadele ve insan kaynakları, bilim ve teknoloji, tarım ve balıkçılık, ticaret, enerji gibi alanlarda iş birliği çalışmalarını koordine etmektedir. 250 milyar dolara varan ihracatı, 240 milyar dolarlık ithalatı ile Müslüman dünya içinde çok önemli işlevleri yerine getirmesi üzerine tasarlanmıştır. Bilhassa bölgesel kalkınma konusunda uzmanlaştığı görülen D-8’in kaynakların ortak kullanımı ve paylaşımını esas alan yapısı dolayısıyla ayrı bir yerde durmaktadır. Hükûmetler arası bir kuruluş olarak kalkınmanın yerelde başlaması esasını temel alan D-8, sağlandığı fonlar ve kredi destekleriyle, oluşturduğu proje havuzlarıyla kalkınma için önemli bir güç olma potansiyelini taşımaktadır. Tüm iyi niyet ve güçlü amaçlarına rağmen gerek uluslararası sistemin yapısından kaynaklı gerekse de taraf ülkelerin farklı politik bloklara ait olmaları nedeniyle işlevsel zorluklar yaşasa da şartında ifade edilen amaçları yönünden potansiyel enerjiler taşımaktadır. Bu çalışmada, Erbakan’ın öncülüğünü yaptığı D-8 projesinin bölgesel kalkınma eksenli yaklaşımları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel kalkınma, D-8, Erbakan, İslam ülkeleri.

D-8 ECONOMIC COOPERATION ORGANIZATION AND DEVELOPMENT

Doç. Dr. Yusuf SAYIN

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-4246-9416

ABSTRACT

D-8 Economic Cooperation Organization, English named 'D-8 Organization for Economic Cooperation' is an international organization consisting of eight member countries. The organization, whose member countries include Azerbaijan, Bangladesh, Indonesia, Iran, Malaysia, Egypt, Nigeria, Pakistan and Türkiye, was founded under the leadership of the Prime Minister of the 54th Government of Türkiye, Prof. Dr. Necmettin Erbakan. The Organization coordinates cooperation efforts in areas such as rural development, combating poverty, and human resources, science and technology, agriculture and fisheries, trade, and energy. It is designed to fulfill very important functions in the Muslim world with its exports reaching 250 billion dollars and imports of 240 billion dollars. D-8, which is seen to be specialized in regional development, stands out due to its structure based on the common use and sharing of resources. D-8, which is an intergovernmental organization based on the principle that development starts locally, has the potential to be an important power for development with the funds and credit supports it provides, and the project pools it generates. Despite all its good intentions and strong goals, it has functional difficulties due to the structure of the international system and the fact that the party countries belong to different political blocs, but it carries potential energies in terms of the goals expressed in its charter. In this study, the regional development-oriented approaches of the D-8 project pioneered by Erbakan will be discussed.

Keywords: D-8, Erbakan, Islamic Countries, Regional Development,

MİLLÎ GÖRÜŞ FİKRİYATININ İSLAM SİYASET DÜŞÜNCESİNİN TEMEL KAYNAKLARIYLA İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah TURHAN

Afyon Kocatepe Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-1918-9133

ÖZET

Millî Görüş Hareketi'nin temel karakterleri incelendiğinde ıslahçı, siyasal zemini merkeze alan, İslamcı bir yapı olduğu görülür. Hem siyasal bir hareket olması hem de İslamcı bir yapı arz etmesi *Millî Görüş* Hareketi'ni İslam siyaset düşüncesi açısından incelemeye uygun hale getirmektedir. Hareketin isminin ilk kelimesi olan “millî” ifadesinin Kur'an'dan mülhem bir şekilde “İbrahim'in tertemiz milleti” ayetindeki anlamıyla “dinî ve İslami” olan anlamına eşdeğer kabul edilmesi de hareketin temel zeminine işaret etmektedir. Bu tebliğde öncelikle *Millî Görüş Hareketi*'nin İslam siyaset düşüncesi ile ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Hareketin hangi açılardan İslam siyaset düşüncesiyle bağlarının bulunduğu, hangi açılardan ise farklılıklar taşıdığı tartışılmaktadır. Daha sonra hareketin öne çıkarttığı temel kavramların İslam siyaset düşüncesinin temel kaynakları olan Kur'an ve sünnette nasıl ele alındığı, hareket tarafından nasıl anlaşılıp yorumlandığı mukayeseli olarak incelenmektedir. Tebliğde *Millî Görüş Hareketi*'nin İslam siyaset düşüncesi içerisindeki yerinin, kaynaklarıyla ilişkisinin, bu ilişkinin mahiyetinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaca istinaden hareketin lideri ve ideoloğu olan Necmettin Erbakan'ın yazılı ve sözlü beyanları, kitapları; hareketin eğitim materyalleri; önde gelen lider kadronun fikirleri, konuyla ilgili yazılmış makale ve kitaplar literal bir okumaya tabi tutularak, çözümleme ve tahlile tabi tutulmakta, elde edilen sonuçlar ise değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: *Millî Görüş*, İslam siyaset düşüncesi, Kur'an, sünnet, adalet, cihad.

THE RELATIONSHIP OF *NATIONAL VISION* IDEOLOGY WITH THE BASIC SOURCES OF ISLAMIC POLITICAL THOUGHT

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah TURHAN

Afyon Kocatepe Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-1918-9133

ABSTRACT

When the basic characteristics of the *National Vision Movement* are examined, it is seen that it is a reformist, Islamist structure centred on the political ground. The fact that it is both a political movement and an Islamist structure makes the *National Vision Movement* suitable for analysis in terms of Islamic political thought. The fact that the first word of the movement's name, 'National', is accepted as equivalent to 'religious and Islamic' in the meaning of the verse 'the pure nation of Abraham' in the Qur'an also points to the basic ground of the movement. In this paper, firstly, the relationship between the *National Vision Movement* and Islamic political thought is emphasised. It is discussed in which aspects the movement has ties with Islamic political thought and in which aspects it has differences. Then, it is analysed comparatively how the basic concepts brought forward by the movement are handled in the Qur'an and Sunnah, which are the main sources of Islamic political thought, and how they are understood and interpreted by the movement. This paper aims to reveal the place of the *National Vision Movement* in Islamic political thought, its relationship with its sources and the nature of this relationship. For this purpose, the written and verbal statements and books of Necmettin Erbakan, the leader and ideologist of the movement, the educational materials of the movement, the ideas of the leading cadres, articles and books written on the subject are subjected to a literal reading, analysed and analysed, and the results obtained are evaluated.

Keywords: *National Vision*, Islamic political thought, Qur'an, sunnah, justice, jihad.

PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN VE MEDENİYET DÜŞÜNCESİ

Dr. Öğr. Üyesi Abdulaziz KIRANŞAL

Mardin Artuklu Üniversitesi

ORCID- ID: 0009--0009-0642-8423

ÖZET

Bu bildirinin konusu Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın medeniyet düşüncesi ve bu düşüncenin onun bilim, kültür, ekonomi, siyaset ve kalkınmaya dair fikirlerine etkisinin değerlendirilmesidir. Necmettin Erbakan'ın medeniyete dair söylemleri tahlil edildiğinde onun tüm medeniyetleri “hakkı üstün tutan” medeniyetler ve “kuvveti üstün tutan” medeniyetler olarak ikili bir ayırıma tabi tuttuğu görülecektir. Ona göre “hakkı üstün tutan” medeniyetlerin temelinde iman vardır. Bu nedenledir ki, bu medeniyetlerin ekonomiye, siyasete, hukuka ve sosyal hayata dair tüm uygulamaları iman merkezlidir. “Kuvveti üstün tutan” medeniyetlerin temelinde ise şahsi çıkar ve kaba kuvvet vardır. Bu nedenle bu medeniyetlerin tüm siyasi, ekonomik, hukuki ve sosyal uygulamaları gücün üstünlüğüne ve menfaate dayanmaktadır. Necmettin Erbakan'ın medeniyetlere dair bu ikili ayırımının arka planında tarih boyunca devam eden bir hak-batıl diyalektiği de mevcuttur. Zira ona göre “hakkı üstün tutan” medeniyetler Hz. Âdem'den bu yana peygamberler tarafından temsil edilmiş, “kuvveti üstün tutan” medeniyetler ise firavunlar ve benzeri liderler tarafından temsil edilmiştir. Tarih boyunca bu iki kesim ve onların ürettiği değerler sistemi yani hak ve batıl çatışmıştır. Kimi zaman hak tarafı kimi zaman ise batıl tarafı galip gelmiştir. “Hakkı üstün tutan” medeniyetler maddi kalkınmayla birlikte manevi kalınmayı da esas almış, ilmi ve bilimsel çalışmalarda ahlaki ön planda tutmuş, ekonomik uygulamalarında ise adil paylaşımı esas almıştır. Böylece tüm insanlığa barış ve huzur getirmişlerdir. “Kuvveti üstün tutan” medeniyetler ise kalkınmada maddeperest bir yaklaşım sergiledikleri gibi bilimsel çalışmalarında ahlaki göz ardı etmiş, ekonomik uygulamalarında ise çıkar ve menfaati esas almışlardır. Sonuç olarak tüm insanlığa çatışma, huzursuzluk ve zulümden başka bir şey

sunamamışlardır. Bildiride yöntem olarak Necmettin Erbakan'ın ortaya koyduğu bu iki medeniyet anlayışı karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Bildirinin amacı Necmettin Erbakan'ın medeniyet anlayışının temel referanslarının tetkik edilmesi ve bu anlayışın onun ekonomiye ve kalkınmaya dair fikirlerine etkisinin araştırılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Erbakan, Medeniyet, Kalkınma.

PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN AND THE IDEA OF CIVILISATION

Dr. Öğr. Üyesi Abdulaziz KIRANŞAL

Mardin Artuklu Üniversitesi

ORCID- ID: 0009--0009-0642-8423

ABSTRACT

The subject of this paper is Prof. Dr. Necmettin Erbakan's idea of civilisation and the evaluation of the impact of this idea on his ideas on science, culture, economy, politics and development. When Necmettin Erbakan's discourses on civilisation are analysed, it will be seen that he makes a binary distinction between civilisations that 'hold the right superior' and civilisations that 'hold force superior'. According to him, civilisations that 'uphold the right' are based on faith. For this reason, all practices of these civilisations regarding economy, politics, law and social life are faith-centred. On the other hand, the civilisations that 'hold force superior' are based on self-interest and brute force. Therefore, all political, economic, legal and social practices of these civilisations are based on the superiority of power and self-interest. In the background of Necmettin Erbakan's binary distinction of civilisations, there is also a dialectic of right and wrong that has continued throughout history. According to him, civilisations that 'uphold right' have been represented by prophets since Adam, while civilisations that 'uphold force' have been represented by Pharaohs and similar leaders. Throughout history, these two groups and their respective value systems – namely, right and wrong- have been in conflict. Sometimes the side of right and sometimes the side of falsehood prevailed. The civilisations that 'hold the right supreme' have taken spiritual development as a basis along with material development, prioritised morality in scientific and scientific studies, and based their economic practices on fair sharing. Thus, they brought peace and tranquility to all humanity. On the other hand, the civilisations that 'put force above power' have exhibited a materialistic approach in development, ignored morality in their scientific studies, and based their economic practices on interest and

benefit. As a result, they could offer nothing but conflict, unrest and cruelty to all humanity. In this paper, these two civilisations will be examined comparatively. The aim of the paper is to examine the basic references of Necmettin Erbakan's understanding of civilisation and to investigate the effect of this understanding on his ideas on economy and development.

Keywords: Erbakan, Civilisation, Development.

NECMETTİN ERBAKAN'IN KALKINMA SÖYLEMİNDE UFKİ DEVLETÇİLİK

Dr. Öğr. Üyesi İrfan ERSİN

İstanbul Medipol Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-7407-3654

ÖZET

Bu çalışma, Necmettin Erbakan'ın ekonomi ve kalkınma politikalarında geliştirdiği *Ufki Devletçilik* kavramını ele almakta ve bu kavramı Alexander Gerschenkron'un *Geç Kalkınma Teorisi* çerçevesinde değerlendirmektedir. *Millî Görüş Hareketi*'nin ekonomik söylemleri, Türkiye'nin 1960 sonrası ekonomik dönüşümlerine bağlı olarak şekillenmiş ve özellikle ithal ikameci sanayileşme modeline uygun politikalar geliştirmiştir. Erbakan'ın *Ağır Sanayi Hamlesi* ve kalkınma anlayışı, devletin sanayileşmeye öncülük ettiği ancak üretim sürecinde özel sektörün ve halkın aktif rol aldığı bir modeli ifade eden *Ufki Devletçilik* anlayışıyla şekillenmiştir. Bu model, devletin sanayileşme sürecinde altyapıyı hazırlaması ve teşvik edici bir rol üstlenmesi gerektiğini, ancak mülkiyetin ve işletmeciliğin özel sektörde olması gerektiğini savunmaktadır. Bu yaklaşım, sanayileşmeyi büyük sermaye sahiplerinin tekelinden çıkararak, bölgesel kalkınma şirketleri aracılığıyla yerel halkın ekonomik süreçlere katılımını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. 1980 sonrası serbest piyasa ekonomisine geçişle birlikte Türkiye ekonomisinde yaşanan yapısal dönüşümler, *Millî Görüş Hareketi*'nin ekonomik söylemlerini de etkilemiş ve Erbakan'ın *Adil Ekonomik Düzen* modelini ortaya koymasına neden olmuştur. Bu model, kapitalizm ve komünizme alternatif olarak, faizsiz, üretim ve kâr ortaklığına dayalı bir ekonomik sistem önermektedir. Çalışmada, Gerschenkron'un *Geç Kalkınma Teorisi* ile *Ufki Devletçilik* arasında benzerlikler kurulmaktadır. Gerschenkron'a göre geç sanayileşen ülkelerde devlet, sanayileşmenin ana aktörü olmalı ve büyük ölçekli yatırımlara öncülük etmelidir. Erbakan'ın *Ufki Devletçilik* modeli de sanayileşmede

devletin yönlendirici ancak üretim sürecinde doğrudan mülkiyet sahibi olmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak bu model, faizsiz finans anlayışıyla klasik devletçilik modellerinden ayrılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ufki Devletçilik, Ekonomik Kalkınma, Ge Kalkınma Teorisi

HORIZONTAL STATISM IN NECMETTİN ERBAKAN'S DEVELOPMENT DISCOURSE

Dr. Öğr. Üyesi İrfan ERSİN

İstanbul Medipol Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-7407-3654

ABSTRACT

This study examines the concept of *Horizontal Statism* (*Ufki Devletçilik*) developed by Necmettin Erbakan in his economic and development policies and evaluates it within the framework of Alexander Gerschenkron's *Late Development Theory*. The economic discourse of the *Millî Görüş Movement* was shaped by Türkiye's post-1960 economic transformations and particularly aligned with the import-substitution industrialization (ISI) model. Erbakan's *Heavy Industry Initiative* and development approach were shaped by the *Horizontal Statism* model, which advocates for a system where the state leads industrialization while the private sector and the public actively participate in production. This model asserts that while the state should prepare the infrastructure and play a facilitating role in industrialization, ownership and management should remain in the private sector. It aims to break the monopoly of large capital owners by encouraging local participation in economic processes through Regional Development Companies. Following Türkiye's transition to a free-market economy after 1980, the country underwent structural economic transformations, which also influenced the economic discourse of the *Millî Görüş Movement*. In response, Erbakan introduced the *Just Economic Order* (*Adil Ekonomik Düzen*), an alternative economic model to capitalism and communism, based on interest-free finance, production, and profit-sharing. The study establishes similarities between Gerschenkron's *Late Development Theory* and *Horizontal Statism*. According to Gerschenkron, in late-industrializing countries, the state should act as the primary driver of industrialization and lead large-scale investments. Similarly,

Erbakan's *Horizontal Statism* model emphasizes that while the state should guide industrialization, it should not directly own the means of production. However, this model differentiates itself from classical statism by advocating for an interest-free financial system.

Keywords: *Horizontal Statism, Economic Development, Late Development Theory.*

ADİL DÜNYA DÜZENİ VE KÜLTÜREL DİPLOMASİ: “ERBAKAN MODELİ”

Dr. Öğr. Üyesi Samet ÜNLÜ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-9493-6173

ÖZET

Adil Dünya Düzeni, Necmettin Erbakan’ın siyasi ve ideolojik vizyosunda merkezî bir kavram olarak yer almakta ve toplumların eşitlik, adalet ve refah temelinde yeniden yapılandırılmasını öngörmektedir. Bu model, yalnızca ekonomik ve siyasi düzenlemelerle sınırlı kalmayıp, kültürel diplomasiye de güçlü bir vurgu yapmaktadır. Erbakan, kültürün bir milletin kimliğini koruyan en temel unsur olduğuna inanmış ve kalkınma süreçlerinde millî ve manevî değerlere dayalı bir kültürel dönüşümü önceliklendirmiştir.

Kültürel diplomasi, uluslararası ilişkilerde kültürel değerlerin ve mirasın aktarımıyla topluluklar arasında köprüler kurmayı amaçlar. Erbakan modelinde bu yaklaşım, İslam medeniyetinin ortak değerleri üzerinden bir dayanışma ağı oluşturmayı hedefler. Bu bağlamda, Müslüman toplumların ekonomik ve siyasi bağımsızlığını desteklerken, kültürel kimliğin korunması ve geliştirilmesi önemsenmiştir. Erbakan, *Adil Düzen* kavramını bu çerçevede şekillendirerek, *kültürel diplomasi* yoluyla toplumlar arasında çatışma yerine iş birliğini teşvik etmeyi savunmuştur.

Bu çalışmada, Erbakan modelinin *kültürel diplomasi* ve *Adil Düzen* kavramları bağlamındaki etkisi, sosyolojik bir perspektiften ele alınmaktadır. Çalışma, literatür taraması yöntemiyle Erbakan’ın konuşmaları, yazıları ve ilgili ikincil kaynaklar üzerinden analiz edilmektedir. Ayrıca, *kültürel diplomasi* kavramının tarihsel ve sosyolojik arka planı değerlendirilerek, Erbakan modelinin bu bağlamdaki özgünlüğü ortaya konulmaktadır. Bunun yanında araştırma *Adil Düzen*in toplumsal yapılar üzerindeki dönüştürücü etkisini kültür üzerinden açıklamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Adil Düzen*, Erbakan modeli, kültür, *kültürel diplomasi*.

JUST WORLD ORDER AND CULTURAL DİPLOMACY: “THE ERBAKAN MODEL”

Dr. Öğr. Üyesi Samet ÜNLÜ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-9493-6173

ABSTRACT

The concept of a *Just World Order* occupies a central position in Necmettin Erbakan’s political and ideological vision, advocating for the restructuring of societies based on equality, justice, and prosperity. This model extends beyond economic and political arrangements to include a strong emphasis on cultural diplomacy. Erbakan regarded culture as the most fundamental element safeguarding a nation’s identity and prioritized a cultural transformation rooted in national and spiritual values as a key component of development.

Cultural diplomacy aims to build bridges between communities through the exchange and promotion of cultural values and heritage in international relations. Within Erbakan’s model, this approach focuses on fostering a solidarity network grounded in the shared values of Islamic civilization. While supporting the economic and political independence of Muslim societies, Erbakan also stressed the importance of preserving and developing cultural identity. He framed the concept of a *Just Order* in this context, advocating for cooperation among societies through *cultural diplomacy* as opposed to conflict.

This study examines the impact of Erbakan’s model in the context of *cultural diplomacy* and the concept of a *Just Order* from a sociological perspective. Utilizing a literature review methodology, the analysis is conducted based on Erbakan’s speeches, writings, and related secondary sources. Furthermore, the study evaluates the historical and sociological background of *cultural diplomacy*, highlighting the distinctive aspects of Erbakan’s approach. The research also aims to explain the transformative effects of the *Just Order* on social structures through the lens of culture.

Keywords: *Just order*, the Erbakan model, culture, *cultural diplomacy*.

NECMETTİN ERBAKAN’IN TEKNOLOJİK VİZYONUNUN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Vedat CANER

İstanbul Beykent Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3275-358X

ÖZET

Necmettin Erbakan, Türkiye’nin sanayi ve mühendislik alanında öncü bir figür olup, geliştirdiği yenilikçi teknolojilerle endüstriyel süreçlerin dönüşümünde kritik bir rol oynamıştır. Bu alışmada, Erbakan’ın teknolojik vizyonunun iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamaları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Erbakan’ın motor teknolojileri ve otomasyon sistemlerine olan katkıları, endüstriyel kazaları azaltmada önemli bir rol oynamıştır. Ağır sanayi projelerinde kullanılan mekanizasyon, iş süreçlerini daha güvenli hale getirerek insan hatasını minimize etmiş, işçilerin tehlikeli alanlarda maruz kaldığı riskleri azaltmıştır. Özellikle Erbakan’ın savunduğu yerli ve millî teknolojik üretim modeli, İSG için yerel czmler geliştirilmesinde ilham verici olmuştur. Bunun yanı sıra, Erbakan’ın sanayiye yönelik vizyonu, işçi eğitiminin önemini vurgulamış ve İSG farkındalığının artırılmasına yönelik bir model sunmuştur. Teknolojiyi sadece üretim süreçlerini geliştirmek için değil, aynı zamanda güvenliği artırmak amacıyla da bir araç olarak görmüştür. Sonuç olarak, Necmettin Erbakan’ın mühendislik anlayışı, iş sağlığı ve güvenliği standartlarının iyileştirilmesi için güçlü bir referans noktası sunmaktadır. Günümüz İSG politikalarına, Erbakan’ın vizyonundaki inovasyon ve insan merkezli yaklaşımlar entegre edilerek daha güvenli iş ortamları oluşturulabilir. Özellikle sanayi projelerinin planlanmasında onun yöntemleri dikkate alınmalı ve teknolojiyle insan güvenliği arasında bir denge sağlanmalıdır. Bu bağlamda, Erbakan’ın teknolojik yaklaşımı, modern İSG uygulamaları için sürdürülebilir ve etkili bir model olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Teknolojik vizyon, iş sağlığı ve güvenliği, otomasyon

THE IMPACT OF NECMETTIN ERBAKAN'S TECHNOLOGICAL VISION ON OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PRACTICES

Dr. ğr. yesi Vedat CANER

İstanbul Beykent Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3275-358X

ABSTRACT

Necmettin Erbakan, a pioneer in Turkey's industrial and engineering sectors, played a critical role in transforming industrial processes through his innovative technologies. This study examines the impact of Erbakan's technological vision on occupational health and safety (OHS) practices. Erbakan's contributions to motor technologies and automation systems significantly reduced industrial accidents. The mechanization implemented in heavy industry projects made work processes safer, minimized human error, and reduced workers' exposure to hazardous environments. Particularly, his emphasis on local and national technological production models has provided inspiring solutions for improving OHS standards. In addition, Erbakan's industrial vision highlighted the importance of worker training and presented a model for raising OHS awareness. He viewed technology not only as a tool for improving production processes but also as a means to enhance safety. In conclusion, Necmettin Erbakan's engineering perspective offers a strong reference point for improving occupational health and safety standards. Integrating his vision of innovation and human-centered approaches into modern OHS policies could help establish safer work environments. His methods should be considered in the planning of industrial projects, striking a balance between technology and human safety. In this context, Erbakan's technological approach stands as a sustainable and effective model for modern OHS practices.

Keywords: Technological vision, occupational health and safety, automation

İSLAM DÜNYASININ EKONOMİK KALKINMA ARAYIŞINDA NECMETTİN ERBAKAN'IN KALKINMA MODELİ

Dr. Adel Mohamed ZİADA

ÖZET

Necmettin Erbakan, Türkiye'nin siyasi ve parti tarihinin göz ardı edilemez bir parçası haline gelmiştir. Sadece kendi ülkesi için değil, aynı zamanda İslam ümmeti için de çalışmıştır. Türkiye'deki İslamcılar arasında en önde gelen figürlerden biri olan Erbakan, zengin ve seçkin bir siyasi ve ekonomik geçmişe sahiptir. O, uzun bir İslam tarihine sahip olmasına rağmen İslam ile mücadele eden bir ülkede kendini bulan bir İslamcıdır. Ancak Erbakan'ın İslamcılığı, milliyetçiliğe dayalı olup ulusal değerlerle çatışmamıştır.

Dış politika bağlamında, Erbakan, 1970'lerde başbakan yardımcısı olarak görev yaptığı dönemden itibaren İslam dünyasına en açık Türk siyasetçilerinden biri olmuştur. Başbakan olduktan sonra bu açıklık daha da artmış ve İslam Birliği'ni kurmuştur. Bilgisini, sadece ülkesinin kalkınması için değil, aynı zamanda bir ekonomist olarak kariyerinde de değerlendirmiştir. Erbakan, yalnızca Türkiye için değil, İslam ümmeti için de çalışmıştır. İslam Birliği'ne yönelik ilk adımları, Türkiye, Pakistan, İran, Malezya, Bangladeş, Mısır, Nijerya ve Endonezya'nın katılımıyla "D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı"nı kurarak atmıştır.

Erbakan, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkileri ve içinde bulunduğu koşullar göz önüne alındığında, İslam dünyası ile iş birliğini güçlendirmekten başka bir seçeneği olmadığına inanıyordu. Gerçekten de böyle bir iş birliği, *Soğuk Savaş* sonrası yeni uluslararası düzene karşı İslam ve Arap ülkelerinin meydan okumasını simgeleyen bir ekonomik sistemin aracı olacaktı.

Bu çalışma, tarihsel analitik anlatım yöntemine dayanarak iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm, Necmettin Erbakan'ın ortaya çıkışından önceki dönemde Türkiye'nin siyasetini ve din meselesini, ayrıca Türkiye'deki siyasi gelişmeleri ele almaktadır. İkinci bölüm ise Erbakan'ın ortaya

ıkışını, 1997 yılına kadar Türkiye’deki siyasi gelişmeleri ve ekonomik sorunları incelemekte; ayrıca Asya ve Arap ülkelerine yönelik gezisini anlatıp analiz etmektedir. Çalışma, araştırmanın sonuçlarını sunan bir sonuç bölümüyle tamamlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan, Kalkınma modeli, Ekonomik kalkınma, D-8.

NECMETTIN ERBAKAN'S DEVELOPMENT MODEL IN THE PURSUIT OF ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE ISLAMIC WORLD

Dr. Adel Mohamed Ziada

ABSTRACT

Necmettin Erbakan has become an integral part of the history of political and party life in Turkey that cannot be ignored, as he did not only work for his country, but also for the Islamic nation. He is one of the most prominent figures among Islamists in Turkey, and has a rich and distinguished political and economic history. He is an Islamist who found himself in a country that - despite its long Islamic history - is fighting Islam. However, Erbakan's Islamism was nationalistic and did not clash or intersect with national values.

In the context of foreign policy, Erbakan was one of the most open Turkish politicians to the Islamic world since he served as Deputy Prime Minister in the seventies, and after he became Prime Minister of Turkey, this openness increased, as he founded the Islamic Union. He invested his knowledge in the renaissance of his country and also in his career as an economist. Erbakan did not only work for his country, but also for the Islamic nation. His first steps towards the Islamic Union were the establishment of the "Union of Eight Countries" with the participation of Turkey, Pakistan, Iran, Malaysia, Bangladesh, Egypt, Nigeria and Indonesia.

Erbakan believed that Turkey had no choice but to strengthen its cooperation with the Islamic world in light of the circumstances that Turkey was going through, especially in its relationship with the European Union. Indeed, such cooperation would be a tool for achieving an economic system that symbolized the challenge from the Islamic and Arab countries against the new international order after the *Cold War*.

The study deals with this topic based on the historical analytical narrative method by dividing the research into two sections. The first section deals with Turkish politics and the religious issue before the

emergence of Necmettin Erbakan and the political developments in Turkey, while the second section takes us to the emergence of Necmettin Erbakan and the political developments and economic problems of Turkey until 1997, with a narration and analysis of his Asian journey as well as the Arab countries. Then the study concludes with a conclusion to present the results of the research.

Keywords: Necmettin Erbakan, Development model, Economic development, D-8.

ERBAKAN'IN KALKINMA FİKRİ VE ÖZBEKİSTAN'IN SSCB SONRASI EKONOMİK DÖNÜŞÜMÜ

Dr. Jamshed ALİ

Kıdemli Mühendis ,Taşkent, Özbekistan
İndia Arab Cultural Centre, JMI, New Delhi

ÖZET

Reformist ve idealist bir figür olan Necmettin Erbakan'ın, Osmanlı geleneğinin İslami ilke ve değerleriyle temellendirilmiş teknik eğitimdeki uzmanlığı, geleneksel Türk değerleri ile Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşen ortamı arasındaki boşluğu kapatan benzersiz bir perspektif sunmaktadır. Bu çalışmada, Erbakan'ın geleneksel Türk değerlerine dayalı vizyonunun, doğrudan ve dolaylı olarak, SSCB sonrası dönemde Özbekistan Cumhuriyeti'nin ekonomik ve endüstriyel gelişimini nasıl etkilediği inceleniyor; SSCB sonrası Özbekistan'ın karşılaştığı zorluklara yönelik yeni yenilikçi uygulamalara kapı aralayarak, Erbakan'ın kalkınma fikirlerinin Özbekistan Cumhuriyeti dinamikleri içindeki önemini tartışılıyor.

Özbekistan'ın son dönemdeki girişimleri, Necmettin Erbakan'ın kalkınma felsefesini güçlü bir şekilde yansıtarak, ekonomik strateji ve vizyon açısından çarpıcı paralellikler sergilemektedir. Erbakan'ın, Albarka Türk ve Kuveyt Türk gibi faizsiz bankacılık sistemlerinin kurulması yoluyla etik finans vurgusu, Özbekistan'ın Murabaha, Sukuk ve İjarah gibi İslami finans araçlarını benimsemesiyle yansımaktadır. Bu süreç, İslam Kalkınma Bankası ile yapılan iş birlikleriyle desteklenmiştir. Benzer şekilde, Erbakan'ın "Ağır Sanayi Programı," sanayi bölgelerine ve yerli üretime öncelik vererek ithalat bağımlılığını azaltmayı hedeflemiş, bu da Özbekistan'ın yenilenebilir enerji projelerine yaptığı yatırımlarla ve dijital dönüşüm hamleleriyle uyum göstermektedir. Bu durum, Erbakan'ın ekonomik bağımsızlığı teşvik etmek için teknolojik ilerleme ve enerji bağımsızlığına yaptığı vurgu ile paralellik göstermektedir. Ayrıca, Erbakan'ın *Millî Görüş* fikri, Özbekistan'ın İslam ülkeleriyle derinleşen bağları ve kendisini İslami finans ve sanayi inovasyonu merkezî olarak konumlandırma çabalarıyla örtüşmektedir. Özbekistan

Ekonomik Güçlendirme Fonu'nun (EEFU) kurulması ve İslam Kalkınma Bankası'nın 4 milyar dolara ulaşan portföyü, Erbakan'ın modelinin yeniden canlandığını göstermektedir.

Erbakan'ın fikirlerini yeniden ele alarak, Özbekistan ve Türkiye, Türk dünyasının ortak alfabe tartışmalarının başlangıcında, iki ülke arasındaki bağları ve iş birliğini güçlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: SSCB sonrası ekonomik reform, Yenilenebilir enerji projeleri, Türk milleti iş birliği, Etik finans.

ERBAKAN'S IDEA OF DEVELOPMENT AND UZBEKISTAN'S POST-USSR ECONOMIC TRANSFORMATION

Dr. Jamshed ALİ

Kıdemli Mühendis ,Taşkent, Özbekistan
İndia Arab Cultural Centre, JMI, New Delhi

ABSTRACT

The reformer and idealistic figure, Necmettin Erbakan's expertise in technical education grounded with Islamic principles and values of Ottoman tradition provides a unique perspective that creates a great vision for the ideas of economic and political development that bridges the gap between Traditional Turkic values with the modernizing environment of the Turkish Republic and largely influences the Islamic and non-Islamic world. His legacy extends beyond political leadership as a reformer, world leader, and the epitome of technocrat who addresses political governance, cultural, economic, and moral rejuvenation in the Islamic world and beyond. In this study, I explore how Erbakan's vision, grounded in Traditional Turkic values, directly and indirectly impacted the economic and industrial development of the Republic of Uzbekistan in the post-USSR era, opening new doors for further innovative implications on the challenges faced by post-USSR Uzbekistan and the relevance of Erbakan's developmental ideas within the dynamics of the Republic of Uzbekistan.

Necmettin Erbakan's idea of development rooted in economic independence, industrialization, technological advancement, and Islamic values offers a transformative model for sustainable growth. Erbakan addressed modern development challenges within an Islamic framework by integrating technological innovation with ethical and economic practices. Uzbekistan's recent initiatives strongly reflect the developmental philosophy of Necmettin Erbakan in Türkiye, showcasing striking parallels in economic strategy and vision. Erbakan's emphasis on ethical finance through the establishment of interest-free banking systems, such as *Albaraka Türk* and *Kuveyt Türk*, is mirrored

in Uzbekistan's adoption of Islamic finance instruments like *Murabaha*, *Sukuk*, and *Ijarah*, supported by collaborations with the Islamic Development Bank. Similarly, Erbakan's "Heavy Industry Program," which prioritized industrial zones and domestic production to reduce reliance on imports, aligns with Uzbekistan's investments in renewable energy projects and its push for digital transformation. This parallels Erbakan's focus on technological advancement and energy independence to foster economic self-reliance. Furthermore, Erbakan's idea of *Millî Görüş*, which deeply focuses on economic cooperation within the Islamic world and is exemplified by his founding of the D-8 group, resonates with Uzbekistan's deepening ties with Islamic nations and its efforts to position itself as a hub of Islamic finance and industrial innovation. The recent establishment of the Economic Empowerment Fund of Uzbekistan (EEFU) and the Islamic development bank's portfolio, which has reached \$4 billion, demonstrates the growing cooperation among Islamic countries. Collectively, Uzbekistan's reforms reflect a revival of Erbakan's model, emphasizing self-reliance, ethical financial practices, industrialization, and technological progress, all rooted in an Islamic framework. Furthermore, Erbakan's ideas offer solutions to the challenges Uzbekistan faces in fully adopting Islamic finance. These challenges include a lack of proper laws, low public awareness, and not enough trained experts. Erbakan's approach included creating strong legal systems, educating people, and building skills.

By embracing Erbakan's ideas, Uzbekistan has a chance to revive this legacy in a modern way. Integrating Islamic values into its economic and technological policies can strengthen Uzbekistan's growth, and the direct or indirect adaptation of the Erbakan's idea of development made this growth possible in a positive manner. Along with the embedded strength of the implementation of the idea of the development of Erbakan, it equally strengthens the nexus between the two countries-Uzbekistan and Türkiye- as both come under the larger Turkic nations at the outset of Turkic nations new common alphabetic discussions.

Keywords: Post-USSR economic reform, Renewable energy projects, Turkish nation collaboration, Ethical finance.

TÜRKİYE’NİN KALKINMA SÜRECİNDE NECMETTİN ERBAKAN’IN YERİ

Dr.Dilek KANAT

KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
ORCID: 0009-0008-3091-2488

Dr. Fidan CİCİBİYİK

KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
ORCID: 0000 0001 9847 341x

zet

Türkiye ekonomisinin değişen dünya piyasalarının dinamiklerine uyum sağlamak amacıyla zamanın hükümetleri tarafından temel amaçları ve uygulama biçimleri farklı politikalar üretilmiş ve uygulamaya konulmuştur. Bu politikalar, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın hızlandırılması, uygulanan politikalar arasında uyumun sağlanması ve ekonomiye rasyonel ve dengeli kamu müdahalesinin sağlanabilmesi amacıyla planlı kalkınma politikaları olarak benimsenmiştir. Bölgesel kalkınma ile ilgili olarak sorumlu olduğu bölgelerin kalkınmasını sağlamak amacıyla bölgesel kalkınmanın ilk nc kurumu 1989 yılında Güneydoğu Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi (GAP) kurulmuş, yine aynı minvalde bölgeler arası eşişsizliklerin azaltılması ve bölgesel kalkınmanın sağlanması için 2006 yılında yayımlanan 5449 sayılı kanun çerçevesinde 26 adet kalkınma ajansı kurulmuştur. Aynı kapsamda 2011 yılında ise Konya Ovası Bölge Kalkınma İdaresi (KOP), Doğu Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi (DAP) ve Doğu Karadeniz Bölge Kalkınma İdaresi (DOKAP) kurulmuştur. Türkiye’nin kalkınma sürecinde geldiği bu noktadaki uygulamaları Necmettin Erbakan’ın kalkınmayı sosyal ve ekonomik göstergeler üzerine oturttuğu, tüm ülke sathında değerlendirdiği, bölgesel dengesizliğin kaynağını devlet yatırımlarındaki eşişsizlikten çok oradaki halk ktellerinin iktisadî imkânlarındaki eşişsizliklerin olduğuna dair bakış açısını kendi söylem ve uygulamaları çerçevesinde inceleyerek karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmıştır. Bu alışma kapsamında gerekli literatür taranarak içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel kalkınma, Kalkınma, KOP, Necmettin Erbakan.

NECMETTİN ERBAKAN’S PLACE IN TURKEY’S DEVELOPMENT PROCESS

Dr.Dilek KANAT

KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
ORCID: 0009-0008-3091-2488

Dr. Fidan CİCİBİYİK

KOP Blge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
ORCID: 0000 0001 9847 341x

ABSTRACT

In order to adapt the Turkish economy to the dynamics of changing world markets, different policies with different basic purposes and implementation methods were produced and implemented by the governments of the time. These policies were adopted as planned development policies in order to accelerate economic, social and cultural development, ensure harmony between implemented policies and ensure rational and balanced public intervention in the economy. To ensure the development of the regions it is responsible for, the first leading institution of regional development, the Southeastern Anatolia Regional Development Administration (GAP), was established in 1989, and in the same vein, 26 development agencies were established within the framework of the law numbered 5449 published in 2006 to reduce regional inequalities and ensure regional development. In the same context, the Konya Plain Regional Development Administration (KOP/KPP), the Eastern Anatolia Regional Development Administration (DAP), and the Eastern Black Sea Regional Development Administration (DOKAP) were established in 2011. Comparative evaluations were made by examining the practices of Necmettin Erbakan at this point in the development process, based on social and economic indicators, evaluated across the entire country, and examining his perspective that the source of regional imbalances is not inequality in state investments but inequality in economic opportunities of the masses of people there within the framework of his own discourse and practices. Within

the scope of this study, the necessary literature was scanned, and the content analysis method was used.

Keywords: Development, KOP, Necmettin Erbakan, Regional Development.

MİLLÎ GÖRÜŞ EKONOMİ MODELİ VE D-8 EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI

Dr. Hasan SAYILAN

Millî Eğitim Bakanlığı

ORCID: 0000-0002-8551-5753

ÖZET

Bu çalışma, Necmettin Erbakan liderliğinde dünya ekonomi literatürüne giren; *Millî Görüş* Ekonomi Modeli ve D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (D-8) arasındaki ilişkileri ve etkileşimleri incelemeyi amaçlamaktadır. *Millî Görüş*, Türkiye'nin ekonomik sistemini adil, yerli ve millî temeller üzerine inşa etmeyi savunan bir ideolojidir. Bu dünya görüşüyle kurulan D-8, gelişmekte olan ülkeler (Türkiye, Bangladeş, Mısır, Endonezya, İran, Malezya, Nijerya ve Pakistan) arasında ekonomik işbirliğini artırmayı hedefleyen bir organizasyon olup, üye ülkeler arasında ekonomik dayanışma ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın amacı, *Millî Görüş*'ün ekonomi anlayışının, D8 ülkeleri arasında işbirliği ve kalkınmayı nasıl şekillendirebileceğini analiz etmektir. Ayrıca, Türkiye'nin D-8 içindeki rolünün, bölgesel ekonomik ilişkiler üzerindeki etkisi değerlendirilecektir.

Araştırma, literatür taraması, karşılaştırmalı analiz ve veri analizi yöntemlerini içermektedir. Çalışmada, *Millî Görüş*'ün ekonomi modeline dair temel ilkeler ile D-8'in ekonomi politikaları ve işbirliği stratejileri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar incelenmiştir. Ayrıca Türkiye'nin D8 içindeki ekonomik ilişkileri ve bu işbirliğinin olası faydaları analiz edilmiştir.

Varılan bulgularda; *Millî Görüş* Ekonomi Modeli'nin, D-8 ülkeleri arasında yerli üretimi, adil ticareti ve ekonomik bağımsızlığı teşvik eden politikalarla uyumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca, Türkiye'nin liderliğinde, D8 ülkelerinin ekonomik işbirliğini artırabileceği ve bu işbirliğinin bölgesel kalkınmayı destekleyeceği sonucuna varılmıştır. Türkiye'nin bu süreçte üstlendiği stratejik rol, D-8 bünyesinde ekonomik kalkınmanın ve sürdürülebilir büyümenin anahtarı olacaktır.

Çalışmada, *Millî Görüş Ekonomi Modeli*'nin D-8 lkeleri arasında daha fazla işbirliği ve sürdürülebilir kalkınma fırsatları oluşturmasına dönük analizler yapılıp, çözüm nerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Millî Görüş, Necmettin Erbakan, D8, Ekonomik İşbirliği, Kalkınma.

THE *MİLLÎ* GRŞ ECONOMIC MODEL AND THE D-8 ORGANIZATION FOR ECONOMIC COOPERATION

Dr. Hasan SAYILAN

Millî Eğitim Bakanlığı

ORCID: 0000-0002-8551-5753

ABSTRACT

This study aims to examine the relationships and interactions between the *Millî* Grş Economic Model and the D-8 Organization for Economic Cooperation (D-8). *The Millî* Grş Economic Model, introduced to the world economic literature under the leadership of Necmettin Erbakan, is an ideology advocating for the construction of Turkey's economic system on just, indigenous, and national foundations. The D-8, established with this worldview, is an organization that aims to increase economic cooperation among developing countries (Bangladesh, Egypt, Indonesia, Iran, Malaysia, Nigeria, Pakistan, and Turkey), promoting economic solidarity and sustainable development among its member states. The purpose of this study is to analyze how the *Millî* Grş's understanding of economics can shape cooperation and development among D-8 countries. Furthermore, the impact of Turkey's role within the D-8 on regional economic relations will be assessed.

The research incorporates literature review, comparative analysis, and data analysis methods. The study examines the similarities and differences between the fundamental principles of the *Millî* Grş's economic model and the D-8's economic policies and cooperation strategies. Additionally, Turkey's economic relations within the D-8 and the potential benefits of this cooperation are analyzed.

The findings suggest that the *Millî* Grş Economic Model is compatible with policies that promote local production, fair trade, and economic independence among D-8 countries. Furthermore, it is concluded that, under Turkey's leadership, D-8 countries can enhance economic cooperation, and this cooperation can support regional deve-

lopment. Turkey’s strategic role in this process will be key to economic development and sustainable growth within the D-8 framework.

The study also provides analyses and proposes solutions regarding the potential of the *Millî Görüş Economic Model* to create more cooperation and sustainable development opportunities among D-8 countries.

Keywords: *Millî Görüş*, Necmettin Erbakan, D-8, Economic Cooperation, Development.

NECMETTİN ERBAKAN VE BÖLGESEL KALKINMA

Dr. Murat KARAKOYUNLU

KOP İdaresi Başkanlığı

ORCID: 0000-0002-5047-4787

ÖZET

Türkiye'nin planlı kalkınma modelini uygulamaya koymaya başladığı 1960'lı yıllar aynı zamanda Türk siyasi hayatında Necmettin Erbakan ismi ve *Millî Görüş Hareketi*'nin ortaya çıktığı yıllardır. Türkiye'nin planlı kalkınma modeli içerisinde, ülke genelini ele alan politikalar olduğu gibi bölgesel planlamayı esas alan bölgesel kalkınma hamleleri de mevcuttur. Erbakan, Türk siyasi tarihi içerisinde kimi zaman iktidar kimi zaman muhalefet kimliği ile kritik zamanlarda önemli hamlelerin geliştiricisi ve uygulayıcısı olmuştur. Kalkınmanın önemli bir saç ayağı olarak ortaya koyulan bölgesel kalkınma hedefini gerçekleştirmek, Erbakan'ın *Adil Ekonomik Düzen* modelinin de önemli savlarından biridir. Erbakan'ın siyasi hayatı, uygulamaları ve kalkınmaya görüşleri ele alındığında; yerel yönetimlerin yapılanmasından, hizmet modelinin belirlenmesine kadar; konu ve bölge bazlı önerilerinden oluşan bir kalkınma modelinin olduğu görülmektedir. Bu model tarım, hayvancılık, beşerî sermayenin kuvvetlendirilmesi, turizm potansiyeli, enerji ve sanayi gibi alt yapı unsurlarının iyileştirilmesinden toplumsal hayatın iktisadi boyutları ile şekillendirilmesine kadar çatışma ve dayanışma yaklaşımları çerçevesinde bir öneriler serisi ortaya koyan geniş bir perspektif taşır. Çalışma, üretim, tüketim ve paylaşım mekanizmalarının dengeli bir biçimde dağılımını esas alan, perspektifi ortaya koymayı amaç edinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Kalkınma, İktisat, Necmettin Erbakan, Yerel Yönetim

NECMETTİN ERBAKAN AND REGIONAL DEVELOPMENT

Dr. Murat KARAKOYUNLU

KOP İdaresi Başkanlığı

ORCID: 0000-0002-5047-4787

ABSTRACT

The 1960s, when Türkiye began to implement the planned development model, are also the years when the name Necmettin Erbakan and the *National Vision Movement* emerged in Turkish political life. Within Türkiye's planned development model, there are policies that address the whole country as well as regional development initiatives based on regional planning. Erbakan has been the developer and implementer of important initiatives at critical times in Turkish political history, sometimes in power and sometimes in opposition. Realizing the regional development goal, which is put forward as an important trivet of development, is also one of the important arguments of Erbakan's *Fair Economic Order* model. When Erbakan's political life, practices and views on development are considered; from the structuring of local governments to the determination of the service model; It is seen that there is a development model consisting of subject and region-based suggestions. This model carries a broad perspective that presents a series of suggestions within the framework of conflict and solidarity approaches, from the strengthening of agriculture, animal husbandry, human capital, tourism potential, improvement of infrastructure elements such as energy and industry to the shaping of social life with its economic dimensions. The study aims to present a perspective based on the balanced distribution of production, consumption and sharing mechanisms.

Keywords: Economics, Local Government, Necmettin Erbakan, Regional Development

NECMETTİN ERBAKAN'IN HİNT MÜSLÜMANLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KERALA EYALETİNİN BİR VAKA ÇALIŞMASI

Dr. Noushad MK

Jamia Millîa Islamia Devlet Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2605-3237

ÖZET

Necmettin Erbakan, 20. yüzyıl Türk siyasetinin yenilikçi ve canlandırıcı bir figürü olarak, küresel ölçekte İslami sosyo-politik ideolojileri derinden etkilemiştir. *Millî Görüş Hareketi* ve başbakanlık dönemi aracılığıyla Türkiye'deki katkılarıyla tanınan Erbakan'ın vizyonu, Türkiye sınırlarını aşarak Hindistan'ın Kerala eyaleti gibi yerlerde Müslüman reformistlerle de yankı bulmuştur. Canlı İslami hareketleri ve entelektüel gelenekleriyle tanınan Kerala, Hindistan'ın ilk camisi olan Çeraman Camisi'ne ev sahipliği yapmış ve tarih boyunca İslami reformist ve dirilişçi fikirlerle ilişki kurmuştur.

Erbakan'ın ekonomik öz yeterlilik, İslami kimliğin yeniden canlandırılması, siyasi hareketlilik ve eğitim reformu ilkeleri Kerala'da anlamlı bir yankı bulmuştur. Onun öz yeterliliğe verdiği önem, girişimciliği, eğitimi ve kooperatif bankacılığını teşvik eden İslami hayır kurumları ve kooperatiflerin gelişmesine ilham vermiştir. Cemaat-i İslami Hind, Kerala Nadwatul Mücahidîn ve Mapilla kültür forumları gibi kuruluşlar, Erbakan'ın ideallerini benimseyerek toplulukları eğitim ve ahlaki reform yoluyla güçlendirmiştir. Erbakan'ın STEM eğitimini geleneksel İslami öğretilerle entegre etme konusundaki vurgusu, Kerala'da modern eğitim kurumlarının kurulmasına da yol açmıştır. Siyasi açıdan ise onun tabandan yukarıya hareketlilik ve İslami dayanışma vizyonu, Kerala'daki IUML ağırlıklı Müslüman siyasi ortamında yeni platformlar, özellikle Hindistan Refah Partisi gibi oluşumlar aracılığıyla incelikli bir ideolojik değişimi teşvik etmiştir.

Bu çalışma, tarihsel ve karşılaştırmalı analizler içeren nitel bir yaklaşımı benimsemektedir. Veri kaynakları arasında topluluk liderleri,

akademisyenler ve İslami rgt üyeleriyle yapılan görüşmelerin yanı sıra kitaplar ve akademik makaleler gibi ikincil materyaller yer almaktadır.

Erbakan'ın mirası, modernite ile İslami ilkeleri uyumlu bir şekilde bir araya getiren sosyo-ekonomik ve eēitimsel bir güçlenme modeli oluşturarak Kerala'daki Müslüman toplumu şekillendirmeye devam etmektedir. Bu kesişimleri inceleyerek, bu çalışma Erbakan'ın kültürel ve ulusal sınırları açan küresel bir düşünce lideri olarak kalıcı etkisini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan ve Kerala Müslümanları, Erbakan'ın Mappilalar zerindeki Etkisi, İslami Kimlik ve Modernite, Erbakan ve Hint İslamı.

THE INFLUENCE OF NECMETTIN ERBAKAN ON INDIAN MUSLIMS: A CASE STUDY OF KERALA

Dr. Noushad MK

Jamia Millia Islamia Devlet Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2605-3237

ABSTRACT

Necmettin Erbakan, a reformist and revivalist figure in 20th-century Turkish politics, significantly influenced Islamic socio-political ideologies globally. While his primary contributions were within Turkey through the *Millî Görüş* (*National Outlook*) movement and his tenure as Prime Minister, Erbakan's vision resonated with Muslim reformists far beyond Turkey, including in Kerala, India. Kerala, renowned for its vibrant Islamic movements and intellectual traditions, is home to India's first mosque, Cheraman Juma Masjid, and has historically engaged with Islamic reformist and revivalist ideas.

Erbakan's principles of economic self-reliance, revival of Islamic identity, political mobilization, and educational reform found meaningful relevance in Kerala. His emphasis on self-reliance inspired Islamic charitable trusts and cooperatives to promote entrepreneurship, education, and cooperative banking. Organizations like Jamaat-e-Islami Hind, Kerala Nadwatul Mughahideen, and Mappila cultural forums adopted his ideals to empower communities through education and moral reform. Erbakan's focus on integrating STEM education with traditional Islamic teachings also led to the establishment of modern educational institutions in Kerala. Politically, his vision of grassroots mobilization and Islamic solidarity influenced a nuanced ideological shift in Kerala's IUML-dominated Muslim political landscape, fostering new platforms like the Welfare Party of India.

This study employs a qualitative approach, using historical and comparative analyses. Data sources include interviews with community leaders, scholars, and members of Islamic organizations, alongside secondary materials like books and scholarly articles.

Erbakan’s legacy continues to shape Kerala’s population, fostering a socio-economic and educational empowerment model that harmonizes modernity with Islamic principles. By examining these intersections, this study highlights Erbakan’s enduring influence as a global thought leader whose vision transcended cultural and national boundaries.

Keywords: Necmettin Erbakan and Kerala Muslims, Erbakan influence on Mappilas, Islamic Identity and Modernity, Erbakan and Indian Islam

NECMETTİN ERBAKAN'IN SİYASİ-AHLAKİ DEĞER ÜRETİM ORANI

Dr. Yousef ALQURASHİ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7045-4911

ÖZET

Necmettin Erbakan'ın siyasi düşüncesi ve pratiği, Türk İslam bilinci, anti-sömürgecilik, İslami milliyetçilik ve ahlak-manevi gelişimin özgün bir bileşimini temsil etmektedir. Geleneksel anlamda bir siyaset teorisyeni olmasa da, Erbakan'ın değerler sistemi-teorik formülasyonlardan ziyade pratik katılım yoluyla geliştirdiği-İslami bağlamda siyasi ve ekonomik adaleti anlamak için bir çerçeve oluşturmaktadır. Bu makale, Erbakan'ın siyasi-ahlak değer üretim ortamını inceleyerek, *Adil Düzen*'i (*Hakça Düzen*) bir değerlendirme ilkesi ve *Millî Görüş*'ü dönüştürücü bir ideolojik çerçeve olarak nasıl kavramsallaştırdığını ele almaktadır. Erbakan'ın fikirlerini şekillendiren tarihsel, ekonomik ve dini faktörleri-Osmanlı mirası, Türk Milliyetçiliği ve Batı'nın ekonomik ve kültürel tahakkümüne karşı direniş gibi unsurlar-analiz ederek, hareketinin hem seküler milliyetçiliğe hem de Batı tarzı kapitalizme alternatif olarak nasıl konumlandığını açıklığa kavuşturmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, Erbakan'ın yönetim ve ekonomik bağımsızlığın temel unsuru olarak ahlak ve maneviyata yaptığı vurguyu da incelemektedir. Böylece, bu makale Erbakan'ın mirasının ve çağdaş İslami siyasi düşünce üzerindeki daha geniş etkilerinin daha derinlemesine anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan, *Adil Düzen*, *Millî Görüş*, İslami siyasi düşünce, Ahlak ve maneviyat.

NECMETTİN ERBAKAN'S ENVIRONMENT OF POLITICAL-ETHICAL VALUE PRODUCTION

Dr. Yousef Alqurashi

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7045-4911

ABSTRACT

Necmettin Erbakan's political thought and praxis represent a unique fusion of Turkish Islamic consciousness, anti-colonialism, Islamic nationalism, and ethical-spiritual development. While not a political theorist in the conventional sense, Erbakan's value system-developed through practical engagement rather than theoretical formulations-constitutes a framework for understanding political and economic justice within an Islamic context. This paper examines Erbakan's environment of political-ethical value production, focusing on his conceptualization of *Adil Düzen* (*Fair Order*) as an evaluative principle and *Millî Görüş* as a transformative ideological framework. By analyzing the historical, economic, and religious factors shaping Erbakan's ideas-including the Ottoman legacy, Turkish nationalism, and resistance to Western economic and cultural dominance-this study seeks to clarify how his movement positioned itself as an alternative to both secular nationalism and Western-style capitalism. Additionally, it explores Erbakan's emphasis on ethics and spirituality as foundational to governance and economic independence. In doing so, this paper contributes to a deeper understanding of Erbakan's legacy and its broader implications for contemporary Islamic political thought.

Keywords: Necmettin Erbakan, *Adil Düzen*, *Millî Görüş*, Turkish Islamic thought, political ethics.

NECMETTİN ERBAKAN KOALİSYON HÜKÜMETLERİ DÖNEMİNDE KALKINMA

Öğr. Gör. Dr. Abdullah ELMAS

Siirt Üniversitesi

ORCID: 0000-0003- 3704-3429

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer KARAKAŞ

Siirt Üniversitesi

ORCID: 0000-0003- 2892-7863

ÖZET

Necmettin Erbakan, başarılı bir bilim insanı, vizyoner bir girişimci ve Türk siyasal hayatının önemli bir figürü olarak koalisyon ortağı olduğu hükûmetler döneminde yürüttüğü politikalarla kalkınma hedeflerine odaklanmıştır. Erbakan'ın liderliğinde geliştirilen hükûmet programları, ekonomik, kırsal ve manevi kalkınma başlıklarında yenilikçi yaklaşımlar içermektedir. Koalisyon hükûmetlerinin doğası gereği, farklı siyasi görüşler arasında uzlaşma sağlamak zorunluluğuna rağmen bu kalkınma politikalarının şekillenmesinde *Millî Görüş*'ün kalkınma hedefleri önemli bir rol oynamıştır. Erbakan'ın hükûmet programları, sanayi yatırımlarını artırarak ekonomik kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlamıştır. Özellikle "ağır sanayi hamlesi" sloganıyla anılan projeler, Türkiye'nin kendi üretim kapasitesini artırmayı ve ekonomik bağımsızlığını güçlendirmeyi hedeflemiştir. Bu kapsamda, organize sanayi bölgelerinin kurulması ve yerli üretimin desteklenmesi için önemli adımlar atılmıştır. Kırsal kalkınma da Erbakan hükûmetlerinin öncelikleri arasında yer almıştır. Tarım sektörüne yapılan yatırımlar ve kırsal alanlarda istihdam yaratma politikaları, ekonomik kalkınmanın geniş tabanlı bir yapıya ulaşmasını sağlamayı hedeflemiştir. Bunun yanı sıra, manevi kalkınma kavramı Erbakan'ın siyasi söylemlerinde ve uygulamalarında önemli bir yer tutmuştur. Toplumun ahlaki ve dinî değerlerini güçlendirme çabaları, sosyal dayanışma ve refahın artırılmasına yönelik politikaları şekillendirmiştir. Erbakan, koalisyon

ortaklıkları nedeniyle bazı zorluklarla karşılaşmış olsa da hkmet programları kalkınma politikalarının stratejik birer parçası olarak uygulanmıştır. Onun vizyonu, kalkınmayı sadece ekonomik büyüme ile sınırlı görmeyip, toplumsal refahın her yönünü içeren bir perspektifi benimsemiştir. Bu dönemde atılan adımlar, Türkiye'nin sanayi ve kırsal kalkınmasına önemli katkılar sağlamış, Erbakan'ın siyasi mirasının kalkınma ekseninde değerlendirilmesine olanak tanımıştır. Bu alışmada Erbakan hükümetleri döneminde, hkmet programlarında ve siyasi parti programlarında kalkınma hedefleri ve bunların uygulamadaki izdüşümü analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hkmet programları, Kalkınma, Siyasi parti programları, Manevi kalkınma, Erbakan hükümetleri.

DEVELOPMENT DURING THE COALITION GOVERNMENTS ERA OF NECMETTİN ERBAKAN

Öğr. Gör. Dr. Abdullah ELMAS

Siirt Üniversitesi

ORCID: 0000-0003- 3704-3429

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer KARAKAŞ

Siirt Üniversitesi

ORCID: 0000-0003- 2892-7863

ABSTRACT

Necmettin Erbakan, as a distinguished scientist, visionary entrepreneur, and a prominent figure in Turkish political history, focused on development goals through the policies implemented during his tenure as a coalition partner in various governments. The government programs developed under Erbakan’s leadership incorporated innovative approaches to economic, rural, and moral development. Despite the necessity of achieving consensus among diverse political ideologies inherent in coalition governments, the developmental goals of the *National Vision (Millî Grş)* played a pivotal role in shaping these policies. Erbakan’s government programs aimed to promote economic development by increasing industrial investments. Notably, the projects branded under the slogan of the “heavy industry initiative” sought to enhance Turkey’s domestic production capacity and strengthen its economic independence. In this context, significant steps were taken to establish organized industrial zones and support domestic production. Rural development was also among the priorities of Erbakan’s governments. Investments in the agricultural sector and employment generation policies in rural areas aimed to achieve a broad-based structure of economic development. Furthermore, the concept of moral development held a significant place in Erbakan’s political discourse and practices. Efforts to strengthen the moral and religious values of society were reflected in policies aimed at enhancing social solidarity

and overall welfare. Erbakan’s vision did not confine development to mere economic growth but embraced a comprehensive perspective encompassing all aspects of societal well-being. The initiatives taken during this period made significant contributions to Turkey’s industrial and rural infrastructure, enabling Erbakan’s political legacy to be evaluated within the framework of development. This study analyzes the development goals articulated in the government and political party programs during Erbakan’s tenure, along with their practical implications.

Keywords: Government programs, Development, Political party programs, Moral development, Erbakan governments.

MİLLÎ GÖRÜŞÜN YEREL SEÇİM STRATEJİLERİ VE YEREL SEÇİMLER COĞRAFYASINA ETKİSİ

Öğr. Gör. Dr. Abdullah ELMAS

Siirt Üniversitesi

ORCID: 0000-0003- 3704-3429

Ömer SEVEN

Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID: 0000-0002-6110-6138

ÖZET

Bir siyasal sistemin analizinde seçimlerin önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Seçimlerin varlığı kadar, seçimlerin özellikleri de siyasal sistemlerin değerlendirilmesi için temel göstergeler sunmaktadır. Bunun yanında, seçimlere katılım oranları, seçmenlerin sisteme karşı tutumları hakkında önemli ipuçları sağlayabilmektedir. Sandık başına giden seçmenlerin tercihleri ise, bir yandan sistemle ilişkilerini değerlendirirken, diğer yandan parti sisteminin şekillenmesinde belirleyici olmaktadır. Seçim coğrafyası çalışmaları, genellikle “her seçimin dinamiklerinin coğrafyadan etkilendiği ve diğer tüm koşullar sabit olduğunda, bir bölgedeki geçmiş seçimdeki oy verme davranışının gelecekteki seçimlerde de belirleyici olacağı” varsayımına dayanmaktadır. Bu yaklaşım, bağlamsal etkilerin bir sonucu olarak seçim coğrafyasının ortaya çıktığını ve seçmen davranışlarının yaşadıkları yerel topluluklardaki koşullar, normlar ve geleneklerden etkilendiğini öne sürmektedir. Ayrıca, seçim coğrafyasının tarihsel kökenleri vurgulanmakta ve siyasal sahnede yaşanan değişimlere rağmen seçim coğrafyasının bölgesel olarak büyük ölçüde durağan kalabileceği ifade edilmektedir. Seçim coğrafyası, bir bölgedeki geçmiş ve mevcut siyasal eğilimleri ile siyasal güç dağılımını değerlendirmekle kalmamakta, aynı zamanda geleceğe dair çıkarımlar yapılmasına da olanak tanımaktadır. Bu tür çalışmaların ölçeği ulusal ya da bölgesel olabildiği gibi, yerleşim tipleri veya nüfus gibi kriterlere göre de belirlenebilmektedir. Bu çalışmada, 1973-1994

yılları arasında gerçekleştirilen belediye başkanlığı, belediye meclisi ve il genel meclisi seçim sonuçları, Necmettin Erbakan liderliğindeki Millî Selamet Partisi ve Refah Partisi perspektifinden seçim coğrafyası bağlamında ele alınacaktır. Bu dönemde gerçekleşen beş yerel seçimin her bir ayağı, katılım oranlarından başlayarak, kendi içinde ve bir önceki seçimle karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Böylece, yerel seçimlere özgü dinamikler ve seçimlerin farklı aşamaları arasında değişim olup olmadığı gibi sorulara yanıt aranacaktır. Ayrıca bu seçimlerin sonuçlarına dayanarak Türkiye’de Necmettin Erbakan tarafından kurulan Millî Selamet ve Refah Partili belediyelerin başta yerel kalkınma olmak üzere faaliyetlerinin seçmenlerin oy verme davranışlarına iz düşümü analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Seçimler, Seçim Coğrafyası, Seçmen Davranışları ve Kalkınma, Milli Görüş Belediyelerinin Faaliyetleri

THE LOCAL ELECTION STRATEGIES OF *MILLI GÖRÜŞ* AND THEIR IMPACT ON THE GEOGRAPHY OF LOCAL ELECTIONS

Öğr. Gör. Dr. Abdullah ELMAS

Siirt Üniversitesi

ORCID: 0000-0003- 3704-3429

Ömer SEVEN

Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID: 0000-0002-6110-6138

ABSTRACT

In the analysis of a political system, elections can be said to hold a significant place. Along with the mere existence of elections, their characteristics also serve as fundamental indicators for evaluating political systems. Additionally, voter turnout rates provide crucial insights into citizens' attitudes toward the system. The preferences of voters who go to the polls not only reflect their relationship with the system but also play a decisive role in shaping the party system. Studies on electoral geography are generally based on the assumption that "the dynamics of every election are influenced by geography, and if all other conditions remain constant, voting behavior in a region during a previous election will influence future elections." This approach suggests that electoral geography emerges as a result of contextual effects and that voter behavior is shaped by the conditions, norms, and traditions of the local communities where they live. Furthermore, the historical roots of electoral geography are emphasized, and it is stated that despite changes in the political landscape, electoral geography tends to remain largely stable regionally. Electoral geography not only evaluates past and current political tendencies and the distribution of political power in a region but also allows for predictions about the future. The scale of such studies can range from national to regional levels and can be determined based on criteria such as settlement types or population.

This study examines the results of municipal mayoral, municipal council, and provincial council elections held between 1973 and 1994 from the perspective of the National Salvation Party (Millî Selamet Partisi) and the Welfare Party (Refah Partisi), led by Necmettin Erbakan, in the context of electoral geography. Each phase of these five local elections will be analyzed comparatively, starting with voter turnout rates, both internally and in comparison with previous elections. This analysis seeks to answer questions regarding the specific dynamics of local elections and whether changes occurred across different phases of the elections. Additionally, based on the results of these elections, the reflection of the activities of municipalities governed by the National Salvation Party and Welfare Party, particularly in the area of local development, on voter behavior will be analyzed.

Keywords: Local Elections, Electoral Geography, Voter Behavior and Development, Activities of Milli Grş Municipalities

**PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'IN
BİLİM VE KALKINMA VİZYONU:
YERLİ ÜRETİMLE BAĞIMSIZ TÜRKİYE**

Öğr. Gör. Dr. Mustafa ÖNCÜL

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-4441-6353

Yusuf ÖNCÜL

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0009-0007-7393-3812

Doç. Dr. Muhammet Hüseyin ÇETİN

Konya Teknik Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0429-5507

ÖZET

Prof. Dr. Necmettin Erbakan, bilim ve teknolojiyi yalnızca ekonomik kalkınmanın bir aracı olarak değil, aynı zamanda bir ülkenin bağımsızlık ve ulusal güvenlik stratejisinin temel unsurları olarak ele almıştır. Yerli üretim ve millî teknoloji anlayışı, onun bilimsel ve teknolojik vizyonunun merkezinde yer almış, bu çerçevede geliştirdiği politikalar ve projeler ülkenin kalkınma sürecine yön vermiştir. TÜBİTAK, ASELSAN ve HAVELSAN gibi stratejik kuruluşların güçlendirilmesi, yerli savunma sanayi projelerinin başlatılması ve sanayinin modernizasyonunu hedefleyen reformlar, Erbakan'ın bu vizyonunun somut yansımaları arasında yer almaktadır. Erbakan, üniversite-sanayi işbirliğinin önemi sıkça vurgulayarak, özellikle genç mühendislerin yerli teknoloji geliştirme süreçlerinde aktif rol alacak şekilde eğitilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Millî teknoloji hamlesinin başarısı için Ar-Ge yatırımlarının artırılması gerektiğini savunan Erbakan, bu yatırımların yalnızca ekonomik büyümeye değil, aynı zamanda ulusal bağımsızlığın güçlenmesine de hizmet edeceğini ifade etmiştir. Günümüzde Türki-

ye'nin yerli otomobil üretimi, savunma sanayi projeleri ve yenilenebilir enerji teknolojileri gibi alanlarda attığı stratejik adımlar, Erbakan'ın bilim ve teknolojiye dayalı vizyonunun birer devamı niteliğindedir. Onun öncülük ettiğı bilimsel yaklaşımlar ve millî teknoloji anlayışı, Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma hedefleri için ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Teknoloji, Millî Teknoloji, Teknolojik Bağımsızlık, Türkiye'nin Kalkınma Stratejileri

PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN'S VISION OF SCIENCE AND DEVELOPMENT: AN INDEPENDENT TÜRKİYE THROUGH DOMESTIC PRODUCTION

Öğr. Gör. Dr. Mustafa ÖNCÜL

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-4441-6353

Yusuf ÖNCÜL

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0009-0007-7393-3812

Doç. Dr. Muhammet Hüseyin ÇETİN

Konya Teknik Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0429-5507

ABSTRACT

Prof. Dr. Necmettin Erbakan's scientific and technological approach was characterized by his recognition of science and technology not only as instruments for economic advancement but also as crucial elements in a nation's strategic autonomy and security. His vision of domestic production and national technology served as the foundation for his scientific and technological vision, guiding policies and initiatives that played an essential role in propelling the nation's progress. The strengthening of strategic institutions such as TÜBİTAK, ASELSAN, and HAVELSAN, the initiation of domestic defense industry projects, and reforms aimed at modernizing industry are among the tangible reflections of Erbakan's vision. Erbakan frequently emphasized the importance of university-industry collaboration, highlighting the need to educate young engineers to actively participate in local technology development processes. He further advocated for increased investments in R&D, positing that such investments would not only support economic growth but also strengthen national independence. Presently,

Türkiye's strategic initiatives in areas such as domestic automobile production, defense industry projects, and renewable energy technologies stand as continuations of Erbakan's science and technology-focused vision. His pioneering scientific approach and commitment to national technology remain a source of inspiration for Türkiye's sustainable development goals.

Keywords: Science and Technology, National Technology, Technological Independence, Türkiye's Development Strategies

NECMETTİN ERBAKAN'IN KÜLTÜRE BAKIŞI

Öğr. Gör. İsmail HACIAHMETOĞLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

ORCID:0000-0001-6797-772X

ÖZET

Necmettin Erbakan'ın yazdığı kitaplar ve makaleler, yaptığı konuşmalar ve parti programları esas alındığında kültür kavramına yönelik vurgularından akla ve satıra gelen tespitler şöyle özetlenebilir: Kültür *Millî Görüş*'ün dört sacayağından biridir. Milletimiz ve ülkemiz uzun zamandır iktisadi, siyasi ve kültürel sahalarda büyük bir çalkantı ve hareketlilik içinde olmuştur. Bilhassa kültürel değişimler, dış baskılarla ve yönlendirmelerle milletimizi özünden koparacak bir mahiyete gelmiştir. İslam medeniyeti gibi güçlü bir kökten koparıldığımız takdirde bu ülkede ve coğrafyada iktisadi ve içtimai bir atılım mümkün olamaz. Bundan mütevellit ülkemizin fiziki ve bedeni gelişmesinde sanayi ne denli önemli ise ruhi kimliğinin de gelişimi o kadar önemlidir ve bu alanda inkişaf ancak kültürün terakkisi ile mümkün olur. Sanayi ve ekonomik gelişmenin seyri ve katkısı ile ülkeyi yükselttiği seviyeyi, kalkınmanın mahiyetini anlamak bir kültürel merteye ve kimlik ile olur. Kültürünü kaybetmiş toplumlar için bunu tespit etmek ve anlamak çok zor olur. Böyle bir bakış tarzı da kalkınmayı anlamsız ve ruhsuz bırakır; yavaşlatır hatta imkânsız hale getirir. O halde kültür daima ilgi ve alaka ister; katiyetle ıskalanamaz. Kültüre hizmet de, milletimizin ekonomik manada iyi bir seviyeye ve imkânlarla sahip olmasıyla mümkündür. Bundan dolayı şöyle bir formül karşımıza çıkar: Kültür olmadan yapılan iktisadi ve sınai hamleler mana bulamaz, ekonomik seviye iyiye tahvil edilemezse kültürel gelişme ve kültürden istifade mümkün olmaz. Kültür, geçmişimizle irtibatımızın bir nevi istasyonları, bağlantı noktalarıdır. Kültürü; tarihi açıdan, sanat ve estetik hüviyetten, felsefi cihetten milletimizin özüne dönüşü ve geleceğine sahip çıkışı yönünden bir takım problemlerin halledileceği çatı olarak kabul etmek gerekir.

Medeniyetler açısından hayati önemi haiz olan kültür kavramı neredeyse bütün münevverler tarafından irdelenmiştir. Bu bağlamda

kavramın eski başbakanlardan Necmettin Erbakan tarafından da büyük ehemmiyet gördüğü ifade edilmelidir. Erbakan, devlet adamlığı, bilim insanlığı ve siyaset alanındaki ustalığı ön plana çıkarılan ancak bununla birlikte mütefekkir ve münevver vasfı genellikle gözden kaçırılan tarihi bir şahsiyettir. Bu çalışma onun genelde gözden kaçırılan ve yeterince üzerinde durulmayan mütefekkir ve münevver yönüne odaklanmaktadır. Bu bağlamda özellikle Erbakan'ın kültür anlayışı ve kültüre verdiği ehemmiyet mercek altına alınmakta ve kültürün Erbakan için ifade ettiği değer, Erbakan'ın kültüre yönelik düşünceleri, millete hizmet sürecinde kültürel dokunuş ve teşebbüsleri yine konunun kapsamı içinde değerlendirilmektedir.

Bu çalışmanın en temel amacı bir ülkenin gelişim basamaklarında ve seviyesinde kültürün ne gibi bir vazife üstlenebileceğini Erbakan perspektifinden anlamaya çalışmak olacaktır. Bu amaçla çalışma, siyaseti millete hizmet vasıtası olarak görenler için Erbakan'ın kültür perspektifinden çıkarılabilecek birtakım dersleri gözler önüne sermektedir. Böylece çalışma, literatürde kendisine fazlaca yer bulmayan farklı bir cihetten Erbakan'ı değerlendirerek Erbakan hakkında araştırma yapan tarihçilerin, siyaset bilimcilerin ve sosyologların çalışmalarına bir nebze de olsa katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Çalışmada yöntem olarak söylem analizi kullanılmaktadır. Erbakan'ın 60 yıllık süre içinde kaleme aldığı tüm eserlerinin bir arada neşredildiği 5 ciltlik külliyat bu çalışmanın ana kaynağını teşkil etmektedir. Buna ilaveten Erbakan'ın külliyat içinde yer almayan yazıları ve diğer akademisyen ve ilim insanlarının Erbakan'ın kültür kavramını ele alış biçimiyle alakalı yazdıkları da yine aynı kapsamda değerlendirilmiştir. Çalışmada aranan soruları ise sırasıyla şu şekilde sıralamak mümkündür: Kültür bir millet için neyi temsil eder, kültür için ne gibi faaliyetlerde bulunulabilir? Erbakan'a göre kültür nedir? Millete hizmet noktasında kültür ne ifade etmektedir? *Millî* Görüş açısından ne gibi bir mevkie sahiptir?

Anahtar Kelimeler: Erbakan, Kültür, Kalkınma, Millî Görüş, Sanat

NECMETTİN ERBAKAN’S VIEW OF CULTURE

ğr. Gr. İsmail HACİAHMETOĞLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

ORCID:0000-0001-6797-772X

ABSTRACT

When the books and articles written by Necmettin Erbakan, his speeches and party programs are taken as a basis, the observations that come to mind and line from his emphasis on the concept of culture can be summarized as follows: Culture is one of the four pillars of the *National Vision*. Our nation and country have been in great turmoil and movement in the economic, political and cultural fields for a long time. Especially cultural changes have come to a point where they will separate our nation from its essence due to external pressures and manipulations. If we are separated from a strong root such as Islamic civilization, an economic and social breakthrough will not be possible in this country and geography. Consequently, as important as industry is in the physical and physical development of our country, the development of its spiritual identity is also important, and development in this area is only possible with the advancement of culture. Understanding the level that the country has raised with the course and contribution of industrial and economic development and the nature of development is possible with a cultural level and identity. It is very difficult for societies that have lost their culture to detect and understand this. Such a perspective leaves development meaningless and soulless; slows down or even makes it impossible. Therefore, culture always requires attention and interest; it definitely cannot be missed. Serving culture is also possible if our nation has a good economic level and opportunities. Therefore, the following formula emerges: Economic and industrial initiatives made without culture cannot find meaning, and if the economic level cannot be transformed to a good level, cultural development and benefiting from culture are not possible. Culture is a kind of station, a connection point of our connection with our past. Culture should be accepted as a framework where certain problems can be solved in terms of our nation’s return to

its essence and taking ownership of its future from a historical, artistic and aesthetical perspective, and from a philosophical perspective. If we are torn away from a strong root like Islamic civilization, economic and social progress will not be possible in this country and geography. Therefore, just as industry is important in the physical and physical development of our country, the development of its spiritual identity also occurs through culture.

The concept of culture, which is of vital importance for civilizations, has been examined by almost all intellectuals. In this context, it should be stated that the concept was also given great importance by former Prime Minister Necmettin Erbakan. Erbakan is a historical figure whose statesmanship, scientist and mastery in politics are highlighted, but whose qualities of a thinker and an intellectual are often overlooked. This study focuses on his generally overlooked and under-emphasized intellectual and intellectual aspects. In this context, Erbakan's understanding of culture and the importance he attaches to culture are particularly examined, and the value that culture means to Erbakan, Erbakan's thoughts on culture, and his cultural touches and initiatives in the process of serving the nation are evaluated within the scope of the subject.

The main purpose of this study will be to try to understand what kind of a task culture can undertake in the development stages and level of a country from Erbakan's perspective. For this purpose, the study reveals some lessons that can be learned from Erbakan's cultural perspective for those who see politics as a means of serving their nation. Thus, the study aims to contribute to the studies of historians, political scientists and sociologists who do research on Erbakan by evaluating Erbakan from a different perspective that does not find much place in the literature.

In this study, discourse analysis is used as a method. The 5-volume collection, which includes all of Erbakan's works written in a period of 60 years, constitutes the main source of this study. In addition, Erbakan's writings that are not included in the collection and the writings of other academics and scholars about Erbakan's approach to the concept of culture were also evaluated within the same scope. The questions sought in the study can be listed as follows: What does culture represent for a nation, what kind of activities can be carried out for culture? What is culture according to Erbakan? What does culture mean in terms of serving the nation? What is its position in terms of the *National Vision*?

Keywords: Erbakan, Culture, Development, National Vision, Art

SANAYİ ÜRETİMİNİN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: MADDİ KALKINMA ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE İÇİN YENİ AMPİRİK KANITLAR

Arş. Gör. Ali DOĞDU

Doğu Akdeniz Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-0556-8255

Doç. Dr. Murad KAYACAN

Uluslararası Fırat Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-7606-6183

ÖZET

Ekonomik büyüme ve kalkınma için literatürde farklı görüşler bulunmaktadır. Büyüme ve kalkınma hipotezleri birçok farklı açıdan ele alınmıştır. Bu çalışmamızda Türkiye’de Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından *Maddi Kalkınma* kapsamında önerilen *Ağır Sanayi Hamlesi* ile üretim yapılması görüşünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede Türkiye’de 1995-2023 yılları arasında yüzdelerle değişimleri ile GSYİH, madencilik, imalat, enerji ve kimya sanayi üretimleri etrafında bir inceleme yapılmıştır. Veri setinin durağanlığı kontrol edilmiş, gecikme uzunluğu belirlenerek bir VAR tahmini yapılmıştır. *Johansen Eşbütünleşme* testi ile uzun dönem ilişkileri tespit edilmiş, otokorelasyon ve değişen varyans sorunu olmadığı anlaşıldıktan sonra, varyans ayrıştırması gerçekleştirilmiştir. Bu sayede belirlenen sektörlerin GSYİH üzerindeki etkileri üzerine çıkarımlarda bulunulmuştur. Analiz sonuçları çerçevesinde GSYİH ve imalat sektörü arasında madencilik, enerji ve kimya sektörlerine nazaran daha güçlü bir ilişki olduğu gözlemlenirken, sektörel bazdaki şokların zamanla azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca değişkenler arasında *VAR Etki-Tepki Analizi* gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede veri setindeki değişkenlerin kısa ve uzun dönemde birbirleri üzerinde etkili oldukları gözlemlenmiştir. İlk dönemlerde şokların daha belirgin olduğu, süreç içerisinde ise ekonominin dengeye ulaştığı sonucu elde edilmiştir. Bu kapsamda ağır

sanayi hamlesinin sektörel olarak farklı tepkiler verdiği görülürken, aynı zamanda ekonomik büyüme ve kalkınma açısından öneme sahip olduğu doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Vektör Otoregresyon Modeli (VAR), Etki-Tepki Analizi, GSYİH, Büyüme, Kalkınma.*

THE IMPACT OF INDUSTRIAL PRODUCTION ON ECONOMIC GROWTH: NEW EMPIRICAL EVIDENCE FOR TÜRKİYE IN A MATERIAL DEVELOPMENT FRAMEWORK

Arş. Gör. Ali DOĞDU

Doğu Akdeniz Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-0556-8255

Doç. Dr. Murad KAYACAN

Uluslararası Fınal Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-7606-6183

ABSTRACT

There are different views in the literature regarding economic growth and development. Growth and development hypotheses have been addressed from many different perspectives. It is aimed to examine the view of production with the *Heavy Industry Initiative* proposed by Prof. Dr. Necmettin Erbakan a crucial part of *Material Development* in Türkiye. In this context, an examination has been conducted on GDP, mining, manufacturing, energy, and chemical industry productions in Türkiye between 1995-2023, focusing on percentage changes. The stationarity of our data set has been checked, and a VAR estimation has been performed by determining the lag length. Long-term relationships have been identified through the *Johansen Cointegration* test, and after confirming that there are no issues of autocorrelation and changing variance, variance decomposition has been carried out. Thus, inferences have been made regarding the effects of the identified sectors on GDP. Based on the analysis results, it has been observed that there is a stronger relationship between GDP and the manufacturing Sector compared to the mining, energy, and chemical sectors, and it has been concluded that sectoral shocks diminish over time. Additionally, *VAR Impulse-Response Analysis* has been conducted among the variables. In this context, it has been observed that the variables in the dataset have an impact on each other in both the short and long term. It has been

concluded that the shocks were more pronounced in the initial periods, while the economy reached a balance over time. In this regard, it has been confirmed that the heavy industry initiative exhibited different responses sectorally, while also being significant in terms of economic growth and development.

Keywords: Vector Autoregression Model (VAR), Impulse-Response Analysis, GDP, Growth, Development

NECMETTİN ERBAKAN'IN ADİL DÜZENİ BAĞLAMINDA GELİR VERGİSİ VE YOKSULLUK İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Mehmet Ali TEKKANAT

Ondokuzmayıs Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5691-4520

ÖZET

Necmettin Erbakan, *Adil Düzen* adlı eserinde, gelir üzerinden alınan vergilerin, haksız alınan vergi türleri arasında yer aldığını ifade etmektedir. Aynı eserde, bu tür ekonomik sorunların (ekonomik mikroplar), ekonomik birimlerin haklarının gasp edilmesine yol açtığına da değinilmektedir. Bu bağlamda, Erbakan'ın ortaya koyduğu sonuç, ekonomik birimlerin haksız vergiler aracılığıyla devlet tarafından sömürüldüğü ve bunun neticesinde gelir dağılımının bozulduğudur. Bu bozuk gelir dağılımının bir sonucu olarak ise, yüksek seyreden yoksulluk oranları ve toplumsal eşitsizlikler ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada, 2017 yılının Aralık ayından 2024 yılının Kasım ayına kadar olan dönemdeki aylık veriler kullanılarak Türkiye ekonomisinde yoksulluk ve gelir üzerinden alınan vergi arasındaki ilişki incelenmiştir. Yoksulluk göstergesi olarak, ilgili zaman dilimindeki açlık sınırı kullanılmıştır. Açlık sınırı, dört kişilik bir ailenin sağlıklı bir şekilde beslenebilmesi için gereken minimum gelir düzeyi olarak tanımlanmaktadır. Gelir üzerinden alınan vergi değişkeni ise, modelin uyumluluğunu sağlamak amacıyla nominal değerler üzerinden modele dahil edilmiştir. Veri analizi sonucunda, potansiyel bir yapısal kırılma (structural break) olduğu tespit edilmiştir. Bu durumu test etmek amacıyla, her iki seri de Zivot-Andrews birim kök testi ile incelenmiş ve yapısal kırılma altında durağanlık durumu değerlendirilmiştir. Test sonuçlarına göre, hem açlık sınırı hem de gelir üzerinden alınan vergi değişkenleri, tek bir yapısal kırılma altında durağan kabul edilmiştir. Bu sonuç, her iki serinin regresif modellemeye uygun olduğunu göstermektedir, ancak yapısal kırılmanın varlığının dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Yapısal kırılmanın etkilerini modelde hesaba katmak için,

Zivot-Andrews testiyle tespit edilen kırılma noktasındaki gözlemden önce ve sonraki dönemler için kukla (dummy) değişkenler eklenmiştir. Model sonuçlarına göre, gelir üzerinden alınan vergiler ile açlık sınırı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuş ve modelin bütünsel anlamlılık düzeyi yüksek çıkmıştır. Bu bulgular, Necmettin Erbakan'ın görüşleriyle uyumlu bir şekilde, gelir dağılımındaki bozulmaların ve yoksulluk oranlarının, ekonomik sistemdeki haksız vergi uygulamalarından kaynaklandığını desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Adil Düzen, Yoksulluk, Gelir Vergisi.

JEL Kodları: D31, D63, H69, P49

THE RELATIONSHIP BETWEEN INCOME TAX AND POVERTY IN THE CONTEXT OF NECMETTİN ERBAKAN’S FAIR ORDER: THE CASE OF TURKEY

Arş. Gör. Mehmet Ali TEKKANAT

Ondokuzmayıs Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5691-4520

ABSTRACT

In his work Adil Düzen (*Fair Order*), Necmettin Erbakan states that taxes levied on income are among the unfair forms of taxation. In the same work, he also mentions that such economic problems (economic microbes) lead to the violation of the rights of economic units. In this context, Erbakan’s conclusion is that economic units are exploited by the state through unfair taxes, resulting in a distorted income distribution. As a consequence of this distorted income distribution, high poverty rates and social inequalities emerge. This study examines the relationship between poverty and income tax in the Turkish economy using monthly data from December 2017 to November 2024. The poverty indicator used is the hunger threshold during the relevant period. The hunger threshold is defined as the minimum income level required for a family of four to maintain a healthy diet. The income tax variable is included in the model using nominal values to ensure compatibility. The data analysis revealed a potential structural break. To test this, both series were examined using the Zivot-Andrews unit root test, and stationarity under the structural break was assessed. According to the test results, both the hunger threshold and income tax variables were found to be stationary under a single structural break. This result indicates that both series are suitable for regression modeling, but it emphasizes the need to account for the presence of structural breaks. To incorporate the effects of the structural break in the model, dummy variables were added for the periods before and after the break point detected by the Zivot-Andrews test. The model results show a statistically significant relationship between income

tax and the hunger threshold, and the overall significance level of the model was high. These findings support Necmettin Erbakan’s views, suggesting that distortions in income distribution and poverty rates stem from unfair tax practices in the economic system.

Keywords: Fair Order, Poverty, Income Tax

JEL Codes: D31, D63, H69, P49

MİLLÎ GÖRÜŞ'ÜN TÜRKİYE'NİN DEMOKRASİ KÜLTÜRÜNE KATKISI

Arş. Gör. Tolgahan CEYLAN

Amasya Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-7555-1208

ÖZET

Millî Görüş'ün demokrasiyle irtibatı ülkemizde akademik, entelektüel ve siyasi açılardan süregiden tartışmalara konu olmaktadır. Bu tartışmalara hem sol-seküler-Kemalist kesimlerdeki hem de İslamcılık içindeki çeşitli fraksiyonlar katkı sağlamaktadır. Her iki kesimden bazı grupların uzlaştığı görüşlerden birisi *Millî Görüş*'ün demokrasiyi araçsallaştırdığı söylemidir. Bu söyleme göre demokratik düzeni reddetmeyen ve onun içinde yer edinmeyi önemseyen *Millî Görüş* aslında İslami ideallerini gerçekleştirmek adına 'takiye' yapmaktadır. Sol-seküler-Kemalist kesimlerin bu söylemi yaygın olarak benimsemelerinde *Millî Görüş*'ün siyasal meşruiyetini tartışmaya açma amacının etkili olduğu söylenebilirken İslamcılar içinden bu söylemi benimseyenlerin bulunabilmesinde ise *Millî Görüş*'ü desteklenebilir kılmak adına ona 'İslami' meşruiyet kazandırma amacının etkili olduğu söylenebilir. Farklılaşan gerekçelerle olsa bile her iki yorum çizgisinde de *Millî Görüş*'ün demokrasiyle irtibatının seküler-dinî ikiliğinin ürettiği metafizik iktidar uzamında değerlendirildiği ileri sürülebilir. Bu iktidar uzamı, dinî olanın siyasal-kamusal alandan dışlanması amacıyla temellenmektedir ve bu süreçte sekülerizmle mücadele etmeyi amaçlayan ancak mücadelenin yöntemi bakımından farklılaşan dindar muhaliflerini üretebilmektedir. Bu bağlamda bu bildiride *Millî Görüş*'ün demokrasiyle irtibatı üzerine yapılan analizlerden, onun bünyesinden çıkan siyasal partilerin programlarında demokrasiye yüklenen anlam ve misyondan ve ayrıca Necmettin Erbakan'ın demokrasiye ilişkin fikirlerinden hareket edilerek *Millî Görüş*'ün demokrasiyi araçsallaştırdığı söylemi sorgulanacaktır. Türkiye bağlamında *Millî Görüş*'ün Müslüman kitleyi temsil, talepler ve çıkarlar, haklar ve özgürlükler dili etrafında mobilize ederken demokrasiyle irtibatlandırdığı ve bunu İslami referanslarla gerçekleştirdiği vurgulanacaktır. Bu süreçte demokrasinin normatif

anlamının yeniden yorumlandığına ve ayrıca bazı İslami söylemlerin kamusallaştırıldığına dikkat çekilecektir. Nihayetinde *Millî Görüş*’n demokrasiyi araçsallaştırmaktan ziyade onun normatif içeriğini İslami referanslarla yeniden yorumladığı ve bu sayede seküler-dinî ikiliğinin metafizik iktidar uzamını muğlaklaştıran bir siyasallığı üreterek Türkiye’nin demokrasi kültürüne post-seküler bir tarzda katkı sağladığı ileri sürülecektir.

Anahtar Kavramlar: *Millî Görüş*, Demokrasi kültürü, Seküler-dinî ikiliğı, Post-seklerizm.

MİLLÎ GÖRÜŞ'S CONTRIBUTION TO TURKEY'S CULTURE OF DEMOCRACY

Arş. Gör. Tolgahan CEYLAN

Amasya Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-7555-1208

ABSTRACT

Millî Grş, which represents the mainstream Islamism in Turkey, with democracy is the subject of ongoing academic, intellectual and political debates. One of the important discourses in these debates is the claim that *Millî Grş* instrumentalised democracy. According to this discourse, the *Millî Grş*, which does not reject the democratic order and attaches importance to gaining a place within it, is in fact 'takiye' in order to realise its Islamic ideals. The discourse that the *Millî Grş* instrumentalised democracy is adopted by some left-secular-Kemalist and Islamist groups. While the left-secular-Kemalist section of the society is questioning the legitimacy of the *Millî Grş*, the Islamists aim to legitimise it. Even if it is based on different reasons, people from both groups evaluate the *Millî Grş* within the metaphysical power space of the secular-religious dichotomy. This space of power is based on the aim of excluding the religious from the political-public sphere and in this process it can produce religious opponents who aim to fight against secularism but differ in terms of the method of struggle. In this context, this paper will question the discourse that the *Millî Grş* instrumentalises democracy by referring to the analyses on the connection between the *Millî Grş* and democracy, the meaning and mission attributed to democracy in the programmes of the political parties that emerged from it, as well as Necmettin Erbakan's ideas on democracy. In the Turkish context, it will be emphasised that the *Millî Grş*, while mobilising the Muslim masses around the language of power and representation, demands and interests, rights and freedoms, linked them to democracy and did so with Islamic references. Finally, it will be argued that rather than instrumentalising democracy, *Millî*

Grş reinterpreted its normative content with Islamic references and thus contributed to Turkey's culture of democracy in a post-secular manner by producing a polity that blurs the metaphysical power space of the secular-religious dichotomy.

Keywords: *Millî Grş*, Culture of Democracy, Secular-Religious Dichotomy, Post-Secularism.

ENERJİ ODAKLI ADİL EKONOMİK BÖLGESEL KALKINMA

Yük. Müh. Ahmet Suad TOPRAK

KOP İdaresi Başkanlığı

ORCID: 0009-0000-0964-6746

ÖZET

Ülkelerin hinterlandında farklı ekonomik, sosyal, demografik ve coğrafik özelliklere sahip bölgeler bulunmaktadır. Bölgelerin kalkınmasında; demografik yapı, coğrafi özellikler ve son dönemde küresel ölçekte yaşanan iklim değişikliği gibi temel etmenler rol almaktadır. Bu etmenler bölgesel kalkınmayı olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Genel itibariyle bölgesel kalkınma; ülkenin bölgeleri arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması ya da giderilmesi için gösterilen ekonomik faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bölgesel kalkınmada başarılı olmanın detaylarına inildiğinde ise nüfusun özellikle de genç nüfusun bölgede tutulması ve asgari yaşam şartlarının sağlanması gerektiği görülmektedir. Son dönemde yapılan çalışmalar, Ülkemizde enerjinin (ısınma vb.) kırsaldan kente hatta bölgeler arası göçte temel nedenlerden biri haline geldiğini gözler önüne sermektedir. Bu çalışma ile Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından geliştirilerek Türk siyasal hayatına kazandırılan *Millî Görüş* kavramının toplum ve ekonomik düzene ilişkin izahatı niteliğindeki *Adil Ekonomik Düzen* anlayışı ele alınmış ve temel bileşenlerden etkisi giderek artan “Enerji ve Madencilik” politik yaklaşımına esas örnek uygulamalar anlatılmıştır. Çalışmada bilimsel araştırma yöntemi olarak, siyasi tarihsel anlatım metodu, örnekleri ile arz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Kalkınma, Enerji, Göç, Kalkınma, Madencilik

ENERGY-FOCUSED FAIR ECONOMIC REGIONAL DEVELOPMENT

Yük. Müh. Ahmet Suad TOPRAK

KOP İdaresi Başkanlığı

ORCID: 0009-0000-0964-6746

ABSTRACT

There are regions with different economic, social, demographic and geographical features in the hinterland of countries. Basic factors such as demographic structure, geographical features, and recently experienced global climate change play a role in the development of regions. These factors affect regional development positively or negatively. Regional development is generally defined as the totality of economic activities carried out to reduce or eliminate development differences between the regions of the country. When we go into the details of being successful in regional development, it is seen that the population, especially the young population, should be kept in the region and minimum living conditions should be provided. Recent studies reveal that energy (heating etc.) has become one of the main reasons for migration from rural to urban and even between regions in our country. In this study, the concept of the *Just Economic Order*, which is an explanation of the concept of the *National Vision*, developed by Prof. Dr. Necmettin Erbakan and brought to Turkish political life, regarding the social and economic order, was discussed and the main sample applications of the political approach of “Energy and Mining”, whose influence is increasing, were explained. In the study, the political historical narration method was presented with examples as a scientific research method.

Keywords: Energy, Development, Migration, Mining, Regional Development

BACHARUDDİN JUSUF HABİBİ’NİN İSLAM VE BİLİM ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİNE BİR BAKIŞ

Arroyyan RAMLY

İstanbul Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0283-5733

Prof. Dr. Adem ESEN

İstanbul Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-9720-6096

ÖZET

B.J., Endonezya ulusunun ilerlemesi için verdiği mücadelede bilim ve din dünyasını birleştiren bir figür olarak eğitimden siyasete ve ekonomiye kadar hayatın çeşitli alanlarında büyük bir etkiye sahiptir, yaşamı boyunca sadece bir bilim adamı ve teknokrat olarak değil, aynı zamanda *Endonezya Müslüman Akademisyen Birliği* (ICMI) adlı bir kuruluş aracılığıyla bilim ve dinin IPTEK (bilim ve teknoloji) ve IMTAQ (iman ve takva) entegrasyonuna ilişkin önemli bir fikrî başarıyla formüle eden bir düşünür olarak da bilinmektedir. Bu fikir, hem bilimsel ve teknolojik ilerleme açısından hem de teknoloji yoluyla İslami modernleşme Müslüman görüşünü pekiştirmek açısından yeni düzen sırasında birçok hükümet politikasının temeli haline geldi.

Siyaset alanında, özellikle Endonezya ve Türkiye arasında kurulan iyi ilişkiler aracılığıyla, Endonezya’nın uluslararası ilişkilerdeki konumunun güçlendirilmesinde çok önemli bir role sahiptir. Türkiye’nin önemli isimlerinden Necmetin Erbakan ile olan ilişkisi, gelişmekte olan ülkeler arasında ekonomik ve teknolojik alanlarda işbirliğini güçlendirmeyi amaçlayan D-8’in (Developing 8) kurulmasına öncülük etmiştir. D-8, 1997 yılında kurulmuştur. Habibi ve Erbakan Almanya’da eğitim görürken bir camide namaz kılarken tanışmış ve ilişkileri devam etmiştir. Endonezya o dönemde Necmetin Erbakan’ın başlattığı D-8 örgütüne Habibi’nin katkılarıyla katılmıştır. Habibi o sırada başkan Soeharto döneminde Endonezya Cumhuriyeti Araştırma ve Teknoloji

Bakanı olarak görev yapmaktaydı. Bu da Habibi'nin gelişmekte olan bir ülke olarak Endonezya'yı küresel zorluklar karşısında birlik olmaya ve birbirlerini desteklemeye teşvik etme konusundaki kararlılığının bir kanıtıdır.

Ancak Habibi'nin Endonezya siyasi tarihindeki en çarpıcı rolü, 1998 yılında Başkan Soeharto'nun istifasının ardından ülke liderliğini devralmasıdır. Habibi döneminde Endonezya demokrasiye büyük bir geçiş süreci yaşadı. Habibi, Endonezya'yı otoriter yönetimden çıkarmayı başardı. Siyasi özgürlük ve basın özgürlüğü için alan açan politikalarını uygulamaya koydu. Habibi'nin en büyük başarılarından biri, Endonezya'nın siyasi sisteminde reform yapılmasının önünü açan 1945 Anayasası'nı değiştirmesidir.

Habibi'nin bilimsel ve teknolojik bir yaklaşımla İslam birliğinin önemine ilişkin düşünceleri, Endonezya'nın geçiş döneminde karşılaştığı büyük zorluklarla yüzleşmesinde kilit öneme sahiptir. Habibi sadece bilim ve teknolojiyi ilerlemenin araçları olarak öne sürmekle kalmamış, aynı zamanda ulusun karakterini şekillendirmede dini ve ahlaki değerlerin önemini de vurgulamıştır. Habibi'ye göre bir ulusun ilerlemesi sadece ekonomi ve teknoloji ile değil aynı zamanda ahlak ve maneviyat ile de ölçülür.

Öte yandan Habibi, İslam ve devlet arasındaki ilişkinin güçlendirilmesinde de rol oynamıştır. ICMI Başkanı olarak Habibi, daha iyi bir ülkeyi birlikte inşa etmek için İslam içindeki hem ılımlı hem de muhafazakar çeşitli grupları bir araya getirmeyi başardı. ICMI aracılığıyla Habibi, Müslümanlara ve Endonezya ulusuna bir bütün olarak ilerleme getirebilecek bilim ve teknolojiye dayalı İslam kavramını tanıttı. Habibi, İslam'ın sadece manevi yönleri öğretmekle kalmadığını, aynı zamanda insanları bilim ve teknoloji alanlarında yenilik yapmaya ve çalışmaya teşvik ettiğini vurguladı.

Anahtar kelimeler: B.J. Habibi, İslam ve Bilim; Endonezya Demokrasisi; ICMI ve İslam Birliği; D-8 İşbirliği

AN OVERVIEW OF BACHARUDDIN JUSUF HABIBI'S THOUGHTS ON ISLAM AND SCIENCE

Arroyyan RAMLY

İstanbul Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0283-5733

Prof. Dr. Adem ESEN

İstanbul Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-9720-6096

ABSTRACT

As a figure who united the worlds of science and religion in his struggle for the advancement of the Indonesian nation, B.J. Habibi has had a great impact on various spheres of life, from education to politics and economics. Habibi is known not only as a scientist and technocrat during his lifetime, but also as a thinker who, through an organisation called the Indonesian Union of Muslim Scholars (ICMI), successfully formulated an important idea of the integration of science and religion in IPTEK (science and technology) and IMTAQ (faith and piety). This idea became the basis of many government policies during the new order, both in terms of scientific and technological progress and in terms of consolidating the Muslim view of Islamic modernisation through technology.

In the field of politics, Habibi has played a pivotal role in strengthening Indonesia's position in international affairs, particularly through good relations between Indonesia and Turkey. Habibi's relationship with Necmetin Erbakan, a prominent figure in Turkey, led to the establishment of the D-8 (Developing 8), which aims to strengthen economic and technological co-operation among developing countries. The D-8 was established in 1997. While studying in Germany, Habibi and Erbakan met while praying in a mosque and their relationship

continued. Indonesia joined the D-8 organisation initiated by Necmetin Erbakan at that time with Habibi's contributions. At that time, Habibi was serving as the Minister of Research and Technology of the Republic of Indonesia under President Soeharto. This is a testimony to Habibi's commitment to encourage Indonesia as a developing country to unite and support each other in the face of global challenges.

Habibi's most striking role in Indonesian political history, however, was when he took over the country's leadership following the resignation of President Soeharto in 1998. Under Habibi, Indonesia experienced a major transition to democracy. Habibi succeeded in leading Indonesia out of authoritarian rule. He implemented policies that opened up space for political freedom and freedom of the press. One of Habibi's greatest achievements was the amendment of the 1945 Constitution, which paved the way for the reform of Indonesia's political system.

Habibi's ideas on the importance of Islamic unity through a scientific and technological approach were key to Indonesia facing the great challenges of transition. Habibi not only promoted science and technology as the means of progress, but also emphasised the importance of religious and moral values in shaping the character of the nation. According to Habibi, the progress of a nation is measured not only by economics and technology but also by morality and spirituality.

On the other hand, Habibi has also played a role in strengthening the relationship between Islam and the state. As President of ICMI, Habibi was able to bring together various groups within Islam, both moderate and conservative, to build a better country together. Through ICMI, Habibi introduced the concept of Islam based on science and technology that can bring progress to Muslims and the Indonesian nation as a whole. Habibi emphasised that Islam not only teaches spiritual aspects, but also encourages people to innovate and work in the fields of science and technology.

Keywords: B.J. Habibi, Islam and Science; Indonesian Democracy; ICMI and Islamic Union; D-8 Co-operation

NECMETTİN ERBAKAN'IN *ADİL EKONOMİK DÜZEN* SÖYLEMİ VE SİYONİZM

Halil ÇİFTÇİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-9842-3292

ÖZET

Bu çalışmada, Necmettin Erbakan'ın *Adil Ekonomik Düzen* söyleminin temelini ve özellikle siyonizm ile olan ilişkisinin incelenmesini amaçlanmaktadır. Bildiride Erbakan'ın önerdiği ekonomik modelin, küresel güçlerin, özellikle de siyonizmin etkilerine karşı bir direnç hareketi olarak nasıl şekillendiği ele alınmaktadır. Erbakan'ın mevcut kapitalist ekonomik yapıyı "Köle Düzeni" olarak tanımladığı ve bu düzenin Müslüman ülkeleri ekonomik ve siyasi bağımsızlıktan uzaklaştırdığına dair görüşlerini detaylı bir şekilde analiz etmek gerekir. Onun ekonomik görüşleri ve *Adil Ekonomik Düzen* söyleminin çözüm önerileri, söylemlerindeki ana temalar ve siyonizm ile ilişkili eleştiriler, ekonomik bağımsızlık ve adil gelir dağılımı perspektifinden değerlendirilmelidir. Bu çerçevede, mevcut ekonomik yapının emperyalist ve siyonist güçlerin kontrolünde olduğuna dair Erbakan'ın görüşleri de bu araştırmaya dâhil edilmiştir. Erbakan'ın *Adil Ekonomik Düzen* söyleminin, siyonizm ve emperyalizmin ekonomik ve siyasi etkilerine karşı bir alternatif olarak şekillendiğini ortaya koymaktadır. Erbakan'a göre, Türkiye'nin ve diğer Müslüman ülkelerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları için faize dayalı sistemlerden uzaklaşılması, yerli üretimin teşvik edilmesi ve adil gelir dağılımı sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, siyonizmin gücünü, özellikle finans, bankacılık, ticaret ve medya gibi alanlarda pekiştirdiği ve bu yapılar aracılığıyla ülkeleri borçlandırarak sömürdüğü görüşü ön plana çıkmaktadır. Erbakan'ın *Adil Ekonomik Düzen* söylemi, sadece bir ekonomik model önerisi değil, aynı zamanda küresel güçlerin ve özellikle siyonizmin ekonomik bağımlılık düzeyine karşı bir direniş stratejisidir. O, mevcut sömürü düzenini sona

erdirerek, adil ve sürdürülebilir bir ekonomik yapı kurmanın yolunun İslami değerler doğrultusunda şekillenecek bir ekonomik düzenin inşa edilmesinden getiğini savunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan, Adil Ekonomik Dzen, İslam Ekonomisi, Siyonizm.

NECMETTİN ERBAKAN’S *JUST ECONOMIC ORDER* DISCOURSE AND ZİONİZM

Halil ÇİFTÇİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-9842-3292

ABSTRACT

This study aims to examine the foundation of Necmettin Erbakan’s discourse on the *Just Economic Order* and especially its relationship with zionism. The paper addresses how the economic model proposed by Erbakan was shaped as a resistance movement against the influences of global powers, particularly zionism. A detailed analysis of Erbakan’s views is necessary, in which he described the existing capitalist economic structure as a “System of Slavery” asserting that this system distances Muslim countries from economic and political independence. His economic views and the solutions proposed in his discourse on the *Just Economic Order*, as well as the main themes in his rhetoric and his criticisms related to zionism, should be evaluated from the perspective of economic independence and fair income distribution. In this context, Erbakan’s views on how the current economic structure is under the control of imperialist and zionist powers are also included in this research. It reveals that Erbakan’s discourse on the *Just Economic Order* was shaped as an alternative against the economic and political influences of zionism and imperialism. According to Erbakan, for Turkey and other Muslim countries to achieve economic independence, it is necessary to move away from interest-based systems, encourage domestic production, and ensure fair income distribution. Furthermore, the view that zionism has consolidated its power, especially in areas such as finance, banking, trade, and media, and exploits countries by indebting them through these structures, comes to the forefront. Erbakan’s discourse on the *Just Economic Order* is not just an economic model proposal but also a resistance strategy against the economic

dependency regime of global powers, especially zionism. He argued that the way to end the current exploitative order and establish a fair and sustainable economic structure is through building an economic system shaped in accordance with Islamic values.”

Keywords: Necmettin Erbakan, *Just Economic Order*, Islamic Economics, Zionism.

NE LİBERALİZM NE SOSYALİZM!: *MİLLÎ GÖRÜŞ HAREKETİ*'NDE KORPORATİZMİN YOL İZLERİ

Mehdi PEKEDİS

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-3824-2606

ÖZET

Korporatizm, liberal ve sosyalist ideolojik değerlere karşı dayanışmacı toplumsal iktisadi bir formasyon tahayyülüne dayanır. Korporatizm Taha Parla'nın aktarımıyla liberalizmin bireyciliğine ve sosyalizmin sınıf siyasetine karşı dayanışmacı-organizmacı düşünceye sahiptir. Korporatizme göre liberal ideoloji bireyi atomize eden, toplumsal organizmanın yapısını bozucu eğilimli eksiyoimler içerir. Marksist felsefeye dayanan Sosyalizm'in de sınıfsal mücadeleyi merkeze aldığını ve sınıf savaşımının toplumsal sistemi negatif yönde etkiler. Bu anlamda korporatizm sosyalizm ve liberalizm karşıtıdır; ama kapitalist birikim modeline karşı olumsaldır. Tarihsel bir kavram olarak korporatizm her iki ideolojinin belirli bir sınıf hegemonyasına dayandığını iddia eder. Korporatizmin siyasal argümanları ise ortak ilkeler ve sosyal uyum çerçevesinde tüm toplumsal kesimlerin çıkarlarını korumaktır. *Millî Görüş Hareketi*'nin ideolojik aksiyomlarından biri de liberalizm ve sosyalizm karşıtlığıdır. *Millî Görüş*, kendine özgü siyasal söylemler üretmesinin yanı sıra sosyalizm ve liberalizm gibi iki zıt ideolojinin ötesinde kendisini konumlandırır. *Millî Görüşçü* ideolojiye göre sosyalizmin aşırı toplumcu ve sınıf merkezcidir. Liberalizm de bireyci ve azınlıkların zenginliğine dayanır. *Millî Görüş Hareketi*'ne göre her iki ideoloji de taklitçi, yabancı ve toplumsal düzeni bozucu ilkeler içermektedir. Bu anlamda *Millî Görüş* sınıfsal yapılar ve toplumsal gruplar arasında uyum ve dayanışmanın önemini merkeze alır. *Millî Görüş*'ün sosyal uyum ve dayanışma ilkeleri çağdaş Batı merkezli değil İslami esaslara dayanır. Bu bağlamda çalışmada Türkiye'nin tarihsel, sınıfsal ve bölüşüm ilişkileri çerçevesinde şekillenen korporatist düşüncenin *Millî Görüş Hareketi*'ndeki izdüşümleri incelenmiştir. Çalışmanın ana

varsayımı, *Millî Görüş*'n ideolojik aksiyomları liberalizm ve sosyalizm karşıtlığı temelinde inşa edildiğinden hareketle korporatizm izler taşıdığı yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Korporatizm, Millî Görüş, Liberalizm, Sosyalizm.

NEITHER LIBERALISM NOR SOCIALISM: TRACES OF CORPORATISM IN THE *MİLLÎ GORUSH* (*NATIONAL VİSİON*) MOVEMENT

Mehdi PEKEDİS

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-3824-2606

ABSTRACT

Corporatism is based on the imagination of a solidarist social-economic formation against liberal and socialist ideological values. In the words of Taha Parla, corporatism has a solidarist-organisationalist idea against the individualism of liberalism and class politics of socialism. According to corporatism, liberal ideology contains exioms that atomise the individual and tend to disrupt the structure of the social organism. Socialism, based on Marxist philosophy, also centres on class struggle and class struggle negatively affects the social system. In this sense, corporatism is anti-socialism and anti-liberalism, but it is favourable to the capitalist accumulation model. As a historical concept, corporatism claims that both ideologies are based on a certain class hegemony. The political arguments of corporatism are to protect the interests of all social segments within the framework of common principles and social harmony. One of the ideological axioms of the *Millî Gorush* (National Vision) Movement is its opposition to liberalism and socialism. In addition to producing unique political discourses, the *Millî Gorush* positions itself beyond two opposing ideologies such as socialism and liberalism. According to the *Millî Gorush* ideology, socialism is extremely socialist and class-centred. Liberalism, on the other hand, is individualistic and based on the wealth of minorities. According to the *Millî Gorush Movement*, both ideologies contain principles that are imitative, foreign and disruptive to the social order. In this sense, *Millî Gorush* centres on the importance of harmony and solidarity between class structures and social groups. The principles of social harmony and solidarity of the *National Vision* are based on Islamic principles, not on contemporary Western-centred principles. In this context, this

study analyses the projections of corporatist thought, which is shaped within the framework of Turkey's historical, class and distributional relations, on the *Millî Gorush Movement*. The main assumption of the study is that since the ideological axioms of the *Millî Gorush* are built on the basis of opposition to liberalism and socialism, it bears traces of corporatism.

Keywords: Korporatism, *Millî Goruş* (National Vision), Liberalism, Socialism.

KÜLTÜREL KALKINMA AÇISINDAN ERBAKAN VE MİLLÎ GÖRÜŞ HAREKETİ

Ömer KANTARCI

Millî Eğitim Bakanlığı

ORCID: 0009-0000-9879-3229

ÖZET

Necmettin Erbakan'ın öncülüğünde Türk siyasi hayatına renk ve dinamizm katan *Millî Görüş Hareketi* ülkemizin maddi ve manevi kalkınmasını hedeflemiştir. Hareketin ilk yıllarından itibaren kullanılan 'önce ahlak ve maneviyat' ilkesi ve manevi kalkınma hedefi; ahlak ve dinî değerler kadar insan ürünü tüm unsurları kapsayan kültür ile de doğrudan irtibatlıdır. Bildirinin amacı, Erbakan'ın ve kurucusu olduğu *Millî Görüş Hareketi*'nin kültürel kalkınmaya ilişkin yaklaşım, tutum ve faaliyetlerini ele almak ve incelemektir.

Bildiride Erbakan'ın gençlik yıllarından itibaren kültür ortamları ile irtibatı, hareketin öncülerinin kültür, sanat ve edebiyata ilgilerine değinilmiştir. Hareketin ilk yıllarından itibaren camia ve toplumun tamamına hitap etmek için yayıncılık faaliyetlerine girilmiş, çıkarılan gazetelerde dönemin ünlü yazar, şair ve düşünürlerine yazma imkânı tanınmıştır. Ayrıca *Millî Görüş* partilerine mensup belediyelerin kültür-sanat kapsamındaki çalışmalarına da temas edilerek belediye hizmetlerinin daha geniş bir alana yayıldığına vurgu yapılmıştır. Modernleşme adımları neticesinde batıdan gelen ve kültürümüzü menfi anlamda etkileyen unsurlara karşı Millî kültürümüz ve geleneksel değerler savunulmuştur. Erbakan'ın vefatı sonrasında hareket içinde kültürel gelişim/kalkınma kapsamında yapılan ve yapılamayanlara karşı eleştiri ve teklifler de bildiride değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kalkınma, Erbakan, *Millî Görüş*, Maneviyat.

ERBAKAN AND MİLLÎ GORUS MOVEMENT IN TERMS OF CULTURAL DEVELOPMENT

Ömer KANTARCI

Millî Eğitim Bakanlığı

ORCID: 0009-0000-9879-3229

ABSTRACT

The *Millî Gorus Movement*, which added color and dynamism to Turkish political life under the leadership of Necmettin Erbakan, aimed at the material and spiritual development of our country. The principle of ‘morality and spirituality first’ and the goal of spiritual development, which have been used since the early years of the movement, are directly linked to culture, which includes all human-made elements as well as morality and religious values. The aim of this paper is to discuss and analyze the approaches, attitudes and activities of Erbakan and the *Millî Gorus Movement*, which he founded, regarding cultural development.

In the paper, Erbakan’s contact with cultural environments since his youth and the interest of the pioneers of the movement in culture, art and literature are mentioned. From the early years of the movement, publishing activities were initiated in order to appeal to the entire community and society, and famous writers, poets and thinkers of the period were given the opportunity to write in the newspapers published. In addition, the works of the municipalities belonging to the *Millî Gorus* parties within the scope of culture and arts were also touched upon, and it was emphasized that municipal services spread to a wider area. As a result of the modernization steps, our national culture and traditional values were defended against the elements coming from the West and affecting our culture negatively. After Erbakan’s death, criticisms and proposals against what could and could not be done within the movement within the scope of cultural development/development were also evaluated in the declaration.

Keywords: culture, development, Erbakan, *Millî Görüş*, spirituality.

